Ministerul Educației

Manual pentru clasa a VI-a

Cristina Benga
Aurora Ciachir
Niculina Filat
Mihaela Ghițiu
Ioana Niculae

CORINT LOGISTIC

RELIGIE
CULTUL ORTODOX

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației.
Acest manual școlar este realizat în conformitate cu Programa școlară
aprobată prin OM nr. 3393 din 28.02.2017.

116.111 – numărul de telefon de asistență pentru copii

Ministerul Educației

Manual pentru clasa a VI-a

Cristina Benga
Aurora Ciachir
Niculina Filat
Mihaela Ghițiu
Ioana Niculae

CORINT LOGISTIC

RELIGIE
CULTUL ORTODOX

Manualul școlar a fost aprobat de Ministerul Educației prin ordinul de ministru nr. ..... .

Manualul este distribuit elevilor în mod gratuit, atât în format tipărit, cât și în format digital, și este transmisibil timp de patru ani școlari, începând cu anul școlar 2023–2024.

Inspectoratul școlar .....

Școala / Colegiul / Liceul .....

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT:

Anul	Numele elevului	Clasa	Anul școlar	Aspectul manualului*			
				format tipărit		format digital	
				la primire	la predare	la primire	la predare
1							
2							
3							
4							

* *Pentru precizarea aspectului manualului se va folosi unul dintre următorii termeni:* ***nou, bun, îngrijit, neîngrijit, deteriorat.***

- Cadrele didactice vor verifica dacă informațiile înscrise în tabelul de mai sus sunt corecte.
- Elevii nu vor face niciun fel de însemnări pe manual.

Manualul a primit avizul Patriarhiei Române prin adresa nr. 3141 din 24.03.2023.

Date despre autoare:

Cristina Benga, profesor gradul didactic I, doctor în științele educației, profesor mentor și formator, cercetător în cadrul Universității „Ludwig Maximilian" din München.

Aurora Ciachir, profesor gradul didactic I la Școala Gimnazială „Leonardo da Vinci" din București, metodist ISMB, profesor mentor, formator, expert în management educațional.

Niculina Filat, profesor gradul didactic I, Colegiul Național „Iulia Hasdeu" din București, profesor mentor, formator, expert în management educațional.

Mihaela Ghițiu, profesor gradul didactic I, profesor mentor și formator.

Ioana Niculae, profesor gradul didactic I, Școala Gimnazială „Constantin Brâncuși" din București.

Referenți științifici:

Pr. prof. univ. dr. **Emanoil Băbuș,** Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul", Universitatea din București.

Pr. dr. **Ștefan Zară,** profesor gradul didactic I, Seminarul Teologic Ortodox din București.

Redactare: **Lia Decei**

Tehnoredactare computerizată: **Mihaela Ciufu**

Design copertă: **Dan Mihalache**

Ilustrații: **Maria Constantinescu**

Majoritatea icoanelor au fost reproduse după frescele pictorilor **Ioan** și **Camelia Popa.**

Surse foto: **Shutterstock**; **Gabriel Motica** (pp. 10, 45, 82, 85, 93)

Pe copertă: Mănăstirea Putna.

Varianta digitală: **MyKoolio**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Religie : cultul ortodox : manual pentru clasa a VI-a / Cristina Benga, Aurora Ciachir, Niculina Filat,.... - București : Corint Logistic, 2023

ISBN 978-630-6526-13-0

I. Benga, Cristina
II. Ciachir, Aurora
III. Filat, Niculina

2

Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate Editurii Corint Logistic.

Pentru comenzi și informații, contactați:
GRUPUL EDITORIAL CORINT

Departamentul de Vânzări

Str. Mihai Eminescu nr. 54A, sector 1, București, cod poștal 010517. Tel./Fax: 021.319.47.97; 021.319.48.20

Depozit

Str. Gării nr. 11, Mogoșoaia, jud. Ilfov
Tel.: 0758.053.416
E-mail: vanzari@edituracorint.ro
Magazin virtual: www.edituracorint.ro

Cuvânt-înainte

Cu emoția reîntâlnirii în suflet, vă întâmpinăm anul acesta prin cuvintele pe care Domnul nostru Iisus Hristos le-a rostit după Învierea Sa: *Bucurați-vă!*

Da, bucurați-vă!

Bucuria deplină și pacea au venit prin Învierea Mântuitorului, ele intră în definirea creștinului, deci și a noastră. Sunt darurile Lui, vestite mai întâi Apostolilor, la Cina cea de Taină: *Pace vă las vouă, pacea Mea o dau vouă* (Ioan 14, 27), *ca bucuria Mea să fie în voi și ca bucuria voastră să fie deplină* (Ioan 15, 11).

Încă de anul trecut am învățat să pregustăm bucuria în fiecare zi, să ne minunăm de măreția și frumusețea creației lui Dumnezeu. Cu încântare, am descoperit perfecțiunea legilor Sale, ascunse în făpturi. Am învățat să o găsim citind cuvintele prorocilor, pline de nădejdea venirii lui Mesia pe pământ. Am cugetat la drepții Vechiului Testament, ne-am hrănit din înțelepciunea lor. Am privit în sufletele noastre și la oamenii de lângă noi, am descoperit în om strălucirea chipului lui Dumnezeu. Am înțeles că iubirea și prietenia adevărată, bazată pe respect și reciprocitate, ne pot umple sufletul de bucurie.

Dar anul acesta suntem chemați să descoperim bucuria desăvârșită în Hristos, întregită prin încă un dar: al păcii cu Dumnezeu, cu sine și cu aproapele. Prin Înviere, Mântuitorul a dat acest dar tuturor. *Pace vouă!* este salutul Său către ucenici. Bucuria și pacea izvorăsc din iubirea împărtășită, o iubire jertfelnică, plină de lumină. Ele stau ascunse în cuvintele Mântuitorului la Cina cea de Taină: *Voi sunteți prietenii Mei, dacă faceți ceea ce vă poruncesc* (Ioan 15, 14). Și cum au devenit Apostolii prietenii Lui? Păzind porunca Sa: *Să vă iubiți unul pe altul, precum v-am iubit Eu* (Ioan 15, 12).

Dar dacă suntem chemați să Îl urmăm pe Hristos, să fim ucenicii Lui, înseamnă că aceste cuvinte sunt și pentru noi. Ai Cui prieteni putem fi? Ai lui Dumnezeu! A Cui bucurie o putem trăi deplin? A lui Hristos! Vă dați seama? Să fim prieteni cu Izvorul vieții, al bucuriei, al păcii, al dragostei, ce poate fi mai minunat?

În acest an, vom învăța împreună, de la Hristos, să ne iubim unii pe alții. Începem astfel: *Bucurați-vă! Pace vouă! Să ne numărăm și noi printre cei cărora Domnul le va spune: Voi sunteți prietenii Mei!*

AUTOARELE

Cuprins

Cuvânt-înainte 3
Ghid de utilizare a manualului 5
Competențe generale și specifice 6
Să ne amintim din clasa a V-a 7

Domeniul I
DUMNEZEU SE FACE CUNOSCUT OMULUI
Unitatea de învățare: DOMNUL IISUS HRISTOS, DUMNEZEU ADEVĂRAT ȘI OM ADEVĂRAT 11
1. Țara Sfântă în vremea Mântuitorului Hristos 12
2. Nașterea și copilăria lui Iisus Hristos 16
3. Botezul Domnului 20
4. Iisus Hristos, Învățătorul lumii 24
5. Iisus Hristos, Mântuitorul lumii 28
6. Înălțarea Domnului Iisus Hristos 32
Lectură cu folos – Sfinții Evangheliști (I) 36
Recapitulare 37
Evaluare 38

Domeniul al II-lea
IUBIREA LUI DUMNEZEU ȘI RĂSPUNSUL OMULUI
Unitatea de învățare: ÎMPLINIREA VIEȚII OMULUI PRIN ÎNTÂLNIREA CU MÂNTUITORUL 39
1. Mărturii despre ajutorul primit de la Dumnezeu 40
2. Recunoștința pentru binele primit 44
3. Efortul pentru schimbarea vieții 48
4. Mărturisirea credinței în Iisus Hristos 52
Lectură cu folos – Sfinții Evangheliști (II) 56
Recapitulare 57
Evaluare 58

Domeniul al III-lea
VIAȚA CREȘTINULUI ÎMPREUNĂ CU SEMENII
Unitatea de învățare: A TRĂI ÎMPREUNĂ CU SEMENII. ÎNVĂȚĂTURA MÂNTUITORULUI 59
1. Rugăciunea, temei și putere a vieții creștine . . 60
2. Rugăciunea *Tatăl nostru* 64
3. Iertarea, semn al bunătății sufletești 68
4. Milostenia, manifestare a iubirii față de semeni 72
Proiect educațional interdisciplinar
Virtutea iertării și efectul ei asupra vieții 76
Lectură cu folos – Din învățăturile bătrânilor sau *Patericul* 78
Recapitulare 79
Evaluare 80

Domeniul al IV-lea
VIAȚA COMUNITĂȚII ȘI SĂRBĂTORILE CREȘTINE
Unitatea de învățare: TRADIȚII DIVERSE LA MARILE SĂRBĂTORI 81
1. Tradiții de Crăciun. Tradiții de Paști 82
2. Pelerinaje și procesiuni creștine 86
Proiect educațional interdisciplinar
La drum cu Dumnezeu 90
Lectură cu folos – ***Patericul românesc*** 92
Recapitulare 93
Evaluare 94
Recapitulare finală 95
Evaluare finală 96

Ghid de utilizare a manualului

Manualul cuprinde varianta tipărită și varianta digitală

Simboluri folosite în varianta digitală

- **Rezolvă**
- **Privește**
- **Vizionează**

Manualul este structurat în unități de învățare, care cuprind:

LECȚIE

Titlul lecției · Înțelege textul · Citește și răspunde · Intră în joc · Mozaic intercultural

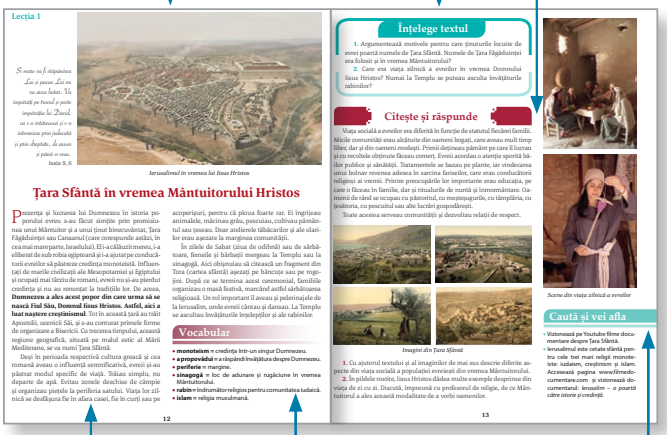

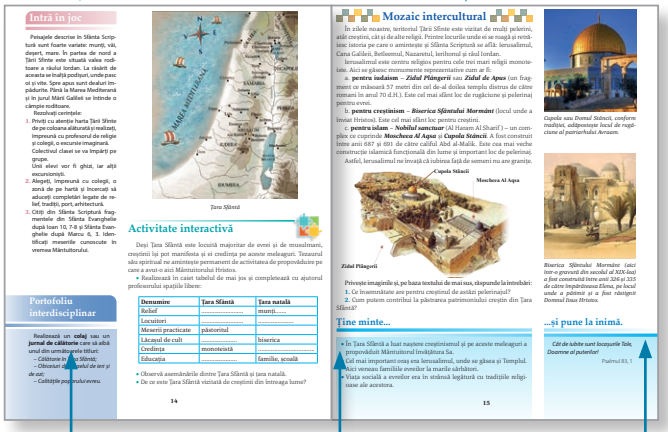

Textul lecției · Vocabular · Caută și vei afla · Portofoliu interdisciplinar · Ține minte... · ...și pune la inimă

PROIECT EDUCAȚIONAL INTERDISCIPLINAR

LECTURĂ CU FOLOS

RECAPITULARE

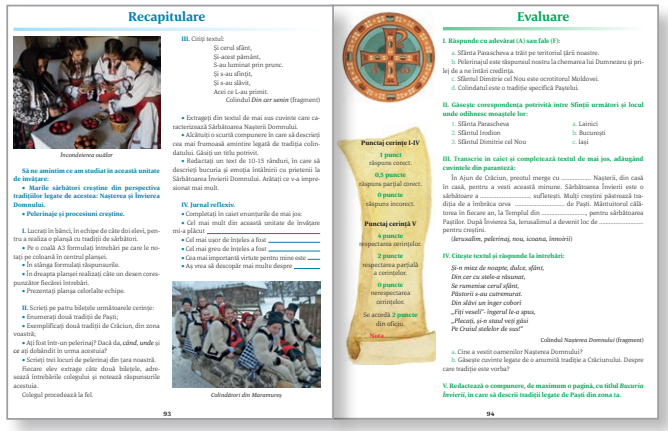

EVALUARE

Competențe generale și specifice

1. Utilizarea conceptelor specifice religiei proprii, în conexiune cu diferite manifestări ale credinței

1.1. Prezentarea cronologică a principalelor evenimente din viața și activitatea Mântuitorului Iisus Hristos, pe baza textelor biblice.

1.2. Integrarea unor concepte specifice în prezentarea de evenimente religioase, istorice și culturale.

1.3. Selectarea de informații adecvate din surse și cu mijloace variate, pe teme cu relevanță moral religioasă.

2. Manifestarea unui comportament moral, în viața personală și în societate, în acord cu valorile religioase

2.1. Prezentarea unor modele spirituale, pe baza textelor biblice, religioase, literare studiate.

2.2. Relaționarea pozitivă cu colegii, în activități, sarcini de învățare. situații-problemă, utilizând reguli de comportament moral-religios.

3. Raportarea experiențelor din viața de zi cu zi la principiile religioase, cu respectarea identității și diversității religioase

3.1. Analizarea unor moduri de manifestare a diversității religioase în viața personală, a grupurilor de apartenență, a comunității.

3.2. Asumarea unor responsabilități față de sine și față de ceilalți, prin raportarea la valorile moral-religioase.

3.3. Analizarea rolului diferitelor sărbători și tradiții religioase în viața personală și a comunității, cu identificarea de elemente de specificitate pentru diferite comunități.

Să ne amintim din clasa a V-a

În anul școlar trecut ați învățat foarte multe lucruri legate de istoria poporului evreu. Aceste informații vă ajută să înțelegeți că *Dumnezeu este Părintele omenirii* și poartă de grijă întregii creații. Pentru a vă aminti temele studiate efectuați exercițiile următoare.

Icoana creației

I. Dumnezeu-Tatăl prezent în creație și în istorie

A. Dumnezeu în creație

• Dumnezeu este Izvorul existenței.
El a creat lumea din iubire și îi poartă de grijă.

• Lumea a fost creată din nimic, deodată cu timpul, în șase zile.

• Îngerii, partea nevăzută, spirituală, au fost creați la început.

• Lumea văzută, materială, a fost creată prin cuvânt.

• Dumnezeu l-a făcut pe om după chipul Său.

• Adam și Eva au format prima familie.

1. Priviți icoana creației de mai sus și identificați zilele care lipsesc.

2. Descoperiți în careul de mai jos (pe orizontală și verticală, după model) cele nouă cuvinte care arată ce a creat Dumnezeu:

W	E	P	O	**P**	**E**	**S**	**T**	**I**
P	E	Z	O	L	U	N	A	L
A	N	I	M	A	L	E	L	H
M	R	U	Z	N	C	V	B	J
A	T	A	C	T	E	J	R	M
N	I	N	G	E	R	I	M	N
T	I	W	E	R	T	Y	I	P

B. Dumnezeu în istorie

• Dumnezeu lucrează în lume prin oameni de seamă pentru a o conduce spre scopul ei.

• Patriarhii au fost părinți și conducători spirituali ai poporului ales. Dintre aceștia, Noe și Avraam au păstrat credința în Dumnezeu și au încheiat câte un legământ cu El.

• Prin Iosif, fiul lui Iacov, s-a înmulțit poporul evreu în Egipt. Iosif a fost un model de iertare.

• Prorocii sunt oameni care au vorbit cu Dumnezeu. Sfântul Proroc Moise a eliberat poporul evreu din robia egipteană și l-a condus spre Țara Făgăduinței. Pentru a întări credința monoteistă, Dumnezeu i-a dat lui Moise Legea Vechiului Testament. Este sărbătorit la 4 septembrie.

• Sfântul Proroc David a întemeiat Regatul lui Israel și a fost strămoșul Mântuitorului.

1. Care este semnul legământului lui Dumnezeu cu Noe și ce semnificație are acesta?

2. De ce este numit Avraam părintele poporului ales?

3. Priviți icoana de mai jos și apoi răspundeți:
- Când L-a văzut Moise pe Dumnezeu?
- Cum i-a ajutat Moise pe evrei?

Rugul aprins

II. Viața omului cu Dumnezeu

• Dumnezeu a dat oamenilor legi și îndrumări pentru a trăi în armonie cu El și unii cu alții.

• Decalogul cuprinde patru porunci față de Dumnezeu și șase față de semeni.

• Venirea Mântuitorului a fost pregătită și prin lucrarea profeților Ilie, Ieremia, Samuel și Daniel.

• Regele Solomon, fiul regelui David, a fost un model de înțelepciune.

1. Priviți Tablele Legii și enumerați poruncile care se referă la datoriile față de Dumnezeu.

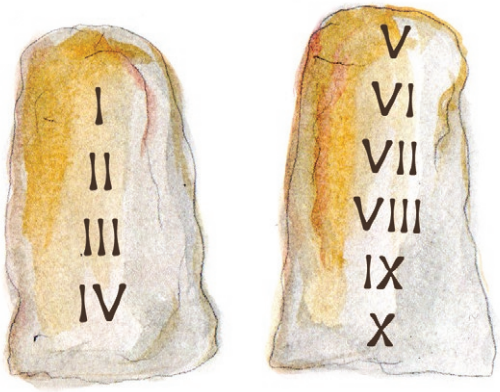

2. Identificați porunca la care se referă fiecare enunț. Apoi copiați în caiet enunțurile și completați spațiile punctate cu cifrele corespunzătoare, după model:

- Să nu te închini la stelele cerului. (**II**)
- Să înapoiezi ceea ce ai împrumutat. (...)
- Să-i asculți pe părinți. (...)
- Să fii cumpătat. (...)
- Să fii sincer. (...)

3. Transcrieți în caiet tabelul recapitulativ de mai jos și rețineți următoarele detalii:

Moise	a primit Decalogul și a făcut Cortul mărturiei.
Samuel	a marcat trecerea de la perioada Judecătorilor la cea a Regilor.
Daniel	a descoperit babilonienilor pe Dumnezeul Cel adevărat.
Solomon	a ctitorit Templul din Ierusalim, a scris *Pildele* din Sfânta Scriptură.

Sfântul Proroc Solomon

4. Identificați enunțurile adevărate (**A**) sau false (**F**).

- Cele zece porunci sunt norme morale pe care trebuie să le respectăm și să le împlinim. (**A**)
- Regele Solomon a ocupat mari funcții în Egipt.
- Profeții Samuel și Ieremia au răspuns chemării lui Dumnezeu de a fi mesagerii voii Sale.
- David a construit Templul din Ierusalim.
- Moise a primit Tablele Legii pe Muntele Sinai.
- Templul din Ierusalim a fost centrul vieții religioase a poporului evreu, păstrând unitatea de credință.

5. Citiți textul și răspundeți la întrebări:

Deoarece tu ai cerut aceasta și n-ai cerut viață lungă; n-ai cerut bogăție, n-ai cerut sufletele dușmanilor tăi, ci ai cerut înțelepciune, ca să știi să judeci, iată Eu voi face după cuvântul tău; iată, Eu îți dau minte înțeleaptă și pricepută, cum nici unul n-a fost ca tine înaintea ta și cum nici nu se va mai ridica după tine (III Regi 3, 11-12).

- La ce rege înțelept face referire textul de mai sus?
- Caută în *Pildele lui Solomon* două proverbe care se referă la înțelepciune.

Sfântul Proroc David

III. A trăi împreună cu ceilalți. Modele din Vechiul Testament

• Credința este un factor esențial în bunele relații de conviețuire dintre oameni.

• Mai multe personalități din Vechiul Testament, ne învață care sunt roadele credinței în relațiile dintre semeni.

1. Transcrieți în caiet schema de mai jos:

Ruth	• A avut dreapta credință și respectul față de aproapele său. • I-a transmis aceste valori strănepotului său David.
Daniel	• A fost un mare proroc. • Prin post și slujire sinceră, a dobândit înțelepciune și respect.
Elisei	• A fost continuatorul profetului Ilie. • A ajutat mulți semeni.
Iona	• A fost trimis de Dumnezeu la locuitorii din Ninive. • Prin profeția sa i-a determinat să postească și să-și îndrepte viața.

2. Plecând de la schema anterioară, discutați despre personalitățile amintite, folosind metoda **exploziei stelare**:

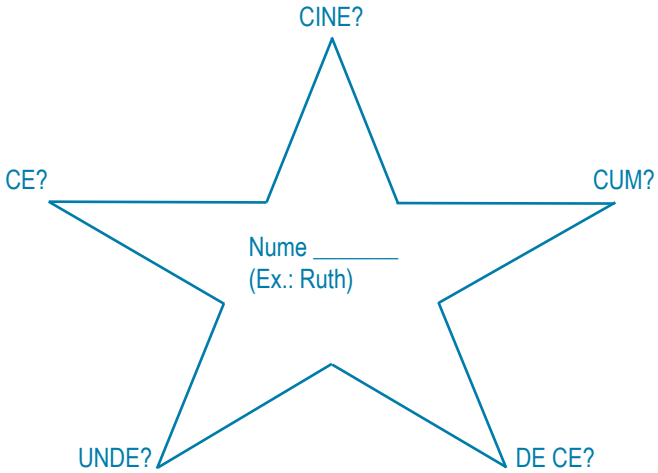

3. Citiți textul următor și răspundeți:

(...) Să aducă dintre fiii lui Israel, din neam regesc și din cei din viță aleasă, patru tineri fără nici un cusur trupesc, frumoși la chip și iscusiți în toată înțelepciunea, cunoscători a toată știința, cu adâncă putere de pătrundere și plini de râvnă, ca să slujească în palatul regelui, ca să-i învețe pe ei scrisul și limba Caldeilor (Daniel 1, 3-4).

• Ce calități aveau cei trei prieteni ai Sfântului Proroc Daniel?

Cei trei prieteni ai Prorocului Daniel

IV. Sărbătorile în viața omului

• Sărbătorile au o importanță deosebită în viața oamenilor prin semnificația lor și bucuria de a trăi timpul sfințitor al acestora.

• Sărbătorile religioase sunt deseori legate de sărbătorile laice apropiate ca timp sau înțeles.

• Zilele de sărbătoare sunt puncte de reper în calendar, marcând viața oamenilor și aspectul ciclic al anilor.

1. Citiți textul de mai jos și răspundeți:

Timpul nu mai e o înșirare de clipe deșarte, ci e înălțat la rangul de majestate, fiindcă de făgașul lui sunt prinse sărbătorile (Vasile Băncilă).

- Ce rol și ce valoare au sărbătorile pentru voi?
- Scrieți o scurtă compunere în care să descrieți trăirile pe care le-ați avut la ziua onomastică. Ați simțit nevoia să-I mulțumiți lui Dumnezeu?

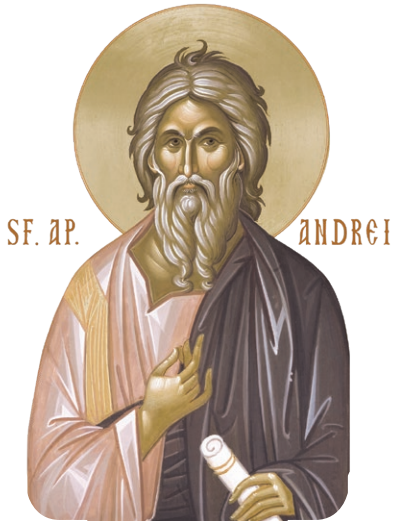

Sfântul Apostol Andrei

2. Priviți icoana de mai sus și răspundeți:

- Ce valoare are pentru voi faptul că Sfântul Apostol Andrei, *cel întâi chemat*, este cel care i-a încreștinat pe strămoșii noștri?
- Ce legătură este între Ziua Națională și sărbătoarea Sfântului Andrei?

3. Învierea Domnului este cea mai importantă sărbătoare creștină.

- Ce alte sărbători sunt legate de aceasta?
- Ce legătură există între Ziua Femeii și a treia duminică de după Înviere?

Fetiță, mămică, bunică, străbunică și stră-străbunică! (cinci generații – satul Libotin, Maramureș)

4. Desenați o floare pe care să o oferiți în dar mamei, de ziua ei. Scrieți pe fiecare petală câte un cuvânt prin care să vă arătați dragostea și recunoștința față de cea care v-a născut. Răspundeți și la întrebări:

- Ce sărbătoare este închinată femeilor creștine?
- De ce spunem că Maica Domnului este mama tuturor?

5. Enumerați sărbătorile religioase cu dată fixă, precum și pe cele laice, studiate în clasa a V-a. Completați, după model, numele acestora, corespunzătoare fiecărei luni din calendar.

Vă mai amintiți și alte date de sărbători studiate în clasa a V-a?

Domeniul I
Dumnezeu Se face cunoscut omului

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE

Domnul Iisus Hristos, Dumnezeu adevărat și Om adevărat

Mântuitorul Hristos

1. Țara Sfântă în vremea Mântuitorului Hristos
2. Nașterea și copilăria lui Iisus Hristos
3. Botezul Domnului
4. Iisus Hristos, Învățătorul lumii
5. Iisus Hristos, Mântuitorul lumii
6. Înălțarea Domnului Iisus Hristos

Lectură cu folos
Recapitulare. Evaluare

Și mare va fi stăpânirea Lui și pacea Lui nu va avea hotar. Va împărăți pe tronul și peste împărăția lui David, ca s-o întărească și s-o întemeieze prin judecată și prin dreptate, de acum și până-n veac.
Isaia 9, 6

Ierusalimul în vremea lui Iisus Hristos

Țara Sfântă în vremea Mântuitorului Hristos

Prezența și lucrarea lui Dumnezeu în istoria poporului evreu s-au făcut simțite prin promisiunea unui Mântuitor și a unui ținut binecuvântat, Țara Făgăduinței sau Canaanul (care corespunde astăzi, în cea mai mare parte, Israelului). El i-a călăuzit mereu, i-a eliberat de sub robia egipteană și i-a ajutat pe conducătorii evreilor să păstreze credința monoteistă. Influențați de marile civilizații ale Mesopotamiei și Egiptului și ocupați mai târziu de romani, evreii nu și-au pierdut credința și nu au renunțat la tradițiile lor. De aceea, **Dumnezeu a ales acest popor din care urma să se nască Fiul Său, Domnul Iisus Hristos. Astfel, aici a luat naștere creștinismul**. Tot în această țară au trăit Apostolii, ucenicii Săi, și s-au conturat primele forme de organizare a Bisericii. Cu trecerea timpului, această regiune geografică, situată pe malul estic al Mării Mediterane, se va numi Țara Sfântă.

Deși în perioada respectivă cultura greacă și cea romană aveau o influență semnificativă, evreii și-au păstrat modul specific de viață. Trăiau simplu, nu departe de apă. Evitau zonele deschise de câmpie și organizau piețele la periferia satului. Viața lor zilnică se desfășura fie în afara casei, fie în curți sau pe acoperișuri, pentru că ploua foarte rar. Ei îngrijeau animalele, măcinau grâu, pescuiau, cultivau pământul sau țeseau. Doar atelierele tăbăcarilor și ale olarilor erau așezate la marginea comunității.

În zilele de Sabat (ziua de odihnă) sau de sărbătoare, femeile și bărbații mergeau la Templu sau la sinagogă. Aici obișnuiau să citească un fragment din Tora (cartea sfântă) așezați pe băncuțe sau pe rogojini. După ce se termina acest ceremonial, familiile organizau o masă festivă, marcând astfel sărbătoarea religioasă. Un rol important îl aveau și pelerinajele de la Ierusalim, unde evreii cântau și dansau. La Templu se ascultau învățăturile înțelepților și ale rabinilor.

Vocabular

- **a propovădui** = a răspândi învățătura despre Dumnezeu.
- **islam** = religia musulmană.
- **monoteism** = credința într-un singur Dumnezeu.
- **periferie** = margine.
- **rabin** = îndrumător religios pentru comunitatea iudaică.
- **sinagogă** = loc de adunare și rugăciune în vremea Mântuitorului.

Înțelege textul

1. Argumentează motivele pentru care ținuturile locuite de evrei poartă numele de Țara Sfântă. Numele de Țara Făgăduinței era folosit și în vremea Mântuitorului?

2. Care era viața zilnică a evreilor în vremea Domnului Iisus Hristos? Numai la Templu se puteau asculta învățăturile rabinilor?

Citește și răspunde

Viața socială a evreilor era diferită în funcție de statutul fiecărei familii. Micile comunități erau alcătuite din oameni bogați, care aveau mult timp liber, dar și din oameni modești. Primii dețineau pământ pe care îl lucrau și cu recoltele obținute făceau comerț. Evreii acordau o atenție sporită băilor publice și sănătății. Tratamentele se bazau pe plante, iar vindecarea unui bolnav revenea adesea în sarcina fariseilor, care erau conducătorii religioși ai vremii. Printre preocupările lor importante erau educația, pe care o făceau în familie, dar și ritualurile de nuntă și înmormântare. Oamenii de rând se ocupau cu păstoritul, cu meșteșugurile, cu tâmplăria, cu țesătoria, cu pescuitul sau alte lucrări gospodărești.

Toate acestea serveau comunității și dezvoltau relații de respect.

Imagini din Țara Sfântă

1. Cu ajutorul textului și al imaginilor de mai sus descrie diferite aspecte din viața socială a populației evreiești din vremea Mântuitorului.

2. În pildele rostite, Iisus Hristos dădea multe exemple desprinse din viața de zi cu zi. Discută, împreună cu profesorul de religie, de ce Mântuitorul a ales această modalitate de a vorbi oamenilor.

Scene din viața zilnică a evreilor

Caută și vei afla

- Vizionează pe Youtube filme documentare despre Țara Sfântă.
- Ierusalimul este cetate sfântă pentru cele trei mari religii monoteiste: iudaism, creștinism și islam. Accesează pagina www.filmedocumentare.com și vizionează documentarul: *Ierusalim – o poartă către istorie și credință.*

Intră în joc

Peisajele descrise în Sfânta Scriptură sunt foarte variate: munți, văi, deșert, mare. În partea de nord a Țării Sfinte este situată valea roditoare a râului Iordan. La răsărit de aceasta se înalță podișuri, unde pasc oi și vite. Spre apus sunt dealuri împădurite. Până la Marea Mediterană și în jurul Mării Galileii se întinde o câmpie roditoare.

Rezolvați cerințele:

1. Priviți cu atenție harta Țării Sfinte de pe coloana alăturată și realizați, împreună cu profesorul de religie și colegii, o excursie imaginară. Colectivul clasei se va împărți pe grupe. Unii elevi vor fi ghizi, iar alții excursioniști.
2. Alegeți, împreună cu colegii, o zonă de pe hartă și încercați să aduceți completări legate de relief, tradiții, port, arhitectură.
3. Citiți din Sfânta Scriptură fragmentele din Sfânta Evanghelie după Ioan 10, 7-8 și Sfânta Evanghelie după Marcu 6, 3. Identificați meseriile cunoscute în vremea Mântuitorului.

Țara Sfântă

Activitate interactivă

Deși Țara Sfântă este locuită majoritar de evrei și de musulmani, creștinii își pot manifesta și ei credința pe aceste meleaguri. Tezaurul său spiritual ne amintește permanent de activitatea de propovăduire pe care a avut-o aici Mântuitorul Hristos.

• Realizează în caiet tabelul de mai jos și completează cu ajutorul profesorului spațiile libere:

Denumire	**Țara Sfântă**	**Țara natală**
Relief	.....	munți.....
Locuitori	.....	.....
Meserii practicate	păstoritul	
Lăcașul de cult	.....	biserica
Credința	monoteistă	.....
Educația	.....	familie, școală

• Observă asemănările dintre Țara Sfântă și țara natală.
• De ce este Țara Sfântă vizitată de creștinii din întreaga lume?

Portofoliu interdisciplinar

Realizează un **colaj** sau un **jurnal de călătorie** care să aibă unul din următoarele titluri:

– *Călătorie în Țara Sfântă;*
– *Obiceiuri din Israelul de ieri și de azi;*
– *Calitățile poporului evreu.*

Mozaic intercultural

În zilele noastre, teritoriul Țării Sfinte este vizitat de mulți pelerini, atât creștini, cât și de alte religii. Printre locurile unde ei se roagă și retrăiesc istoria pe care o amintește și Sfânta Scriptură se află: Ierusalimul, Cana Galileii, Betleemul, Nazaretul, Ierihonul și râul Iordan.

Ierusalimul este centru religios pentru cele trei mari religii monoteiste. Aici se găsesc monumente reprezentative cum ar fi:

a. **pentru iudaism** – ***Zidul Plângerii*** sau ***Zidul de Apus*** (un fragment ce măsoară 57 metri din cel de-al doilea templu distrus de către romani în anul 70 d.H.). Este cel mai sfânt loc de rugăciune și pelerinaj pentru evrei.

b. **pentru creștinism** – ***Biserica Sfântului Mormânt*** (locul unde a înviat Hristos). Este cel mai sfânt loc pentru creștini.

c. **pentru islam** – ***Nobilul sanctuar*** (Al Haram Al Sharif) – un complex ce cuprinde ***Moscheea Al Aqsa*** și ***Cupola Stâncii***. A fost construit între anii 687 și 691 de către califul Abd al-Malik. Este cea mai veche construcție islamică funcțională din lume și important loc de pelerinaj.

Astfel, Ierusalimul ne învață că iubirea față de semeni nu are granițe.

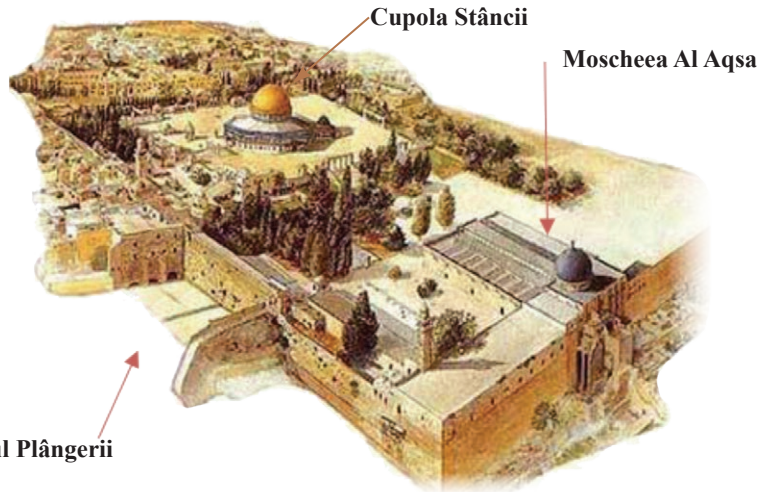

Privește imaginile și, pe baza textului de mai sus, răspunde la întrebări:

1. Ce însemnătate are pentru creștinul de astăzi pelerinajul?

2. Cum putem contribui la păstrarea patrimoniului creștin din Țara Sfântă?

Cupola sau Domul Stâncii, conform tradiției, adăpostește locul de rugăciune al patriarhului Avraam.

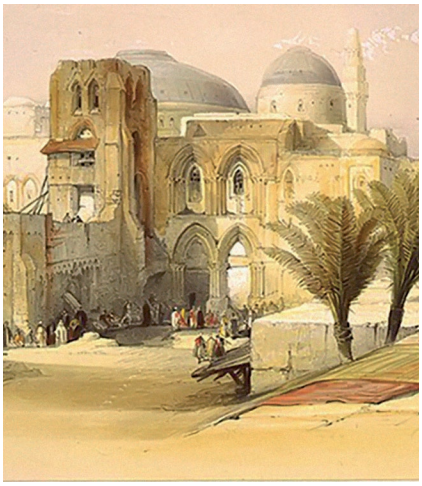

Biserica Sfântului Mormânt (aici într-o gravură din secolul al XIX-lea) a fost construită între anii 326 și 335 de către împărăteasa Elena, pe locul unde a pătimit și a fost răstignit Domnul Iisus Hristos.

Ține minte...

- În Țara Sfântă a luat naștere creștinismul și pe aceste meleaguri a propovăduit Mântuitorul învățătura Sa.
- Cel mai important oraș era Ierusalimul, unde se găsea și Templul. Aici veneau familiile evreilor la marile sărbători.
- Viața socială a evreilor era în strânsă legătură cu tradițiile religioase ale acestora.

...și pune la inimă.

Cât de iubite sunt locașurile Tale, Doamne al puterilor!

Psalmul 83, 1

Căci Prunc s-a născut nouă, un Fiu s-a dat nouă, a Cărui stăpânire e pe umărul Lui și se cheamă numele Lui: Înger de mare sfat, Sfetnic minunat, Dumnezeu tare, biruitor, Domn al păcii, Părinte al veacului ce va să fie.
Isaia 9, 5

Nașterea Domnului

Nașterea și copilăria lui Iisus Hristos

Nașterea Domnului Iisus Hristos a fost vestită în Vechiul Testament de mulți proroci. Profetul Ieremia a arătat că Fiul lui Dumnezeu urma să se nască din neamul lui David: ***Iată vin zile, zice Domnul, când voi ridica lui David Odraslă dreaptă și va ajunge rege și va domni cu înțelepciune; va face judecată și dreptate pe pământ*** (Ieremia 23, 5). Mântuitorul avea să stabilească un nou legământ între Dumnezeu și poporul lui Israel. Despre venirea lui Dumnezeu pe pământ ca Om vorbește și Noul Testament prin Sfintele Evanghelii. Astfel, aflăm că Mântuitorul S-a născut în Betleem pe vremea când romanii stăpâneau Iudeea și evreii erau conduși de regele Irod. **Momentul Nașterii a unit cerul cu pământul:** peștera a devenit casă, animalele au oferit căldură, iar stelele au luminat în mod neobișnuit.

Îngerii și păstorii au cântat imnuri de slavă. Înțelepți din țări îndepărtate au venit să se închine și să aducă daruri prețioase. După tradiția iudaică, la opt zile de la naștere, Pruncul a primit numele Iisus. La patruzeci de zile a fost dus la Templul din Ierusalim, unde a fost întâmpinat de Dreptul Simeon și Prorocița Ana. Aici a fost închinat Domnului, după cum prevedea Legea lui Moise.

Pruncul Iisus trăia în orașul Nazaret, alături de mama sa, și îl ajuta pe bătrânul Iosif la treburi. Pe măsură ce creștea, se întărea cu duhul și cu înțelepciunea, iar harul lui Dumnezeu era mereu asupra Lui. Într-o zi, pe când avea 12 ani, au mers împreună la Ierusalim pentru a sărbători Paștile evreiesc. Îi plăcea să stea alături de înțelepții Templului. Le punea întrebări și, la un moment dat, a tâlcuit la Templu din textele sfinte. Toți cei prezenți au fost foarte uimiți de priceperea și de răspunsurile Sale. **Nașterea minunată a Domnului a confirmat toate prorocirile.**

Vocabular

- **a tâlcui** = a interpreta, a explica.
- **Evanghelie** = Vestea cea Bună.
- **Iudeea** = nume roman dat ținutului lui Iuda.
- **slavă** = laudă, mărire.

Înțelege textul

1. Unde și de către cine a fost prorocită Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos?

2. Unde și-a petrecut copilăria Iisus Hristos? Cum de a știut să le răspundă înțelepților de la Templu?

Citește și răspunde

Cea care L-a adus pe lume pe Mântuitorul a fost Fecioara Maria. Ea provenea dintr-o familie credincioasă și înțeleaptă. Părinții ei, Ioachim și Ana, i-au oferit o educație aleasă și la vârsta de trei ani au dus-o la Templul din Ierusalim. Acolo a fost crescută de preotul Zaharia. De la vârsta de 15 ani s-a aflat sub protecția lui Iosif, tâmplarul din Nazaret. Într-o zi, pe când se ruga, Arhanghelul Gavriil i-a adus vestea că va naște pe Fiul lui Dumnezeu: *Și iată vei lua în pântece și vei naște fiu și vei chema numele lui Iisus. Acesta va fi mare și Fiul Celui Preaînalt se va chema* (Luca 1, 31-32). A primit cu bucurie și multă smerenie această veste. Fiul lui Dumnezeu devenea astfel Fiul Omului. Datorită acestei alegeri binecuvântate, Preasfânta Fecioară Maria este numită și **Născătoare de Dumnezeu**.

Buna Vestire

Privește icoana de mai sus, citește textele și răspunde la întrebări:

1. De ce se bucură Fecioara Maria de o cinstire deosebită?

2. Extrage din poezia lui Mihai Eminescu expresiile care o descriu pe Maica Domnului.

Rugăciune

Crăiasă alegându-te,
Îngenunchem rugându-te
Înalță-ne, ne mântuie
Din valul ce ne bântuie.
Fii scut de întărire
Și zid de mântuire.
Privirea-ți adorată
Asupră-ne coboară,
O, Maică Preacurată
Și pururea fecioară,
Marie!

Noi ce din mila Sfântului
Umbră facem pământului,
Rugămu-ne-ndurărilor
Luceafărului mărilor.
Ascultă-a noastre plângeri,
Regină peste îngeri;
Din neguri te arată,
Lumină dulce, clară,
O, Maică Preacurată
Și pururea Fecioară,
Marie!

Mihai Eminescu

Caută și vei afla

- Caută în albume de artă capodopere ale culturii universale care ilustrează evenimente din viața Maicii Domnului (de exemplu *Buna Vestire* de Fra Angelico; *Logodna Fecioarei* de Rafael). Cum este reprezentată Maica Domnului în aceste picturi?
- Ascultă *Cântarea Mariei* (Luca 1, 46-50). Ce învățătură oferă această cântare?

Darurile magilor lăsate de Maica Domnului Bisericii din Ierusalim, se găsesc astăzi la Mănăstirea Sfântul Pavel de la Muntele Athos (Grecia).

Intră în joc

Citiți textul de mai jos și priviți imaginile alăturate. Lucrați pe echipe.

Cei trei magi I-au adus lui Hristos daruri prețioase: aur, smirnă și tămâie. O veche povestire spune că a existat și al patrulea mag. El și-a vândut toată averea și a cumpărat trei nestemate pentru a le dărui Mântuitorului. În drum spre întâlnirea cu cei trei magi a oferit două dintre nestemate pentru îngrijirea unui bolnav și salvarea vieții unui prunc. A continuat să-L caute pe Mântuitorul mai bine de 30 de ani și, înainte de a ajunge la El, a dăruit a treia nestemată pentru a salva o tânără de la sclavie. Astfel a ajuns cu mâinile goale lângă Cruce, iar Mântuitorul i-a spus: *În sfârșit ai venit! Tu mi-ai adus cele mai frumoase daruri!*

1. Alcătuiți împreună cu echipa o listă cu darurile pe care I le-ați oferi lui Hristos.

2. Alegeți din listă trei daruri materiale și trei daruri sufletești. Argumentați alegerea.

Troparul Naşterii Domnului

Naşterea Ta, Hristoase,
Dumnezeul nostru,
răsărit-a lumii
Lumina cunoştinţei;
că întru dânsa cei ce slujeau
stelelor de la Stea
s-au învăţat să se
închine Ţie,
Soarelui dreptăţii,
şi să Te
cunoască pe Tine,
Răsăritul Cel de sus,
Doamne, Slavă Ţie.

Închinarea magilor

Activitate interactivă

Magii aveau origine asiro-babiloniană, erau foarte învățați și cunoșteau tainele stelelor. Știau că anumite evenimente importante erau însoțite de semne pe cer. Astfel, ei au descoperit locul Nașterii Mântuitorului fiind călăuziți de steaua cea mare și luminoasă.

Citește *Troparul Nașterii Domnului* de pe coloana alăturată și rezolvă următoarele cerințe:

- Identifică în text cum este numit Hristos și transcrie în caiet expresiile care se referă la persoana Mântuitorului.
- Cine erau cei care se închinau stelelor?
- Ce efect a avut asupra lor întâlnirea cu Pruncul Iisus?

Portofoliu interdisciplinar

Realizează un **desen** sau o **caracterizare** care să aibă unul din următoarele titluri:

– *Bunătatea: Dreptul Iosif;*
– *Nădejdea: Dreptul Simeon;*
– *Dărnicia magilor.*

Mozaic intercultural

Pentru misiunea pe care Maica Domnului a avut-o pe pământ, creștinii îi aduc cuvinte de laudă prin rugăciuni și cântări religioase. Unul dintre cele mai cunoscute imnuri de laudă este acatistul. *Imnul Acatist* ne amintește de ajutorul oferit de Maica Domnului locuitorilor Constantinopolului. Compus între anii 677 și 718, el se cântă în perioada Postului Mare. Mai târziu, acesta a devenit un model pentru alte acatiste închinate altor sfinți. El poate fi citit în biserică sau acasă.

Imnul Acatist este alcătuit din 24 de episoade care redau momente semnificative din viața ei. El reprezintă și una dintre cele mai frumoase teme iconografice ale bisericilor din Bucovina.

Imnul Acatist *(fragmente, Mănăstirea Moldovița)*

1. Privește fresca de mai sus. Identifică două scene din viața Mântuitorului Hristos.

2. Ce arte sunt folosite pentru cinstirea lui Dumnezeu și a sfinților?

În biserică, acatistele se cântă pentru a înfrumuseța mulțumirea pe care I-o aducem lui Dumnezeu sau sfinților Săi. Muzica psaltică, utilizată în cult alături de cea liniară, are o frumusețe deosebită și o scriere specifică, așa cum se observă în fila de acatist reprodusă mai sus.

*

La unele slujbe, putem duce la altar un *acatist*, adică o listă cu numele de botez ale celor pentru care ne rugăm.

- Alcătuiește acatistul pentru membrii familiei tale.

Ține minte...

- Maica Domnului a primit de la Arhanghelul Gavriil vestea cea bună că Îl va naște pe Mântuitorul profețit de proroci.
- Iisus Hristos S-a născut în Betleem și a copilărit în Nazaret.
- Prin Nașterea Mântuitorului, Fecioara Maria a devenit Născătoare de Dumnezeu.

...și pune la inimă.

În Maica Domnului avem în cer o inimă de mamă.

Părintele Dumitru Stăniloae

În zilele acelea, a venit Ioan Botezătorul și propovăduia în pustia Iudeii, spunând: Pocăiți-vă că s-a apropiat împărăția cerurilor. El este acela despre care a zis prorocul Isaia: „Glasul celui ce strigă în pustie: Pregătiți calea Domnului, drepte faceți cărările Lui”.
Matei 3, 1-3

Botezul Domnului Iisus Hristos

Botezul Domnului

Nu s-a ridicat între cei născuți din femeie unul mai mare decât Ioan Botezătorul (Matei 11, 11), a spus Mântuitorul. Ce personalitate extraordinară a fost ultimul mare proroc al Vechiului Testament, ca Însuși Dumnezeu să-l preamărească astfel? Oare ce a simțit acest sfânt la Botezul Domnului, când L-a atins pe Dumnezeu?

Sfântul Ioan, ca un mare Proroc și Înaintemergător, a avut misiunea de a pregăti poporul evreu pentru venirea Domnului. El a trăit în pustiul Iordanului. Postea aspru, avea doar o îmbrăcăminte din păr de cămilă, o cingătoare de piele și se hrănea cu lăcuste și miere sălbatică. La treizeci de ani, vârstă la care evreii își puteau începe activitatea publică, a venit la râul Iordan. Vorbea ca Sfântul Ilie, cu multă putere și îndrăzneală, îndemnându-i pe oameni să se îndrepte: ***Pocăiți-vă că s-a apropiat împărăția cerurilor*** (Matei 3, 2).

Viața lui excepțională atrăgea mulți ucenici. Mulțimile veneau la el să se boteze, dorind să își înnoiască viața. La aceeași vârstă, Domnul Iisus Hristos a venit la Iordan. Sfântul Ioan L-a recunoscut de departe și L-a arătat celor din preajmă: ***Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii*** (Ioan 1, 29). Hristos i-a cerut lui Ioan să Îl boteze, însă acesta, smerit, nu îndrăznea, știind Cine este. Când Domnul a intrat în apă, rugându-Se, s-a deschis cerul, S-a coborât Duhul Sfânt peste El, ca un porumbel și S-a auzit glasul Tatălui din cer: ***Tu ești Fiul Meu cel iubit, întru Tine am binevoit*** (Marcu 1, 11). Atingându-se de Hristos, apele Iordanului s-au sfințit, și prin ele întreaga fire.

La Botez s-a descoperit lumii că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu și S-a arătat Sfânta Treime: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. De aceea, sărbătoarea Botezului Domnului se mai numește și **Epifania**.

Vocabular

- **botez** = (aici) afundare în apă.
- **cingătoare** = curea.
- **Epifanie (Teofanie)** = arătarea lui Dumnezeu.
- **Înaintemergător (gr. *Prodromos*)** = înaintaș, precursor.
- **a se pocăi** = a regreta greșelile și a le îndrepta.

Înțelege textul

1. Ce misiune a avut Sfântul Ioan Botezătorul?

2. Care era semnificația botezului lui Ioan? Din ce motiv S-a botezat Iisus Hristos, dacă nu avea niciun păcat?

Citește și răspunde

Viața Sfântului Ioan a fost plină de minuni, culminând cu **Botezul Domnului**, cea mai mare dintre ele. Nașterea Sfântului Ioan, vestită de Arhanghelul Gavriil tatălui său, preotul Zaharia, a fost un miracol, fiindcă amândoi părinții erau în vârstă. Regele Irod dorea să-L prindă pe Hristos. Elisabeta, mama Sfântului Ioan, l-a luat pe acesta și s-au ascuns în munți. Acolo, la rugăciunea ei, o stâncă s-a deschis și i-a primit. După puțin timp Sfântul Ioan a rămas orfan și o perioadă a fost hrănit de un înger, apoi a trăit în pustiu până a început să boteze.

Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul

Privește icoana de mai sus, citește versurile alăturate și răspunde:

1. Identifică versurile care descriu Epifania. Cum a răspuns natura la acest eveniment?

2. Enumeră persoanele cunoscute din icoană. Află mai multe citind din Evanghelia după Luca 1, 5-20; 57-64.

La Botezul Domnului

La Iordan în jos, pe malul stâncos,
în vadul frumos, în valul umbros
Sta Botezătorul botezând poporul.
Cu strigare mare,
cheamă cea suflare; (...)
Și dacă striga, cine se-arăta,
Cine că venea, cu capul plecat,
Cu pas luminat?
Domnul Sfânt venea, El se arăta
Și pe-unde trecea, piatra atingea
Calea se-ndrepta.
Tot venind Mesia înflorea pustia.
Cine-L cunoștea? Cine-L arăta?
Duhul Sfânt zbura,
deasupra-I stătea.
Tatăl, sus, grăia: *El e Fiul Meu,*
Fiu și Dumnezeu. (...)
Cum venea Mesia, înflorea pustia.
Botezul primea,
Râul se-ntorcea, cu valul umbros,
în vadul frumos, în malul stâncos,
La Iordan în jos.

Colind de Anca Popescu

Caută și vei afla

- Vizionează pe Youtube minunea întoarcerii apelor râului Iordan, ce se petrece în fiecare an în ziua de Bobotează.
- Ce efect crezi că are această minune în viața pelerinilor de astăzi?
- Audiază colindul de mai sus. (www.nistea.com/blog/share/audio/Colind-la-Botezul-Domnului.mp3)

Ioan le zicea: Cel ce are două haine să dea celui ce nu are și cel ce are bucate să facă asemenea.

Și au venit și vameșii să se boteze și i-au spus: Învățătorule, noi ce să facem? El le-a răspuns: Nu faceți nimic mai mult peste ce vă este rânduit. Și îl întrebau și ostașii, zicând: Dar noi ce să facem? Și le-a zis: Să nu asupriți pe nimeni, nici să învinuiți pe nedrept, și să fiți mulțumiți cu solda voastră.

Luca 3, 11-14

Sfântul Ioan Botezătorul

Eu unul vă botez cu apă spre pocăință, dar Cel ce vine după mine este mai puternic decât mine; Acesta vă va boteza cu Duh Sfânt și cu foc.

Matei 3, 11

Portofoliu interdisciplinar

Realizează o **compunere** sau un **desen** care să aibă unul dintre următoarele titluri:

– *Sfântul Ioan Botezătorul, model de curaj;*

– *Ziua Botezului;*

– *Apele Iordanului.*

Intră în joc

Sfântul Ioan Botezătorul a învățat oamenii cum să trăiască drept, să nu mai greșească și să își schimbe viața în bine. Acest botez era o prefigurare a botezului creștin, fiind de folos spre pocăință și pregătind omul pentru botezul cu Duhul Sfânt.

Citiți cu atenție textele de pe coloana alăturată și rezolvați următoarele cerințe:

1. Identificați sfaturile pe care le-a dat Sfântul Ioan vameșilor, ostașilor și oamenilor de rând. Care dintre aceste sfaturi considerați că sunt cel mai ușor de pus în practică astăzi?

2. Jucați **Dacă aș fi...**. Alegeți un cartonaș pe care este scris unul dintre următoarele cuvinte: *Sfântul Ioan, judecător, polițist, vânzător, politician, om de afaceri, medic, profesor, arhitect, preot, constructor, psiholog, agricultor, muncitor, director, elev, student*. Personajele se așază în cerc. Trei dintre acestea îl întreabă pe cel care are biletul cu Sfântul Ioan ce să facă în viața lor, iar acesta le dă sfaturi. Apoi, va da biletul mai departe unui alt coleg dintre cei rămași fără personaj. Colegii fără bilet primesc, pe rând, rolul Sfântului Ioan. Elevii notează în caiet sfaturile primite. Jocul continuă până când se epuizează rolurile. Apoi se discută și se transcriu pe tablă sfaturile considerate cele mai importante.

Activitate interactivă

- Găsește asemănări și deosebiri între botezul pe care îl practica Sfântul Ioan și Taina Botezului.
- Realizează în caiet tabelul de mai jos și completează spațiile libere, folosind următoarele cuvinte și expresii: *în biserică, cristelniță, orice viitor creștin, pocăință, secolul I, Duh Sfânt, Sfântul Ioan, afundare de trei ori.*

Astfel vei răspunde la întrebările de pe coloana centrală.

Botezul lui Ioan	**Ce?**	**Botezul creștin**
la râul Iordan	Unde?	.....
.....	Cine?	Preotul
adulți	Pe cine?	.....
.....	De ce?	Iertarea păcatului strămoșesc și a celor personale
.....	Când?	De la Pogorârea Duhului Sfânt până la sfârșitul veacurilor
apă	Cu ce?	.....
afundare	Cum?	.....

Mozaic intercultural

Biserica Ortodoxă sărbătorește, încă din primele secole, Botezul Domnului, la 6 ianuarie. Această sărbătoare se mai numește și Boboteaza. În această zi se sfințește apa la slujba Aghesmei Mari și, prin stropirea cu ea, întreaga natură și toate cele de folos omului.

Citește textele alăturate, privește imaginile și răspunde:

1. Unde mai este cinstit Sfântul Ioan Botezătorul?

2. Ce legătură este între apa Iordanului și Agheasma Mare?

3. La Sfânta Liturghie, la ieșirea cu Sfânta Evanghelie, lumânarea purtată înaintea preotului îl simbolizează pe Sfântul Ioan. Pe Cine crezi că simbolizează Sfânta Evanghelie?

Ieșirea cu Sfânta Evanghelie

Moscheea Omeiazilor, Damasc (Siria)

Aici se găsesc fragmente din moaștele Sfântului Ioan Botezătorul (o parte se află în Catedrala din Amiens, Franța).

În religia islamică i se acordă o cinstire deosebită și ca urmare a minunilor pe care sfintele sale moaște le-au săvârșit în această moschee.

Troparul Botezului Domnului

În Iordan botezându-Te,
Tu, Doamne,
închinarea Treimii S-a arătat;
că glasul Părintelui
a mărturisit Ție,
Fiu iubit pe Tine numindu-Te;
și Duhul în chip de porumbel
a adeverit întărirea cuvântului.
Cel ce Te-ai arătat,
Hristoase Dumnezeule,
și lumea ai luminat, slavă Ție!

Ține minte...

- Sfântul Proroc Ioan a fost Botezătorul și Înaintemergătorul Domnului și a avut misiunea de a-I pregăti calea.
- Prin Botezul Domnului S-a arătat lumii Fiul lui Dumnezeu și S-a descoperit Sfânta Treime. Acesta a fost începutul activității Sale.
- Prin afundarea în apele Iordanului, Domnul Iisus Hristos a sfințit întreaga natură.

...și pune la inimă.

Astăzi, întunericul lumii se risipește cu arătarea Dumnezeului nostru.

Slujba Aghesmei Mari

Eu sunt Lumina lumii.
Ioan 8, 12

Eu sunt Calea, Adevărul și Viața.
Ioan 14, 6

Învățați-vă de la Mine că sunt blând și smerit cu inima și veți avea odihnă sufletelor voastre.
Matei 11, 29

Mântuitorul Hristos îi învață pe Sfinții Apostoli

Iisus Hristos, Învățătorul lumii

Dumnezeu L-a trimis pe pământ pe Fiul Său, Iisus Hristos, pentru a ne învăța voia Sa și pentru a ne mântui. **Domnul Iisus Hristos S-a identificat cu învățătura Sa. Mesajul Lui clar, însoțit de minuni și vindecări, avea darul și puterea de a schimba oamenii și de a le modela caracterul.** După ce S-a rugat îndelung, Mântuitorul Hristos Și-a ales ucenici pentru a-i pregăti să Îi ducă mai departe lucrarea. Unii dintre ei erau simpli pescari, harnici și sinceri, devotați și cu inimă curată. Aceștia Îl însoțeau pretutindeni, Îl ascultau și primeau învățăturile Sale. Îi adresau întrebări și se bucurau de o reală comuniune cu El. Domnul i-a povățuit și i-a înconjurat cu dragoste. Prin tot ce făcea, Hristos îi ajuta să înțeleagă mai bine mesajul Său. Le vorbea în pilde și săvârșea minuni, pentru a-Și întări cuvântul.

Minunile aveau rolul de a le descoperi ucenicilor și mulțimilor ce Îl înconjurau că El este Fiul Tatălui ceresc și Dumnezeu adevărat, având puterea de a ierta păcatele oamenilor, de a vindeca și a da viață. Prin exemplul Său le-a arătat ucenicilor că modul cel mai eficient de a învăța pe cineva este implicarea profundă în realitatea și problemele vieții celuilalt, nu doar transmiterea de informații. Toți cei doisprezece Apostoli au primit învățătura, dar și puterea de a face minuni și vindecări, odată cu Pogorârea Sfântului Duh.

Hristos, ca Învățător, a arătat că, din toată creația, omul este singurul care poate primi și dărui iubire, în același timp. El a sintetizat *Decalogul* în marea poruncă a iubirii creștine, dovedind că dragostea este singura cale de a trăi în armonie cu Dumnezeu și cu oamenii. Hristos, Învățătorul lumii, Cel Care ne iubește pe toți în egală măsură și dorește ca toți să se mântuiască, a făcut din cei doisprezece Apostoli stânci puternice la temelia Bisericii Sale.

Vocabular

- **comuniune** = legătură puternică, unire strânsă între membrii unei comunități.
- **sutaș** = comandant peste 100 de soldați.
- **Te Deum** = slujbă de laudă și mulțumire.

Înțelege textul

1. De ce a ales Domnul Iisus Hristos ucenici și dintre pescari pentru a deveni Apostoli?

2. Prin ce exemple învăța Mântuitorul? Dacă nu i-ar fi învățat în acest mod, oamenii ar fi înțeles?

Citește și răspunde

Mântuitorul a cuprins în iubirea Sa întreaga umanitate, dorind să mântuiască toți oamenii, chiar și pe cei îndepărtați de Dumnezeu. El ne-a lăsat **marea poruncă a iubirii**:

Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău, din tot cugetul tău și din toată puterea ta. Aceasta este cea dintâi poruncă. Iar a doua e aceasta: Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți (...) Mai mare decât acestea nu este altă poruncă (Marcu 12, 30-31).

Aceste cuvinte au fost întărite prin multe minuni, dar și prin multe pilde: *Pilda samarineanului milostiv, Pilda fiului risipitor, Pilda drahmei pierdute, Pilda oii pierdute*.

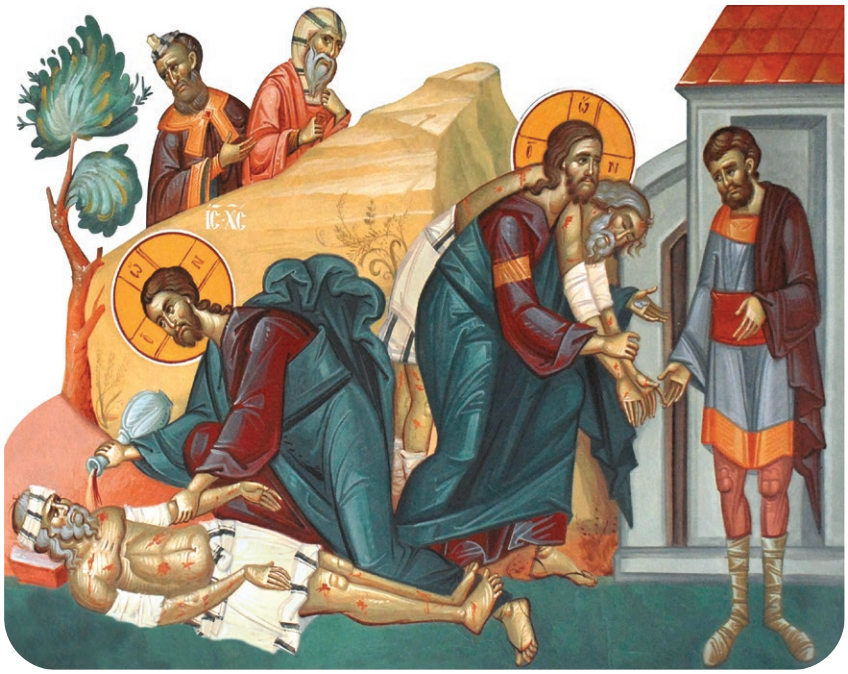

Pilda samarineanului milostiv

Citește textele, privește icoana și răspunde la întrebări cu ajutorul profesorului:

1. Pe cine întruchipează samarineanul milostiv?

2. Ce învățătură dorește Mântuitorul să desprindem din această pildă?

Sfânta Evanghelie

Pilda samarineanului milostiv

Un om cobora de la Ierusalim la Ierihon, și a căzut între tâlhari, care, după ce l-au dezbrăcat și l-au rănit, au plecat, lăsându-l aproape mort. Din întâmplare un preot cobora pe calea aceea și, văzându-l, a trecut pe alături. De asemenea și un levit, ajungând în acel loc și văzând, a trecut pe alături. Iar un samarinean, mergând pe cale, a venit la el și, văzându-l, i s-a făcut milă, și, apropiindu-se, i-a legat rănile, turnând pe ele untdelemn și vin, și, punându-l pe dobitocul său, l-a dus la o casă de oaspeți și a purtat grijă de el. Iar a doua zi, scoțând doi dinari i-a dat gazdei și i-a zis: Ai grijă de el și, ce vei mai cheltui, eu, când mă voi întoarce, îți voi da.

Luca 10, 30-35

*

Toate câte voiți să vă facă vouă oamenii, asemenea și voi faceți lor, că aceasta este Legea și prorocii.

Matei 7, 12

Caută și vei afla

- Citește din Sfânta Evanghelie după Luca 10, 25-37.
- Caută și pildele enumerate în textul alăturat.
- Dacă vrei să ai mereu la îndemână Sfânta Scriptură, poți instala aplicația și pe telefon.

Pilda semănătorului

Ieșit-a semănătorul să semene sămânța sa. Și semănând el, una a căzut lângă drum și a fost călcată cu picioarele și păsările cerului au mâncat-o.

Și alta a căzut pe piatră, și, răsărind, s-a uscat, pentru că nu avea umezeală.

Și alta a căzut între spini și spinii, crescând cu ea, au înăbușit-o.

Și alta a căzut pe pământul cel bun și, crescând, a făcut rod însutit. Acestea zicând, striga: Cine are urechi de auzit să audă.

Luca 8, 5-8

Portofoliu interdisciplinar

Realizează o **prezentare PowerPoint** care să aibă unul din următoarele titluri:

– *Domnul Iisus Hristos – Pedagog desăvârșit;*

– *Iubirea față de semeni;*

– *Samarineanul milostiv.*

Intră în joc

Luna septembrie este marcată de începutul anului bisericesc, dar și de începutul anului școlar. În prima zi de școală preotul săvârșește o slujbă de *Te Deum*, apoi o rugăciune pentru luminarea minții și binecuvântarea elevilor și a profesorilor. În cadrul acestei slujbe se citește *Pilda semănătorului*.

Lucrează în echipă alături de colegul tău. Citește textul de pe coloana alăturată și, cu ajutorul profesorului, rezolvă următoarele cerințe:

1. Cine este semănătorul din pildă și ce reprezintă sămânța? Cum trebuie să rodească aceasta în sufletul nostru?

2. Ce influențe pozitive sau negative pot să apară în demersul învățării?

3. Imaginează-ți o situație în care ai ceva important de învățat. Realizează împreună cu colegul o planșă în care să menționați condițiile necesare învățării eficiente. Prezentați planșa voastră celorlalte echipe.

Activitate interactivă

Mântuitorul ne-a învățat, prin pilde și minuni, să iubim pe toți oamenii, inclusiv pe cei care ne fac rău.

• Citește textul următor și realizează în caiet desenul de mai jos.

Fiți toți într-un gând, împreună-pătimitori, iubitori de frați, milostivi, smeriți (I Petru 3, 8).

• Completează **salba iubirii** cu acele cuvinte care descriu un comportament iubitor: *ajutor, înțelegere, mângâiere, îngăduință, admirație, rugăciune, credință, prietenie, iertare*. Asociază corect, fiecărui cuvânt, una dintre situațiile în care se află persoanele de mai jos. Compară apoi cu salba colegului.

1. Cei aflați în dificultate; 2. Cei necăjiți; 3. Cei care ne depășesc; 4. Cei care ne-au greșit; 5. Cei care ne adresează cuvinte nepotrivite; 6. Cei indiferenți; 7. Cei lăudăroși.

Mozaic intercultural

Mântuitorul, prin minunile Sale, a întărit învățătura conform căreia El este un Dumnezeu iubitor, având puterea de a vindeca, de a alunga răul, de a învia sau de a transforma natura spre folosul și mântuirea omului. El a vindecat sluga unui sutaș roman, arătând că dragostea și purtarea Lui de grijă pentru orice om este nesfârșită și nu ține cont de granițe, de neam sau de rang. Această lucrare este continuată și astăzi, Mântuitorul săvârșind multe minuni și vindecări prin sfinții Săi.

Doamne, nu sunt vrednic să intri sub acoperișul meu, ci numai zi cu cuvântul și se va vindeca sluga mea (Matei 8, 8).

Vindecarea slugii sutașului

Citește textele, privește icoanele și răspunde la întrebări:

1. Ce virtute comună reiese din cuvintele sutașului și ale Sfântului Luca al Crimeei?

2. Ce meserie a avut Sfântul Luca al Crimeei și cum crezi că l-a ajutat aceasta?

3. Ce ne învață Mântuitorul prin minunile contemporane?

Sfântul Luca al Crimeei (1877-1961)

A fost un ierarh mărturisitor și medic contemporan care a suportat prigoana regimului comunist ateu. El și-a dedicat viața în folosul bolnavilor din spitale și operațiilor delicate. A salvat viața multor oameni cu priceperea, dar și cu rugăciunea, lăudând nemăsurata milostivire a Mântuitorului față de neamul omenesc. Mare om de știință, el le spunea pacienților săi: *Dumnezeu v-a vindecat cu mâinile mele. Acestuia să vă rugați întotdeauna.* A fost canonizat în anul 1966 și este sărbătorit la 11 iunie. Astăzi sunt cunoscute multe minuni și vindecări făcute de către acest mare sfânt.

Ține minte...

- Mântuitorul a ales doisprezece ucenici, cărora le-a descoperit Evanghelia, pentru a deveni Apostolii Săi în lume.
- Învățătura lui Hristos a fost transmisă prin cuvânt, pilde și minuni.
- Mântuitorul a dat oamenilor marea poruncă a iubirii față de Dumnezeu și față de semeni.

...și pune la inimă.

Când Iisus Hristos este cunoscut și ascultat cu adevărat, atunci se face pace și în suflet, și în familie, și în țară, și în lume.

Arhiepiscopul Justinian Chira

Căci Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică.
Ioan 3, 16

Mântuitorul Hristos

Iisus Hristos, Mântuitorul lumii

Din marea Sa iubire pentru noi, Dumnezeu Tatăl a trimis în lume pe Fiul Său, Care a luat firea noastră și a sfințit-o. **Hristos S-a întrupat pentru a-l împăca pe om cu Dumnezeu și pentru a ne oferi un model de sfințenie.** Neascultarea primilor oameni a dus la pierderea harului, iar viața lor a devenit mai grea. Pierderea harului este pentru suflet ca o scădere a imunității pentru trup. Omul a devenit mai expus suferințelor sufletești și trupești. E ca și cum un virus a intrat în ființa lui și a început să altereze firea umană. Vindecarea poate dura mult timp, iar omul nu se poate tămădui singur. De aceea a venit Mântuitorul, să-l ridice pe om din această suferință. Să-l elibereze de invidie, mânie, împotrivire la ceea ce este bine, mândrie și să-i dea puterea de a iubi pe Dumnezeu și pe semeni.

Simțind dragostea Lui, mulțimile Îl urmau necondiționat, fapt care a atras multă invidie. A fost prins, după ce Iuda, unul dintre ucenici, L-a trădat și L-a vândut. Apoi a fost judecat, bătut, batjocorit și condamnat la moarte. El a avut dragoste nemărginită pentru întreaga lume, fiind răstignit pe cruce ca un răufăcător, între doi tâlhari. Hristos a purtat toate greutățile, durerile și păcatele tuturor oamenilor. A treia zi a înviat, biruind moartea și dăruind omului posibilitatea de a redobândi harul necesar mântuirii noastre, alături de virtuți și de fapte bune.

Pătimirile, Jertfa pe Cruce, moartea și Învierea au avut ca scop vindecarea noastră și ne-au deschis nouă porțile Raiului. De aceea Îl numim pe Hristos Mântuitorul nostru, pentru că prin unirea cu El, biruința Lui devine și a noastră. În continuare, Hristos este viu și prezent prin cuvântul Său, prin lucrarea Sfintelor Taine și prin harul Sfântului Duh.

Vocabular

- **har** = energia necreată a lui Dumnezeu, care se dă în dar oamenilor ca putere iubitoare.
- **Sfintele Taine** = slujbe realizate de preot în mod văzut, prin care se primesc darurile Sfântului Duh în mod nevăzut. Sunt șapte la număr: Botezul, Mirungerea, Împărtășania, Spovedania, Cununia, Preoția și Maslul.
- **virus** = organism microscopic care provoacă diverse boli.

Înțelege textul

1. Care au fost consecințele neascultării poruncii lui Dumnezeu de către Adam și Eva?

2. De ce a fost nevoie ca Iisus Hristos să sufere în trup pentru mântuirea omului? Nu-l putea vindeca pe om doar prin cuvânt, așa cum a făcut atunci când a creat lumea?

Citește și răspunde

Pe drumul spre Golgota, Domnul Iisus Hristos, fiind rănit și ostenit, a căzut sub povara Crucii. Atunci a fost luat un om din mulțime, Simon din Cirene, să-I poarte Crucea. Simon a mers alături de cei doi tâlhari între care a fost răstignit Hristos, până la locul hotărât. Dintre cei doi, unul L-a batjocorit pe Hristos, iar celălalt L-a rugat: *Pomenește-mă, Doamne, când vei veni în împărăția Ta. Și Iisus i-a zis: Adevărat grăiesc ție, astăzi vei fi cu Mine în rai* (Luca 23, 42-43).

În Simon din Cirene s-ascunde, figurat,
Tot omul de pe lume, cu sufletul curat.

(Arhiepiscopul Ioachim Giosanu)

Drumul crucii

Privește icoana, citește textul de mai sus, poezia alăturată și răspunde cerințelor:

1. Identifică personajele din icoană.

2. Când a devenit crucea semn de biruință și ajutor pentru creștini?

3. Ce rol a avut Simon din Cirene și ce învățăm din comportamentul lui față de Mântuitorul Hristos?

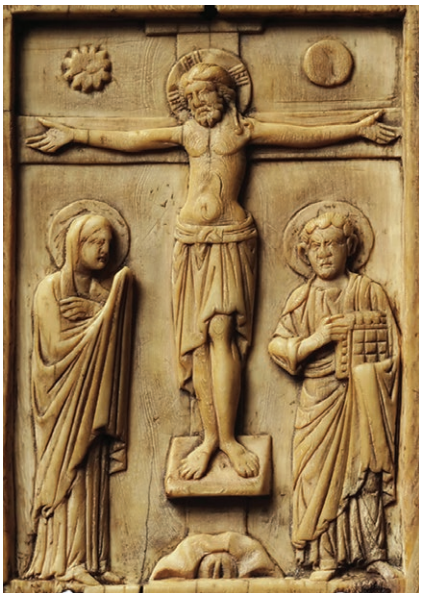

Răstignirea Domnului

Crucea

Mai sfântă mângâiere nu-i
Pe acest pământ de suferință
Pentru creștin, ca sfânta cruce
Slăvitul semn de biruință.
Când seara mergem la culcare
Cu crucea sfântă ne-nsemnăm.
Și tot cu ea începem ziua,
Când dimineața ne sculăm.
În orișice călătorie
De vrem cumva ca să plecăm
Plini de nădejde-n Dumnezeu
Noi tot cu crucea ne-nsemnăm.
La masă când ne așezăm
Prin cruce mulțumim mereu
Pentru belșugurile toate
Trimise de la Dumnezeu.
Învață și pe alții care
Azi, nu cunosc a ei putere,
Căci ea va fi în veșnicie
Oricui o dulce mângâiere.

Autor anonim, 1924

Caută și vei afla

- Participă în Săptămâna Mare la slujba Deniilor. Caută pe internet, în publicațiile Patriarhiei Române, mai multe informații despre aceste slujbe minunate.

Iisus Hristos Pantocrator (Atoțiitorul sau Cel care le ține pe toate)

Este una dintre cele mai vechi icoane care îl reprezintă pe Mântuitorul Hristos (sec. VI) și se află la Mănăstirea Sfânta Ecaterina de pe Muntele Sinai. Această reprezentare iconografică este pictată în interiorul bisericii, pe cupola centrală.

Portofoliu interdisciplinar

Realizează o **compunere** sau o **poezie** care să aibă unul din următoarele titluri:

– *Jertfa mea pentru cei dragi;*
– *Pe drumul Crucii;*
– *Bucuria de a avea un Dumnezeu iubitor.*

Intră în joc

Priviți icoana și citiți textul de pe coloana alăturată.

Alcătuiți echipe de câte patru elevi.

Acoperiți pe verticală jumătate din chipul Mântuitorului și discutați în echipă ce expresie are acesta. Apoi acoperiți cealaltă jumătate. Ce observați?

1. Alegeți pentru care jumătate se potrivesc cuvintele *milă, pace și blândețe* și pentru care *adevăr, dreptate* și *severitate*.

2. Către ce fel de oameni se uită Mântuitorul cu milă și blândețe? Dar cu dreptate și severitate? Cum a privit spre tâlharul cel bun? Dar spre celălalt?

3. Jucați următoarea scenetă: Un coleg ți-a greșit și te roagă să-l ierți. Unii colegi te sfătuiesc să îl pedepsești, alții să îl asculți. Hristos este de față și te privește. Cum crezi că se uită la tine când alegi un comportament sau altul? Completează lista următoare, care cuprinde comportamente plăcute lui Dumnezeu:

– ajută pe cei care au nevoie;
– roagă-te pentru cei din jur;
– _____
– _____

Activitate interactivă

• Citește textul următor și răspunde cerințelor de mai jos:

Mântuirea este, în același timp, și lucrarea lui Dumnezeu și a noastră (Sfântul Ioan Gură de Aur).

săvârșirea ***faptelor bune***

_____
_____
_____

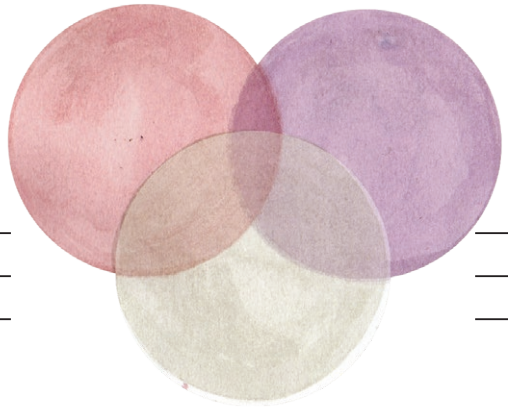

practicarea ***virtuților***

_____
_____
_____

harul
îl primim în dar prin Sfintele Taine

• Realizează în caiet desenul de mai sus și completează spațiile libere cu cele mai importante virtuți și fapte bune.

• Descoperă în text cuvântul care este potrivit la intersecția celor trei cercuri.

Mozaic intercultural

De-a lungul istoriei, în semn de mulțumire și de recunoștință pentru binefacerile primite, creștinii au ridicat numeroase lăcașuri de închinare sau monumente religioase în cinstea Mântuitorului Hristos.

Amintim două dintre acestea:

Catedrala Hristos Mântuitorul de la Moscova, Rusia

Decretul de ridicare a acestei catedrale a fost semnat în 1812 de către țarul Alexandru I, ca semn de mulțumire pentru purtarea de grijă dumnezeiască ce a salvat Rusia de armata franceză condusă de Napoleon. Din cauza unei ierni foarte geroase, soldații francezi au fost nevoiți să se întoarcă, iar campania de cucerire a Moscovei a eșuat. În anul 1931, în perioada comunistă, catedrala a fost distrusă, iar între anii 1994 și 2000 a fost reconstruită, simbolizând renașterea spiritualității și credinței poporului rus. Ea este astăzi una dintre cele mai mari catedrale ortodoxe din lume, având 103 metri înălțime. Aici se pot ruga aproximativ 10 000 de persoane.

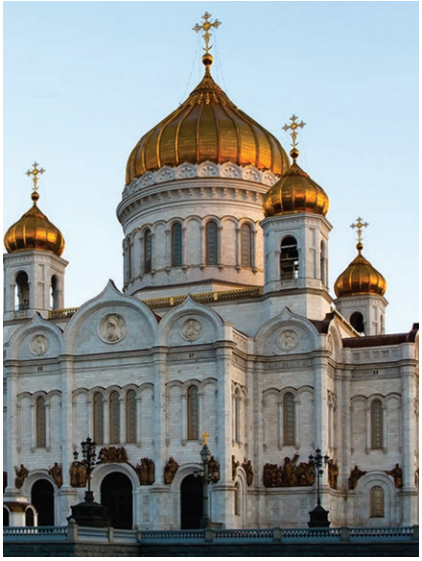

Catedrala Hristos Mântuitorul

Statuia Hristos Mântuitorul de la Rio de Janeiro, Brazilia

Considerată una dintre minunile lumii moderne, statuia a fost construită în perioada 1926-1931, cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la declararea independenței Braziliei. Acest monument Îl reprezintă pe Mântuitorul Hristos binecuvântând cu brațele deschise și a devenit un simbol al Americii Latine, al ospitalității și al credinței poporului brazilian. Are 38 de metri înălțime și cântărește 1 145 de tone. Chipul a fost realizat de către sculptorul român Gheorghe Leonida, în perioada în care acesta a lucrat în Franța.

Statuia Hristos Mântuitorul

Citește textele, privește imaginile și răspunde:

1. Cui au fost închinate cele două monumente?

2. Ce alte asemenea monumente cunoști și care este istoria și semnificația acestora?

Ține minte...

- Pătimirile, Jertfa pe Cruce, moartea și Învierea au avut ca scop vindecarea noastră și deschiderea Raiului pentru toți oamenii.
- Îl numim pe Hristos Mântuitor pentru că biruința Lui asupra morții devine și biruința noastră.
- Noi putem să ne mântuim cu ajutorul harului primit de la Dumnezeu, prin practicarea virtuților și a faptelor bune.

...și pune la inimă.

Domnul Hristos a ales Crucea, fiindcă astfel se moare, cu mâinile întinse. El S-a sfârșit îmbrățișându-ne.

Sfântul Atanasie cel Mare

Cu adevărat, mare este taina dreptei credințe:
Dumnezeu S-a arătat în trup,
S-a îndreptat în Duhul, a fost văzut de îngeri,
S-a propovăduit între neamuri, a fost crezut în lume,
S-a înălțat întru slavă.
I Timotei 3, 16

Înălțarea Domnului

Înălțarea Domnului Iisus Hristos

Mântuitorul Hristos ne-a arătat, de foarte multe ori, prin minunile pe care le-a înfăptuit, cât de mult ne iubește. Iar atunci când cineva ne înconjoară cu dragostea sa, ne dorim să-L avem întotdeauna aproape.

Însoțindu-L pe Mântuitorul în toată activitatea pământească, Apostolii erau obișnuiți să-L aibă mereu alături, iar atunci când a pătimit, aceștia au fost cuprinși de o nespusă tristețe. De aceea, după Înviere, timp de patruzeci de zile, Mântuitorul S-a arătat lor, dar și altor cunoscuți, încredințându-i de realitatea Învierii, dar și de dragostea Sa nemărginită.

Sfinții Apostoli, împreună cu Maica Domnului, au fost martori ai Înălțării Sale la cer, pe Muntele Măslinilor.

Înaintea ridicării la cer, Domnul Iisus Hristos le-a promis Apostolilor că nu-i va lăsa singuri, ci le va trimite pe Duhul Sfânt: *Iar când va veni Mângâietorul, pe Care Eu Îl voi trimite vouă de la Tatăl, Duhul Adevărului, Care de la Tatăl purcede, Acela va mărturisi despre Mine* (Ioan 15, 26). Astfel, le-a arătat prietenilor Săi, Apostolii, și prin ei tuturor celor ce cred în El, că le va fi mereu aproape. Aceștia au primit de la Duhul Sfânt har și putere pentru a merge în multe colțuri ale lumii și a propovădui credința creștină. În locurile unde au vestit Evanghelia, Apostolii, și apoi urmașii lor, au întemeiat biserici pentru păstrarea credinței creștine și au săvârșit Sfinte Slujbe. Între acestea, Sfânta Liturghie reprezintă momentul central al întâlnirii noastre cu Iisus Hristos. Ea se săvârșește și astăzi prin urmașii Sfinților Apostoli, episcopi și preoți. În timpul Sfintei Liturghii, Mântuitorul este prezent în Sfânta Împărtășanie, prin care cel ce o primește se unește cu Hristos Însuși. Astfel, Îl avem și Îl vom avea pe Mântuitorul pururea cu noi.

Vocabular

- **a propovădui** = a răspândi.
- **praznic** = sărbătoare.
- **Proscomidiar** = locul unde se păstrează Sfintele vase (pe peretele de nord al Sfântului Altar).

Înțelege textul

1. Ce le-a promis Mântuitorul Hristos Apostolilor înaintea Înălțării Sale la cer?

2. Ce au întemeiat Apostolii după Înălțare? Unde Îl putem întâlni astăzi pe Hristos?

Citește și răspunde

În ziua în care S-a înălțat la cer, Mântuitorul le-a spus Apostolilor: *Veți lua putere, venind Duhul Sfânt peste voi, și Îmi veți fi Mie martori în Ierusalim și în toata Iudeea și în Samaria și până la marginea pământului* (Faptele Apostolilor 1, 8). În Noul Testament, în cartea Faptele Apostolilor, sunt descrise o parte dintre călătoriile misionare care au avut loc după Pogorârea Duhului Sfânt. Sfântul Apostol Andrei, fratele lui Petru, a propovăduit pe țărmul Mării Negre, împreună cu Apostolul Filip.

Așa cum ucenicii Mântuitorului au avut rolul de a răspândi și de a păstra credința creștină, tot așa, eroii și martirii neamului românesc sunt cei ce au păstrat unite neamul și credința noastră.

Pogorârea Duhului Sfânt sau Cincizecimea

Privește icoana de mai sus, citește textele și răspunde la întrebări:

1. De unde au avut Apostolii puterea de a propovădui neamurilor?

2. De ce se sărbătorește Ziua Eroilor odată cu Înălțarea Mântuitorului?

Monumentul Eroilor (Caraiman, Munții Bucegi)

Prăznuită în a șasea joi după Înviere, sărbătoarea Înălțării Domnului este totodată și Ziua Eroilor neamului. Atunci îi cinstim pe toți cei cărora le datorăm bucuria vieții creștine, primită de la Domnul Iisus Hristos prin Sfinții Apostoli.

Poporul român și-a arătat mereu recunoștința față de eroii și martirii neamului prin pomenirea acestora la Sfintele slujbe, prin ridicarea de monumente în cinstea lor sau prin procesiuni deosebite realizate la locurile închinate acestor mari mărturisitori ai neamului.

Caută și vei afla

- Caută la bibliotecă informații despre locurile prin care au trecut Sfinții Apostoli pentru a propovădui Evanghelia.
- Vizionează filmul *Ecaterina Teodoroiu*.
- Caută pe internet imagini și cu alte monumente ale eroilor de pe teritoriul țării noastre, eventual și ale altor popoare sau religii.

Sfinții Apostoli Petru și Pavel au propovăduit credința până la Roma.

Și astăzi se mai păstrează frumoase tradiții legate de Înălțarea Domnului sau de Cincizecime. De exemplu, creștinii împart ouă roșii, cozonac și pască de Înălțare și își împodobesc, în semn de bucurie casele cu frunze de tei și de nuc, la sărbătoarea Cincizecimii.

Portofoliu interdisciplinar

Realizează un **colaj** sau un **cântec** care să aibă unul din următoarele titluri:

– *Înălțarea Domnului;*
– *Ziua Eroilor;*
– *Eroismul Sfinților Apostoli.*

Intră în joc

Deoarece toți suntem prietenii Mântuitorului, să mărturisim și noi credința noastră cât mai multor oameni, după modelul Sfinților Apostoli.

Grupați-vă în cinci echipe. Fiecare echipă va alege modalități prin care astăzi poți fi un misionar al lui Hristos, răspândind învățătura Sa.

1. Realizați o călătorie imaginară în care împărtășiți și altora credința în Hristos. Discutați unde ați merge, de ce, când și cu cine.

2. Prin ce mijloace veți face misiune?

3. Pe baza acestor idei realizați blazonul echipei.

4. După modelul cărții *Faptelor Apostolilor* realizați pe echipe o *Carte a faptelor bune*. Stabiliți o listă a acestora pe care vă propuneți să le realizați în următoarea săptămână. Prezentați-le colegilor, apoi uniți-le și veți obține astfel *Cartea faptelor bune* a clasei voastre.

Activitate interactivă

• Citește textele de mai jos și rezolvă cerințele:

De pe Muntele Măslinilor (...) Domnul cel Înviat S-a înălțat spre înălțimile nesfârșite ale vieții veșnice. El nu S-a înălțat la stele, ci deasupra lor; El nu S-a înălțat la îngeri, ci deasupra lor; nu la puterile cerești, ci deasupra lor; (...) chiar către tronul Tatălui ceresc, către altarul tainic al Sfintei și de Viață Dătătoarei Treimi (Sfântul Nicolae Velimirovici).

Taci tu, să vorbească lucrurile tale (Sfântul Talasie Libianul).

• Transcrie în caiet tabelul următor. Alege dintre cuvintele și expresiile din prima coloană a tabelului doar pe acelea care au legătură cu Sărbătoarea Înălțării Mântuitorului la cer. Completează-le pe coloana din dreapta. Reprezintă-le apoi printr-un desen, după exemplul de mai jos:

Simboluri	*Înălțarea Domnului*
frunze de nuc	
cerul	
crenguțe de salcie	
ouă roșii	
îngerii	
Muntele Măslinilor	
monumente ale eroilor	
Muntele Sinai	

Mozaic intercultural

Sfânta Liturghie este cea mai importantă slujbă a Bisericii. Pe lângă pregătirea Sfintei Împărtășanii, ea are și rolul de a înfățișa toată istoria mântuirii omului: vestirea Mântuitorului prin proroci, Nașterea Lui, viața, Pătimirile, Jertfa, Învierea și Înălțarea Sa la cer. După împărtășirea credincioșilor, ducerea Sfintelor Daruri la proscomidiar arată Înălțarea Domnului.

Credincioșii creștini au păstrat de-a lungul istoriei numeroase și frumoase tradiții referitoare la sărbătorile religioase. Astfel, denumirea populară a Înălțării Domnului este *Ispas*. De *Ispas* se vopsesc din nou ouă roșii, care se ciocnesc rostind: *Hristos S-a înălțat!* și răspunzând: *Adevărat S-a înălțat!*

Moment din slujba Sfintei Liturghii

Privește imaginile, citește textele alăturate și răspunde la întrebări:

1. Ce momente din viața Mântuitorului ne amintesc acestea?
2. De ce este Sfânta Liturghie cea mai importantă slujbă?
3. Ce minune referitoare la Hristos se întâmplă astăzi în Biserică?

Muntele Măslinilor, Ierusalim

Pe Muntele Măslinilor, numit și Muntele Eleon, se găsesc mai multe biserici. Prima a fost ctitorită de Sfânta Elena, în secolul al IV-lea.

Ruinele Bisericii Eleonului, înălțată de Sfânta Elena, nu se mai văd. Se păstrează însă, în bună stare, un mic altar, o rotondă din piatră, cu obișnuita ei calotă sferică arabă, construită, potrivit tradiției locale, pe piatra de unde S-a înălțat Domnul la cer... Se disting pe ea urmele picioarelor lui Hristos.

Arhimandritul Ioanichie Bălan

Piatra cu urmele tălpilor Mântuitorului de pe Muntele Măslinilor este cinstită și de musulmani.

Ține minte...

- La patruzeci de zile de la Înviere a avut loc Înălțarea Domnului la cer, urmată, peste zece zile, de Pogorârea Duhului Sfânt.
- Misiunea apostolilor de propovăduire a credinței creștine a început după Pogorârea Sfântului Duh. Ea a fost continuată de urmașii lor.
- Sfânta Liturghie Îl face prezent pe Mântuitorul Hristos în Biserică și în viața lumii.

...și pune la inimă.

Iisus este Dumnezeu pe pământ și om în cer. Natura omenească, prin Hristos, S-a înălțat la cer.

Sfântul Ioan Gură de Aur

Lectură cu folos

Sfinții Evangheliști (I)

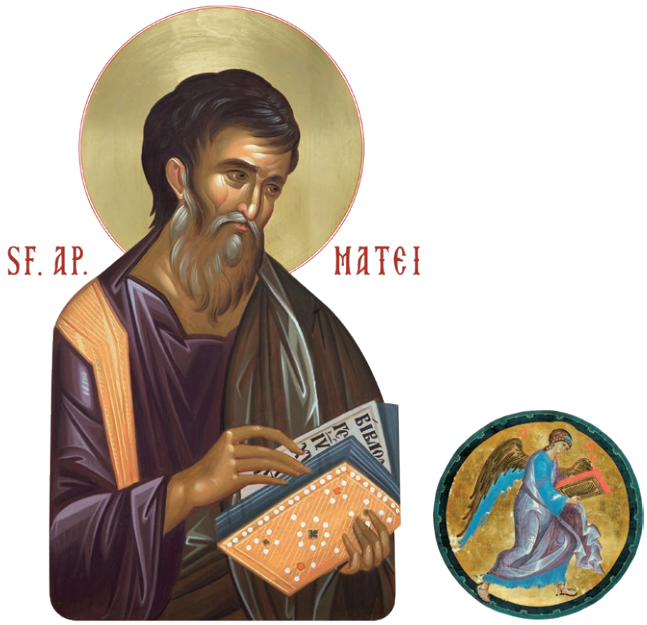

Sfântul Evanghelist Matei

Sfântul Apostol și Evanghelist Matei era originar din Capernaum. Înainte de întâlnirea cu Iisus Hristos se numea Levi și a făcut parte din grupul celor doisprezece Apostoli. Din cele mai vechi mărturii ale Bisericii, el a fost cel care a scris prima Evanghelie a Noului Testament, în limba aramaică, vorbită pe atunci de către evrei. Pentru că Evanghelia sa aduce mereu în atenție sintagma *Împărăția Cerurilor*, ea este numită și Evanghelia Împărăției. Iisus este numit de către Sfântul Evanghelist Matei *Hristosul*, care înseamnă Unsul lui Dumnezeu. Îi spune și Fiul lui David, pentru că Maica Domnului provenea din neamul regelui David. El dorea foarte mult ca oamenii să înțeleagă că Iisus este acel Mesia despre care vorbeau profeții. Sfântul Matei a propovăduit Cuvântul lui Dumnezeu mai ales în Persia și Etiopia. Sfintele sale moaște se găsesc astăzi în Italia, la Catedrala din Salerno. În iconografie este însoțit sau reprezentat de simbolul **îngerului**, deoarece Evanghelia sa începe cu genealogia Mântuitorului.

Sfântul Evanghelist Matei este prăznuit de către ortodocși la **16 noiembrie**.

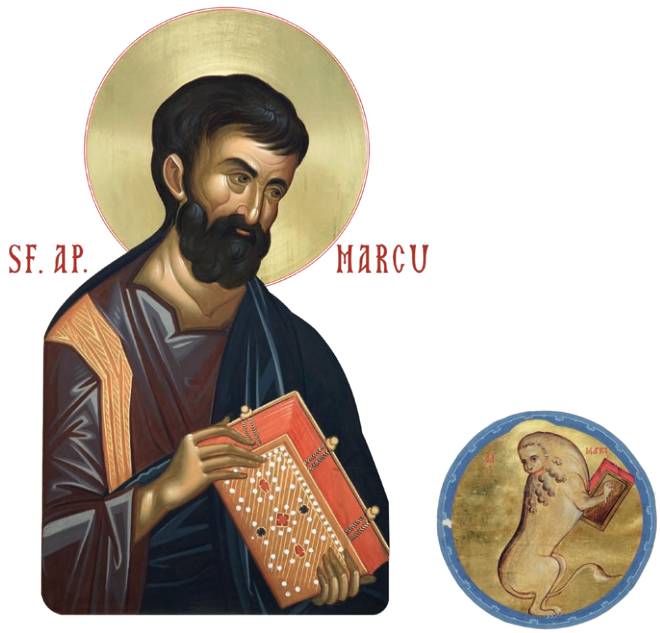

Sfântul Evanghelist Marcu

Sfântul Evanghelist Marcu nu a fost ucenicul Domnului Iisus Hristos, ci al Sfinților Apostoli Petru și Pavel. Era de neam evreiesc, iar mama sa devenise o creștină evlavioasă. Multă vreme notase tot ceea ce auzise în activitatea misionară a Sfinților Apostoli și, cu talentul său de povestitor, a istorisit despre viața și activitatea lui Iisus. Astfel a scris o Evanghelie scurtă, simplă și clară, care să permită oamenilor să-L cunoască pe Mântuitorul așa cum a fost în realitate. El a pus accentul foarte mult pe faptele minunate ale Fiului lui Dumnezeu.

A propovăduit credința în Egipt, unde a compus una dintre primele Liturghii, din textul căreia încă se mai păstrează astăzi un fragment. În iconografie este însoțit sau reprezentat de simbolul **leului**. Biserica Ortodoxă îl prăznuiește la **25 aprilie.**

Știați că...

...simbolurile Sfinților Evangheliști sunt întemeiate pe texte din Sfânta Scriptură? Astfel, în Apocalipsa 4, 7 citim: *Și ființa cea dintâi era asemenea leului, a doua ființă asemenea vițelului, a treia ființă avea față de om, iar a patra ființă era asemenea vulturului care zboară.*

Recapitulare

Să ne amintim ce am studiat în această unitate de învățare:

• Mântuitorul vestit de profeți S-a născut din Fecioara Maria, în Țara Sfântă, la Betleem.

• La treizeci de ani, Iisus Hristos a fost botezat de Sfântul Proroc Ioan. Atunci S-a arătat lumii Fiul lui Dumnezeu și S-a descoperit Sfânta Treime.

• Începând activitatea, Mântuitorul a ales doisprezece Apostoli, cărora le-a descoperit Evanghelia. A învățat prin cuvânt, pilde și minuni și a dat oamenilor marea poruncă a iubirii.

• Pătimirile, Jertfa pe Cruce, moartea și Învierea Domnului au avut ca scop mântuirea noastră.

• La patruzeci de zile de la Înviere a avut loc Înălțarea Domnului la cer, urmată, peste zece zile, de Pogorârea Duhului Sfânt. Atunci a început misiunea Apostolilor de propovăduire.

• Sfânta Liturghie Îl face prezent pe Mântuitorul Hristos în Biserică și în viața lumii.

I. Stabiliți ordinea cronologică a evenimentelor, completând cu cifre corespunzătoare, după model:

- ☐ Mântuitorul vorbea în pilde și săvârșea minuni.
- ☐ Iisus Hristos S-a născut în Betleem.
- ☐ La patruzeci de zile de la Înviere a avut loc Înălțarea Domnului la cer, urmată, peste zece zile, de Pogorârea Duhului Sfânt.
- ☐ La 12 ani Mântuitorul tâlcuia Scripturile la Templu.
- ☐ Din iubire pentru oameni, Mântuitorul Hristos a pătimit pe Cruce, a murit și a înviat a treia zi.
- ☐ Magii au adus daruri și s-au închinat Pruncului născut în iesle.
- [1] Arhanghelul Gavriil a adus Buna Vestire.
- ☐ Îngerul Domnului i s-a arătat în vis Dreptului Iosif, zicând: „Ia Pruncul și pe mama Lui și fugi în Egipt.” (Matei 2, 13)
- ☐ Sfântul Ioan Botezătorul L-a botezat pe Iisus Hristos.
- ☐ Copilăria Mântuitorului Hristos a fost în Nazaret.

II. Jurnal reflexiv.

Completați în caiet enunțurile de mai jos:

- Cel mai mult din această unitate de învățare mi-a plăcut _____
- Cel mai ușor de înțeles a fost _____
- Cel mai greu de înțeles a fost _____
- Cel mai impresionant eveniment din viața Mântuitorului _____
- Aș vrea să descopăr mai multe despre _____

III. Urmăriți cu atenție harta de mai jos.

• Descoperiți locurile în care a călătorit în copilărie Mântuitorul.

• Gândiți-vă cu ce mijloace de transport a făcut această călătorie, în perioada respectivă. Care credeți că au fost dificultățile întâmpinate?

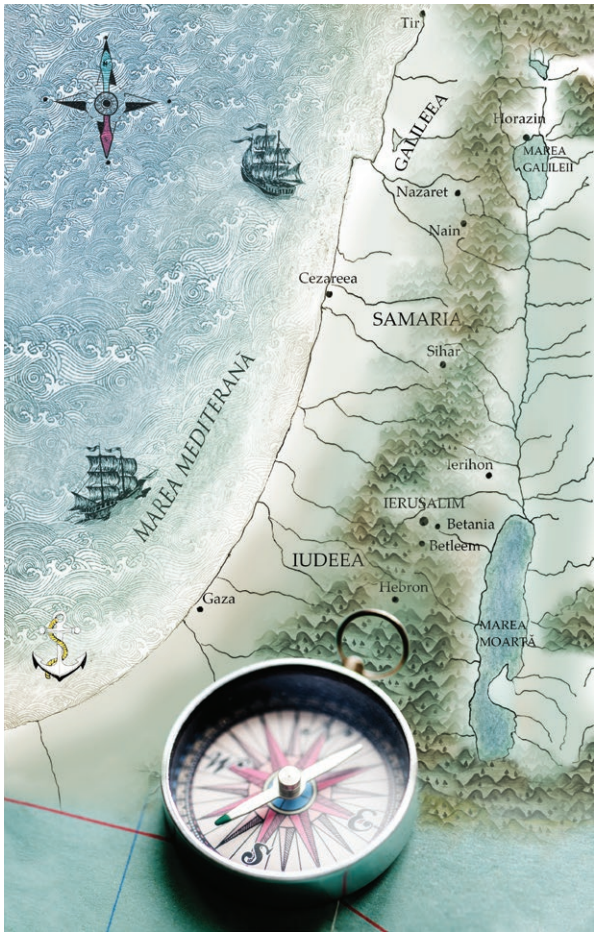

Țara Sfântă

Evaluare

I. Răspunde cu adevărat (A) sau fals (F):

a. Buna Vestire a avut loc în Ierusalim.
b. Botezul pe care îl făcea Sfântul Ioan este diferit de botezul creștin.
c. Înălțarea Domnului a avut loc la patru săptămâni de la Înviere.
d. Mântuitorul Hristos este prezent în mijlocul nostru prin Sfânta Liturghie.

II. Găsește corespondența între evenimentele din viața Mântuitorului și locul unde s-au petrecut:

1. Învierea	a. Muntele Eleonului
2. Înălțarea	b. Betleem
3. Nașterea	c. Ierusalim

III. Transcrie în caiet, în ordine cronologică, următoarele evenimente:

Înălțarea, Nașterea Domnului, Buna Vestire, nașterea Sfântului Ioan Botezătorul, Botezul Domnului, Răstignirea, Învierea, chemarea Apostolilor.

IV. Scrie în caiet și completează spațiile libere folosind cuvintele indicate în paranteză:

După ce a fost ..... de Ioan, Mântuitorul a ales ..... Apostoli care L-au urmat prin toată ....., unde Hristos ..... poporul prin pilde și ..... El a dat marea poruncă a ..... față de toți semenii. Mergând în Iudeea, la ....., Mântuitorul S-a răstignit pentru ..... noastră. Prin ..... Sa, El ne-a deschis porțile Raiului. După ..... Sa la cer, El a trimis în lume Duhul Sfânt. Cei care au propovăduit învățătura Lui au fost ..... Pentru păstrarea învățăturii creștine, ei au întemeiat ..... biserici.

(*mântuirea, învăța, Învierea, doisprezece, iubirii, biserică, botezat, Evanghelia, Galileea, minuni, Ierusalim, Înălțarea, Apostolii, primele*)

V. Redactează o compunere, de maximum o pagină, în care să îți imaginezi trăirile pe care le-ai fi avut dacă ai fi fost un om din mulțimile care Îl urmau pe Hristos. Găsește un titlu potrivit.

Te poți inspira și din citatul următor:

Ce am văzut și am auzit, vă vestim și vouă, ca și voi să aveți împărtășire cu noi. Iar împărtășirea noastră este cu Tatăl și cu Fiul Său, Iisus Hristos.

Și acestea noi vi le scriem, ca bucuria noastră să fie deplină. Și aceasta este vestirea pe care am auzit-o de la El și v-o vestim: că Dumnezeu este lumină și nici un întuneric nu este întru El (I Ioan 1, 3-5).

Punctaj cerințe I-IV

1 punct
răspuns corect.

0,5 puncte
răspuns parțial corect.

0 puncte
răspuns incorect.

Punctaj cerință V

4 puncte
respectarea cerinței.

2 puncte
respectarea parțială a cerinței.

0 puncte
nerespectarea cerinței.

Se acordă **2 puncte** din oficiu.

Nota.....

Domeniul al II-lea
Iubirea lui Dumnezeu și răspunsul omului

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE

Împlinirea vieții omului prin întâlnirea cu Mântuitorul

Mărturisirea Sfântului Apostol Toma

1. Mărturii despre ajutorul primit de la Dumnezeu
2. Recunoștința pentru binele primit
3. Efortul pentru schimbarea vieții
4. Mărturisirea credinței în Iisus Hristos

Lectură cu folos
Recapitulare. Evaluare

Cereți și vi se va da; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide.
Matei 7, 7

Că mărturiile Tale sunt cugetarea mea, iar îndreptările Tale, sfatul meu.
Psalmul 118, 29

Vindecarea orbului din naștere

Mărturii despre ajutorul primit de la Dumnezeu

Dumnezeu ne ajută pe fiecare în diferite situații ale vieții și ne îndrumă către mântuire. De la El ne vin bucuriile și mângâierile, atunci când le cerem. Și aducem mărturie despre El când Îi simțim ajutorul. Lui I se cuvine mulțumire când suntem apreciați sau luăm note bune, când prietenii și colegii ne iubesc și ne susțin, când părinții ne dăruiesc un lucru pe care l-am dorit mult.

Avem datoria să arătăm înaintea oamenilor binefacerile primite de la Mântuitorul Hristos. Mărturia pe care o dăm este pornită din trăirea și credința noastră. Este important să mărturisim tot ceea ce a făcut Dumnezeu pentru noi, așa cum au făcut-o și cei din vremea Mântuitorului, care au trăit minuni în preajma Sa.

Sfântul Evanghelist Matei ne relatează că în timp ce Domnul Iisus Hristos propovăduia prin Galileea, *doi orbi se țineau după El strigând și zicând: Miluiește-ne pe noi, Fiule al lui David. După ce a intrat în casă, au venit la El orbii și Iisus i-a întrebat: Credeți că pot să fac Eu aceasta? Zis-au Lui: Da, Doamne! Atunci S-a atins de ochii lor, zicând: După credința voastră, fie vouă! Și s-au deschis ochii lor. Iar Iisus le-a poruncit cu asprime, zicând: Vedeți, nimeni să nu știe. Iar ei, ieșind, L-au vestit în tot ținutul acela* (Matei 9, 27-31).

Deși Mântuitorul, din smerenie, le-a poruncit celor doi să nu afle nimeni, ei au răspândit vestea despre această minune în tot ținutul. Totuși, Domnul Iisus Hristos nu i-a certat pentru mărturia făcută cu multă bucurie înaintea tuturor. Tot astfel s-a aflat și despre minunea vindecării slăbănogului de la scăldătoarea Vitezda.

Primind binefacerile lui Dumnezeu, dobândim o stare de bine. Aceasta ne determină să-I mulțumim și să mărturisim celorlalți că Dumnezeu face minuni cu toți cei care aleargă la El, cu dreaptă credință și cu rugăciune fierbinte.

Vocabular

- **cruciați** = luptători pentru apărarea Locurilor Sfinte.
- **naos** = încăperea centrală a bisericii.
- **nădejde** = încredere, speranță.
- **neclintită** = statornică, hotărâtă.

Înțelege textul

1. Ce le-a cerut Hristos celor doi pentru a înfăptui minunea? Dumnezeu mai face minuni și în zilele noastre?

2. Ce le-a poruncit Mântuitorul celor doi oameni, după ce i-a vindecat? Dacă nu le dădea porunca aceasta, mai mărturiseau ei minunea trăită?

Citește și răspunde

Sunt situații în care în viața oamenilor apar suferințe sau nedreptăți. În multe dintre aceste încercări oamenii Îl caută pe Mântuitorul, care este bun, drept și răbdător.

Prin Sfintele Taine, în mod special prin Sfântul Maslu, creștinii, rugându-se cu stăruință, primesc vindecare trupească și sufletească, iertare și înnoirea sufletului.

În Vechiul Testament descoperim cât de important este ca bolnavul să ceară și ajutorul medicului: *Și doctorului dă-i loc că și pe el l-a făcut Domnul și să nu se depărteze de la tine, că și de el ai trebuință* (Isus Sirah 38, 12). Iar în Noul Testament este arătat și rolul deosebit al preoților: *Este cineva bolnav între voi? Să cheme preoții bisericii să se roage pentru el* (Iacov 5, 14).

Taina Sfântului Maslu

Privește imaginile, citește textele alăturate și răspunde:

1. Cunoști mărturii ale unor oameni care s-au vindecat în chip minunat prin participarea la slujba Sfântului Maslu?

2. Ce alte daruri ale creației lui Dumnezeu te îndeamnă să dai mărturie despre bunătatea Lui?

3. Ce rol au cuvintele frumoase în tămăduirea sufletului?

Cuvintele frumoase sunt un fagure de miere, dulceață pentru suflet și tămăduire pentru oase (Pildele lui Solomon 16, 24).

*

Dumnezeu ne trimite ajutor prin tot ce a creat pe pământ și a lăsat la îndemâna oamenilor. Un exemplu îl constituie mierea, care este un foarte puternic antibiotic, un excelent medicament în tratarea unor boli și cel mai sănătos îndulcitor natural.

Pe măsură ce ne bucurăm de aceste daruri ale Sale, se cuvine să mulțumim și să vorbim oamenilor despre bunătatea lui Dumnezeu revărsată în creație.

Caută și vei afla

- Participă la Taina Sfântului Maslu și află mărturii ale unor persoane care s-au vindecat în urma rugăciunilor.
- Descoperă pe internet locuri care, în urma mărturiilor oamenilor despre minunile întâmplate acolo, au devenit destinații căutate.

Intră în joc

Confecționați un cub din carton. Pe fiecare față a cubului se realizează unul dintre desenele alăturate, conform cerințelor de mai jos:

- inimioara – spune o rugăciune de mulțumire pentru ajutorul primit;
- crucea – cere ajutor Mântuitorului Hristos;
- nota muzicală – fredonează un cântec religios;
- fața fericită – povestește o întâmplare fericită din viața ta;
- soarele – relatează o situație în care un prieten sau o rudă a primit ajutor de la Dumnezeu;
- rombul – exemplifică o situație în care ai nevoie de o minune.

Așezați-vă în cerc. Primul elev primește cubul, privește desenul de pe fața superioară a cubului, răspunde cerinței și apoi aruncă mai departe altui elev. Acesta procedează la fel. În joc sunt antrenați toți elevii.

1. Ce ați descoperit cu privire la ajutorul primit în diferite situații, de către colegii voștri?
2. Ce învățați din această experiență?

*

Iar credința este încredințarea celor nădăjduite, dovedirea lucrurilor celor nevăzute. Prin ea, cei din vechime au dat buna lor mărturie (Evrei 11, 1-2).

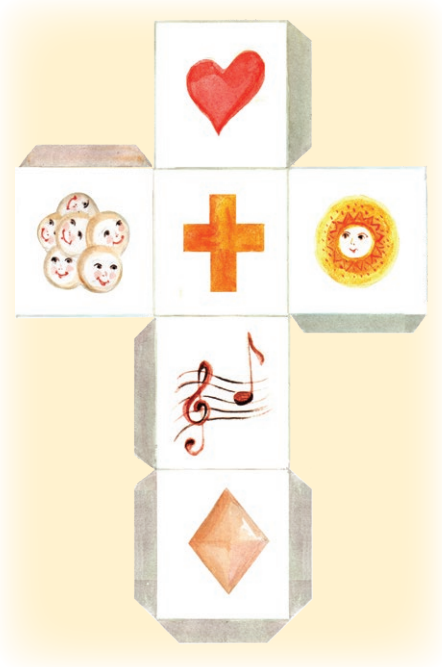

Activitate interactivă

Completează rebusul de mai jos. Vei găsi pe verticală cuvântul-cheie al lecției, care arată ce se cuvine să facem după ce primim binefacerile lui Dumnezeu. Descoperă acest cuvânt și în versetul alăturat.

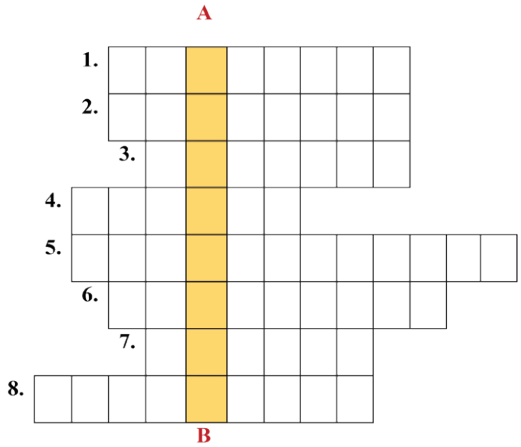

1. Tatăl nostru Care ne trimite ajutor în diferite situații.
2. Ce ne arată Dumnezeu atunci când ne ajută.
3. Mântuitorul nostru.
4. Ce primim de la Dumnezeu când avem nevoie.
5. Sentiment exprimat în semn de mulțumire.
6. Pe cine suntem datori să ajutăm.
7. Ce a făcut Mântuitorul pentru a-Și arăta dumnezeirea.
8. Ce dăruiește Hristos celor ce suferă.

Portofoliu interdisciplinar

Realizează o **compunere** sau un **desen** care să aibă unul dintre următoarele titluri:

– *Cere și ți se va da;*
– *Binefacerile lui Dumnezeu;*
– *O întâmplare fericită.*

Mozaic intercultural

Sfântul Evanghelist Ioan ne relatează vindecarea slăbănogului de la scăldătoarea Vitezda, un loc renumit pentru minunile ce aveau loc acolo. Un înger al Domnului se pogora și tulbura apa, iar cel ce intra primul se vindeca. Sfinții Părinți ne învață că această scăldătoare simbolizează Biserica, iar cele cinci izvoare ale ei sunt asociate cu cele cinci simțuri ale omului, care au nevoie de tămăduire.

Doamne, nu am om, care să mă arunce în scăldătoare, când se tulbură apa; că, până când vin eu, altul se coboară înaintea mea. Iisus i-a zis: Scoală-te, ia-ți patul tău și umblă. Și îndată omul s-a făcut sănătos (Ioan 5, 7-9).

Vindecarea slăbănogului de la Vitezda

Citește textul alăturat, privește icoana și imaginea, apoi răspunde la următoarele întrebări:

1. Cum ne ajută mărturiile altora despre minunile pe care le-au trăit?

2. Cunoști și alte locuri renumite pentru vindecări?

Ruinele bazinului de la Vitezda (Bethesda), Ierusalim

La Vitezda existau două bazine. Primul avea 45 de metri lungime, iar apa acestuia a fost folosită de-a lungul timpului și pentru Templul din Ierusalim. Locul renumit pentru vindecări era baia publică sau scăldătoarea Vitezda, amenajată lângă primul bazin. Săpăturile arheologice din această zonă au descoperit ruinele unei biserici, cu trei naosuri, din secolul al V-lea.

În apropierea scăldătorii Vitezda se afla casa Sfinților Părinți Ioachim și Ana, de aceea aici există o biserică închinată Sfintei Ana, construită de cruciați.

Ține minte...

- Fiecare om primește ajutor de la Dumnezeu în diferite situații ale vieții.
- Avem datoria să mărturisim ajutorul primit de la Mântuitorul dând slavă și mulțumire lui Dumnezeu, în tot locul și în tot timpul.
- În Sfânta Scriptură aflăm multe mărturii despre ajutorul primit de la Dumnezeu.

...și pune la inimă.

Cântați-I și-L lăudați pe El; spuneți toate minunile Lui. Lăudați-vă cu numele cel sfânt al Lui; veseleasca-se inima celor ce caută pe Domnul.

Psalmul 104, 2-3

Maica Domnului

Mulțumiți lui Dumnezeu pentru toate; căci aceasta este voia lui Dumnezeu, în Hristos Isus pentru voi.
I Tesaloniceni 5, 18

Recunoștința pentru binele primit

Omul este deseori surprins, în viața sa, de gesturi frumoase și calde. Ele apar ca răspuns la sentimentele pe care le-a împărtășit cuiva la un moment dat. O vorbă bună, o încurajare sau un ajutor oferit necondiționat ar fi frumos să atragă recunoștința. Nu există persoană care să nu fi mulțumit cuiva măcar o dată în viață! **A fi recunoscător este o mare virtute**. În primul rând, să-I mulțumim lui Dumnezeu pentru darul minunat pe care ni l-a dat, viața. Apoi, să fim recunoscători și față de părinții care ne poartă de grijă, ne alină durerile, ne ascultă, ne sprijină, ne încurajează și ne apreciază. Învățăm de la ei această atitudine care ne împlinește. Este bine și frumos să avem recunoștință față de profesori, față de bunici, față de eroii neamului sau alți binefăcători.

A fi recunoscător înseamnă a fi mereu în relație cu Dumnezeu, așa cum reiese și din *Minunea vindecării celor zece leproși*. Recunoștința trebuie exprimată prin cuvinte sau prin fapte și este esențială pentru pacea sufletească a fiecăruia dintre noi. Ea ne schimbă, ne ajută să percepem altfel viața și pe noi înșine. Când recunoștința devine un mod de viață, ne putem bucura de succes, de pace, de fericire, de sănătate trupească și sufletească. A fi mulțumitor pentru ceea ce ești și pentru ceea ce Dumnezeu sau ceilalți îți oferă în fiecare zi înseamnă că știi să trăiești în pace.

Recunoștința este rodul smereniei și al credinței. Așa cum ne-a arătat Mântuitorul prin modelul Său, *Învățați-vă de la Mine, că sunt blând și smerit cu inima* (Matei 11, 29), smerenia este și o condiție a recunoștinței. Aceasta este o virtute pe care o învățăm. Nu are nimic în comun cu orgoliul. Ea poate fi o virtute salvatoare, atunci când omul se află în impas.

Fiecare dintre noi poate oferi și primi recunoștință. Putem să-i ajutăm pe cei din jur să o dobândească prin exemplul personal. Este folositor să mulțumim mereu pentru ceea ce suntem și pentru ceea ce avem, deoarece totul este darul lui Dumnezeu.

Vocabular

- **impas** = dificultate.
- **orgoliu** = îngâmfare, mândrie.
- **smerenie** = modestie, recunoașterea că toate darurile primite sunt de la Dumnezeu.

Înțelege textul

1. Pot trăi oamenii fără să fie recunoscători? Este obligatoriu să răspundem cu recunoștință pentru binefacerile primite?

2. De unde am putea învăța recunoștința, dacă nimeni din jurul nostru nu ar pune-o în aplicare?

Citește și răspunde

Sfântul Luca ne istorisește în Evanghelia sa că Domnul Iisus Hristos călătorea către Ierusalim. La granița între Samaria și Galileea, într-un sat, a fost întâmpinat de zece oameni bolnavi. Ei stăteau la distanță și cereau milă de la Domnul Iisus Hristos pentru a-i vindeca. Suferința lor era foarte grea, iar boala contagioasă. Aveau lepră. Fără a sta pe gânduri, Mântuitorul le-a cerut să meargă la preoții lor. Ei L-au ascultat și mergând, s-au vindecat.

Iar unul dintre ei, văzând că s-a vindecat, s-a întors cu glas mare slăvind pe Dumnezeu. Și a căzut cu fața la pământ la picioarele lui Iisus, mulțumindu-I (Luca 17, 15-16).

Vindecarea leprosului

Privește icoana, citește poezia alăturată și răspunde:

1. Cum și-au manifestat oamenii recunoștința față de dragostea pe care au primit-o de la Mântuitorul Hristos?

2. Identifică gesturile de recunoștință din poezia alăturată. Cum ne manifestăm recunoștința în cultura noastră?

Binecuvântați părinții*

Binecuvântați părinții
toată viața pe pământ
e porunca și povața
și dorința Celui Sfânt.
Binecuvântați părinții
dragoste să le-arătați,
căci atunci veți fi-n viață
și voi binecuvântați.
Binecuvântați părinții
chiar și când vă este greu,
căci atunci când
faceți astfel,
ascultați pe Dumnezeu.
Binecuvântați părinții
și-i iubiți și-i ajutați,
căci oricât de mult
le-ați face,
n-ați plătit ce datorați.
Fericiți vor fi copiii
ce părinții și-i cinstesc,
fericiți vor fi părinții
ce copii-n Domnu-și cresc.

Traian Dorz

* Poezie apărută la Editura Oastea Domnului.

Caută și vei afla

- Cu ajutorul profesorului de religie și al consilierului școlii, realizați o dezbatere pe tema recunoștinței.
- Caută pe internet proverbe despre recunoștință din alte culturi.

Mâini în rugăciune
(gravură de Albrecht Dürer)

Rugăciunea de mulțumire

fragment

Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, Dumnezeule a toată milostivirea și îndurarea, Care ai nemăsurată milă, nespusă și neajunsă iubire de oameni, căzând acum către a Ta slavă, cu frică și cu cutremur, aduc Ție mulțumire pentru binefacerile de care m-ai învrednicit pe mine, nevrednicul robul Tău.

Te slăvesc, Te laud și Te cânt ca pe un Domn, Stăpân și Făcător de bine. Și iarăși căzând înaintea Ta, Îți mulțumesc și cu smerenie mă rog nemăsuratei și negrăitei Tale milostiviri ca și de acum înainte să-mi dăruiești faceri de bine, ca să sporesc în dragostea de Tine și de aproapele meu. (...). Amin.

Portofoliu interdisciplinar

Realizează o **felicitare** sau o **scrisoare** care să aibă una dintre următoarele teme:

– *Recunoștința față de părinți sau față de bunici;*
– *Îți mulțumesc!;*
– *Prietenul recunoscător.*

Intră în joc

Citiți textul de pe coloana alăturată.

Alcătuiți echipe de câte doi. Fiecare se gândește la următoarea situație:

Ești într-un loc total necunoscut sau într-o situație complet nouă și ai nevoie de ajutorul cuiva. Ca să înțelegi ce simți, încearcă să te lași purtat prin clasă de un coleg de echipă. Fă această deplasare legat la ochi. Ține-te de brațul lui. Când traseul este parcurs, schimbați rolurile.

1. Cum te simți când nu ai siguranța drumului parcurs sau nu știi la ce să te aștepți?

2. Când te-ai simțit mai confortabil: când ai condus sau când ai fost condus? Ce rol au avut credința, încrederea, sinceritatea pe toată durata jocului?

3. Pentru ce poți fi recunoscător? Inspiră-te și din rugăciunea de mulțumire. Audiază cântarea *Să se îndrepteze rugăciunea mea*.

Activitate interactivă

Capacitatea de a fi recunoscător dezvăluie despre tine că ești în pace cu tine însuți.

Cântați în inimile voastre lui Dumnezeu, mulțumindu-I, în psalmi, în laude și în cântări duhovnicești. Orice ați face, cu cuvântul sau cu lucrul, toate să le faceți în numele Domnului Iisus și prin El să mulțumiți lui Dumnezeu-Tatăl (Coloseni 3, 16-17).

- Citește textul de mai sus și copiază schema în caiet.
- Completează spațiile libere corespunzătoare cerințelor de pe coloana din dreapta, specifice **tehnicii diamantului**. Te poți folosi și de cuvintele următoare: *se primește, bucuria, pace, iertare, fericire.*

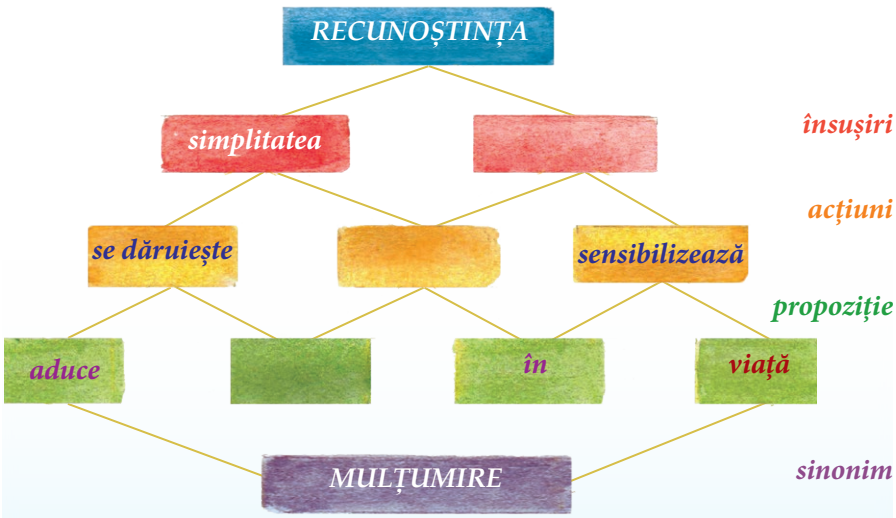

Mozaic intercultural

Credincioșii își arată recunoștința față de Dumnezeu în diferite moduri: citesc rugăciuni de mulțumire, aduc daruri la biserică, ajută oamenii aflați în nevoi, contribuie la ctitorirea sau împodobirea unor lăcașuri sfinte.

Icoana Maicii Domnului *Pantanassa* de la Mănăstirea Șinca Nouă din județul Brașov are o istorie deosebită. Ea a fost realizată după icoana cu același nume de la Muntele Athos, renumită pentru vindecările miraculoase. În urma unei asemenea vindecări, o familie a dorit să își exprime recunoștința față de Dumnezeu și față de Maica Sa, dăruind această icoană mănăstirii din zona în care locuia. Primită cu alai și așezată la loc de cinste, icoana a mai făcut și alte minuni de când a fost adusă de la Muntele Athos, iar oamenii nu încetează să își exprime recunoștința față de Maica Domnului, Împărătească a toate.

Maica Domnului Pantanassa

Privește ilustrațiile, citește textele alăturate și răspunde cerințelor:

1. Enumeră modalități prin care oamenii își pot exprima recunoștința față de Dumnezeu.

2. Ce asemănări găsești între modurile de exprimare a recunoștinței din diferite colțuri ale lumii?

Mănăstirea Maulbronn
(Germania, secolul al XII-lea)

În Statele Unite ale Americii există o sărbătoare dedicată mulțumirii lui Dumnezeu pentru binefacerile primite. Ea are loc toamna și este numită **Ziua Recunoștinței (Thanksgiving)**. Atunci pe străzi defilează care alegorice legate de tema belșugului. Înainte de a gusta din bunătățile așezate pe mesele bogate, se rostește o rugăciune specială. Și în Germania, Marea Britanie sau Canada există o sărbătoare asemănătoare, în care oamenii îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru recoltele bogate.

În Japonia, manifestarea recunoștinței și a respectului reciproc este inclusă în formulele de salut sau în cele legate de **ceremonia ceaiului**, adevărată activitate culturală, dar și ritual, în care se prepară și se prezintă ceaiul.

Ține minte...

- Suntem datori să ne exprimăm recunoștința față de Dumnezeu, față de părinți, de colegi și de alți semeni.
- Fiecare dintre noi poate oferi și primi recunoștință.
- Mulțumirea este o formă de manifestare a recunoștinței.

...și pune la inimă.

Prin mulțumire sau prin recunoștință noi creștem duhovnicește în relație cu Dumnezeu și cu semenii.

Preafericitul Părinte Daniel,
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Dar fariseii și cărturarii lor murmurau către ucenicii Lui, zicând: De ce mâncați și beți împreună cu vameșii și cu păcătoșii? Și Iisus, răspunzând, a zis către ei: N-au trebuință de doctor cei sănătoși, ci cei bolnavi. N-am venit să chem pe drepți, ci pe păcătoși la pocăință.
Luca 5, 30-32

Mântuitorul Hristos și Zaheu vameșul

Efortul pentru schimbarea vieții

Dacă am fi trăit în vremea lui Hristos, am fi văzut cum timp de trei ani, cât a propovăduit Evanghelia, Mântuitorul a vindecat și a îndreptat mulțimile, zicând: ***Pocăiți-vă, căci s-a apropiat Împărăția Cerurilor*** (Matei 3, 2). Oamenii simțeau puterea cuvintelor Lui, Îl căutau și Îl urmau. În preajma Sa viețile lor se schimbau radical și, uneori, pentru a arăta înnoirea sufletească, ei primeau un alt nume. Așa s-a întâmplat cu Levi, vameșul, căruia Domnul i-a spus: ***Vino după Mine!*** El a răspuns chemării, a lăsat toate de îndată și a devenit Apostolul lui Hristos. Și-a schimbat viața, dar și numele în Matei. El a fost primul Evanghelist. Un alt vameș, Zaheu, la care Domnul a intrat să cineze, a dat jumătate din avere săracilor și și-a reparat nedreptățile. Iar fariseilor, care cârteau că Hristos stă la masă cu vameșii și cu păcătoșii, Domnul le-a răspuns: ***N-am venit să chem pe drepți, ci pe păcătoși la pocăință*** (Luca 5, 32). Și cine dintre oameni este fără greșeală?

Hristos ne cheamă pe toți la pocăință. Prin Botez începem un drum anevoios, dar minunat către Împărăția Cerurilor. Ca în orice călătorie, în acest efort de schimbare a vieții, pentru a ajunge la țintă și a nu ne rătăci, trebuie să știm în orice clipă unde ne aflăm și să cerem îndrumare. În fiecare seară, la rugăciune, să cercetăm dacă faptele, cuvintele și gândurile noastre au izvorât dintr-o inimă curată. Apoi, cu ajutorul duhovnicului, prin Taina Spovedaniei, putem crește în această **cunoaștere de sine**, primind iertare și îndrumare duhovnicească.

În efortul de schimbare a vieții nu suntem singuri, ci împreună cu Hristos, prin Sfintele Taine. Astfel putem dobândi mântuirea.

Vocabular

- **a cârti** = a-și exprima nemulțumirea prin critici.
- **dicton** = cugetare.
- **Evanghelist** = apostol care a scris Evanghelia lui Hristos.
- **nepătimire** = (aici) curăția inimii.
- **radical** = (aici) din temelie, decisiv.
- **sicomor** = arbore exotic înalt, asemănător cu smochinul.

Înțelege textul

1. Din ce motiv chema Hristos pe oameni să vină după El? Cum a ajuns Matei primul evanghelist?

2. De ce Mântuitorul lua masa cu vameșii și păcătoșii? Zaheu și-ar mai fi schimbat viața, dacă Hristos nu ar fi cinat la el?

Sfântul Apostol și Evanghelist Matei

Citește și răspunde

În vremea Mântuitorului vameșii strângeau taxele pentru stăpânirea romană. Deseori ei erau oameni corupți, care abuzau de funcția lor și își asupreau semenii, cerând mai mult decât se cuvenea pentru a se îmbogăți. De aceea erau priviți, în general, ca oameni păcătoși.

Și când a sosit la locul acela, Iisus, privind în sus, a zis către el: Zahee, coboară-te degrabă, căci astăzi în casa ta trebuie să rămân. Și a coborât degrabă și L-a primit, bucurându-se (Luca 19, 5-6).

Sfântul Zaheu

Privește icoanele, citește textele și răspunde la întrebări:

1. Zaheu era mic de statură, nu numai după trup, ci și după suflet. Din punct de vedere sufletesc, ce semnifică urcarea lui Zaheu în copac?

2. De ce Taina Spovedaniei mai este numită și a Pocăinței?

Avem aici un bogat, cu un fel de statut de bancher într-un oraș mic, care aștepta să-L vadă pe Hristos. El se strecoară prin mulțime; fiindcă este atât de mic de statură... Se urcă într-un copac. Vă puteți imagina pe managerul unei bănci urcându-se într-un copac din centrul orașului doar pentru a vedea cum arată un profet hoinar?

Desigur, a fost împresurat de huiduieli, fluierături, ironii și râsete. Acesta a fost probabil, cel mai greu test al credinței sale... Vanitatea sau slava deșartă era cea care făcea din Zaheu un om mic și care, de asemenea, ne face și pe noi mici atât în fața lui Dumnezeu, cât și a omului.

Mitropolitul Antonie de Suroj

Caută și vei afla

- Caută pe internet imagini cu sicomorul lui Zaheu, din Ierihon.
- Mergi la biserică și privește, la baza turlei, Sfinții Evangheliști. Amintește-ți că și Matei a fost vameș înainte de a deveni Apostol.

Mântuitorul Hristos

În realitate, fotografiile sunt și ale trupului și ale sufletului. Este o vorbă: „Te spune fața cum ți-i viața", adică se manifestă sufletul în trup. Fotografia nu reprezintă un simplu trup, ci reprezintă un om viu, un om viu care se manifestă în materie și spirit, un om în care materia își pune amprenta și pe spirit, așa că omul este, de fapt, o ființă pe care trebuie să o înțelegem așa cum este ea, în întregimea ei.

Arhimandritul Teofil Părăian

Portofoliu interdisciplinar

Realizează o **poezie** sau o **caracterizare** de personaj care să aibă unul dintre următoarele titluri:

– *Vino după Mine!;*
– *Zaheu, vameșul;*
– *Astăzi voi cina la tine.*

Intră în joc

Citiți textul și priviți icoana de pe coloana alăturată.

Grupați-vă în cinci echipe. Fiecare echipă extrage un bilet cu o virtute și unul cu un păcat: *blândețea, iubirea, dărnicia, milostenia, hărnicia, smerenia, mânia, dușmănia, zgârcenia, lăcomia, lenea, mândria.*

1. Imaginează-ți gândurile și cuvintele unei persoane care are acea virtute, respectiv acel păcat. Din fiecare grupă, doi voluntari vor mima gândurile, apoi alți doi vor susține un scurt dialog. Celelalte echipe vor identifica virtutea și păcatul.

2. Ce situații te-au impresionat cel mai mult? Notează în caiet virtuțile și păcatele respective și gândește-te care sunt de interes pentru tine.

3. Seara, acasă, mimează în oglindă atitudinea corespunzătoare fiecărui cuvânt notat în caiet. Dacă îți place ce vezi, ține minte și repetă lucrul bun, dacă nu, gândește-te că așa te văd și ceilalți. Întreabă duhovnicul cum să te schimbi.

Activitate interactivă

Mântuitorul a spus că oamenii cu inima curată îl vor vedea pe Dumnezeu. Zaheu L-a văzut și și-a schimbat viața.

Citește textul și rezolvă cerințele:

Dragostea este născută de nepătimire; nepătimirea, de nădejdea în Dumnezeu; nădejdea, de răbdare și îndelungă răbdare; iar pe acestea le naște înfrânarea cea atotcuprinzătoare. Înfrânarea, la rândul ei, e născută de frica lui Dumnezeu. În sfârșit, frica, de credința în Domnul (Sfântul Maxim Mărturisitorul).

dragostea

.....
.....
.....
.....
.....

credința

1. Completează în caiet, după model, treptele scării pe care trebuie să te urci pentru a-L vedea pe Dumnezeu. Pe care crezi că a urcat Zaheu?

2. Ce ai putea face pentru a urca fiecare treaptă? Reține: *cu cât ajungi mai sus, cu atât vezi mai bine.*

Mozaic intercultural

Cunoașterea de sine a fost o preocupare a omului dintotdeauna. Atât în Vechiul Testament, cât și în Antichitatea greacă, această căutare a fost reprezentată prin cugetări de mare profunzime. Pentru contribuția lor deosebită la cercetarea misterului vieții, al prezenței divinității în creație și a firii omenești, unii filosofi antici sunt reprezentați în pictura bisericească din țara noastră sau în alte capodopere ale artei universale.

Sunt oare desăvârșit? Eu singur nu mă cunosc pe mine (Iov 9, 21).

Doamne, cercetatu-m-ai și m-ai cunoscut. Te voi lăuda, că sunt o făptură așa de minunată. Minunate sunt lucrurile Tale și sufletul meu le cunoaște foarte (Psalmi 138, 1;14).

Adevărata înțelepciune izvorăște atunci când realizezi cât de puține cunoști despre viață, despre tine însuți și despre lumea din jurul tău (Socrate).

Platon și Aristotel
(Școala din Atena, *frescă de Rafael*)

Filosofi (frescă exterioară, Mănăstirea Suceviță)

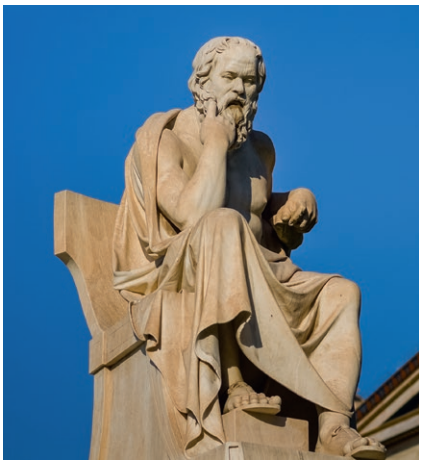

Socrate (secolul al V-lea î.H.)

Acest filosof din Grecia antică a fost preocupat de cunoaștere în general, dar mai ales de cunoașterea de sine. Lui îi este atribuit dictonul „Cunoaște-te pe tine însuți".

Citește textele, privește imaginile și răspunde:

1. Ce legătură este între cunoașterea de sine și apropierea de Dumnezeu?

2. Cum poate omul să se cunoască pe sine?

Ține minte...

- Mântuitorul ne cheamă să ne schimbăm viața. Sfântul Apostol Matei și Zaheu sunt exemple remarcabile de urmare a lui Hristos.
- Pe drumul mântuirii este necesar să ne cunoaștem și să primim îndrumare duhovnicească.
- Din efortul de schimbare a vieții fac parte cercetarea de sine, rugăciunea, spovedania și primirea Sfintelor Taine.

...și pune la inimă.

Inimă curată zidește întru mine,
Dumnezeule și duh drept înnoiește
întru cele dinlăuntru ale mele.

Psalmul 50, 11

Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi și Eu pentru el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri.
Matei 10, 32

Căci toți sunteți fii ai lui Dumnezeu prin credința în Hristos Iisus.
Galateni 3, 26

Pescuirea minunată

Mărturisirea credinței în Iisus Hristos

Sfânta Scriptură este presărată cu minunate exemple de mărturisire a credinței, de la dreptii Vechiului Testament, Proroci și până la Sfinții Apostoli. Ca prieteni ai lui Dumnezeu, ucenicii Săi au dat dovadă, de cele mai multe ori, de o credință puternică, întărită de mărturisirea dragostei pentru Hristos, fiind modele demne de urmat de către toți credincioșii.

Între aceste exemple se încadrează și două dintre minunile înfăptuite de Mântuitorul Hristos asupra naturii: *Pescuirea minunată* și *Potolirea furtunii pe mare*. Apostolul Petru, deși nu prinsese nimic toată noaptea, condițiile fiind neprielnice, a aruncat totuși mrejele, ascultând de Domnul. Profund marcat de mulțimea peștilor prinși, a mărturisit, cutremurat și smerit, că nu este vrednic să stea lângă Dumnezeu. Iar ucenicii lui Hristos se întrebau, când Mântuitorul a potolit valurile mării: *Cine este Acesta că și vânturile și marea ascultă de El?* (Matei 8, 27) Astfel, cu toții au înțeles că Hristos este Dumnezeu și lângă El pot trăi adevărate minuni.

Înaintea Învierii, Apostolul Petru a rostit cuvintele memorabile ce constituie o adevărată mărturisire de credință: ***Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu Celui viu*** (Matei 16, 16). Iar după Înviere I-a arătat Mântuitorului, necondiționat, dragostea ce i-o purta: *Doamne, Tu știi toate. Tu știi că Te iubesc* (Ioan 21, 17).

Un alt exemplu de mărturisire minunată a credinței în Dumnezeu îl reprezintă Apostolul Toma. Acesta s-a îndoit la început de Învierea Mântuitorului, dar apoi s-a convins. El a simțit nevoia să-și arate, prin puține cuvinte, dar pline de încredere și înțeles adânc, dragostea adevărată față de Dumnezeul cel viu, rostind frumoasa mărturisire: ***Domnul meu și Dumnezeul meu*** (Ioan 20, 28).

Dumnezeu primește cu mare bucurie mărturisirea de credință a oricăruia dintre noi. Și noi, creștinii, putem face acest lucru prin cuvinte simple, dar pline de dragoste și credință. Să urmăm exemplul Apostolului Toma și al tuturor acelora care au fost adevărați mărturisitori!

Vocabular

- **dom** = catedrală monumentală; (aici) cupolă semisferică a unei clădiri monumentale.
- **memorabil** = vrednic de ținut minte, remarcabil.
- **mreajă** = plasă de prins pește.

Înțelege textul

1. Cine sunt cei care L-au mărturisit pe Mântuitorul Hristos? Când au făcut aceasta?

2. Cu ce cuvinte și-au arătat credința Apostolii Petru și Toma? Îndoiala lor i-a împiedicat să-L mărturisească pe Hristos?

Citește și răspunde

Mărturisirea de credință a creștinilor este *Crezul* sau *Simbolul Credinței*. Prin aceasta, Îl mărturisim pe Dumnezeu Sfânta Treime: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh. Crezul îl spunem la fiecare Sfântă Liturghie, dar și la Taina Sfântului Botez. Prin rostirea lui, nașul promite că va veghea asupra celui nou botezat să crească în credința creștină și să urmeze învățăturile Mântuitorului.

Fiecare credincios Îl poate mărturisi pe Hristos prin exemple de milostenie față de semenii săi, căci cu toții suntem fiii Tatălui Ceresc. Dar mai ales Îi putem mărturisi Domnului credința noastră prin participarea la Sfintele Slujbe, rugăciune și împărtășirea cu Sfintele Taine. De asemenea, simpla evocare a numelui lui Dumnezeu sau însemnarea cu Sfânta Cruce reprezintă o formă de mărturisire. Aceste gesturi și cuvinte arată dragostea noastră față de Hristos Cel Înviat. Astfel, Îl recunoaștem ca Dumnezeu adevărat. Iar de fiecare dată Duhul Sfânt ne luminează mintea și ne deschide inima spre o mărturisire de credință puternică și curată.

Taina Sfântului Botez

Citește textul de mai sus și poezia de pe coloana alăturată și răspunde:

1. Care sunt formele de mărturisire a credinței pentru creștini?

2. Cine mărturisește credința pentru cel botezat? Ce rol are aceasta?

3. Cum lucrează Duhul Sfânt în sufletul omului?

Transformarea sufletului

Când Duhul Sfânt pătrunde
În inima ta mică
Și pacea te cuprinde
Să nu îți fie frică!
Lucrarea lui curată
În inimă-i văpaie,
E foc ce nu se stinge
Și sfântă vâlvătaie!
Iar focul se mărește
Dar fără să te ardă,
Tot ce e rău topește,
Cu adierea-i caldă!
Tot cerul locuiește
În pieptul tău acum,
Și Duhul Sfânt sporește
E focul fără scrum!
Când Duhul Sfânt pătrunde
În inima ta mare,
Pe toți îi poți cuprinde
Asemeni unui soare.
Rămâi aprins de focul
Adus de Duhul Sfânt
Și atunci vei ști și locul
Ce-l ai pe acest pământ.

Elena Kaluczi

Caută și vei afla

- Caută în *Viețile Sfinților* informații despre Sfinții numiți Mărturisitori, ca de exemplu: *Sfântul Maxim Mărturisitorul, Sutașul Corneliu, Sfinții Mărturisitori din Transilvania* etc. Ce rol au avut ei în păstrarea credinței?
- Descoperă pe internet experiențele de viață ale unor actori sau ale altor personalități care s-au convertit la creștinism.

Potolirea furtunii (mozaic)

Unule-Născut, Fiule și Cuvântul lui Dumnezeu, Cel ce ești fără de moarte și ai primit, pentru mântuirea noastră, a te întrupa din Sfânta Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria; Carele neschimbat Te-ai întrupat și răstignindu-Te, Hristoase Dumnezeule, cu moartea pe moarte ai călcat. Unul fiind din Sfânta Treime, împreună slăvit cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, mântuiește-ne pe noi!

Antifonul II

• antifon = imn de laudă din cadrul Sfintei Liturghii, interpretat alternativ de două coruri sau două voci.

Portofoliu interdisciplinar

Scrie o **poezie** sau o **compunere** care să aibă unul dintre următoarele titluri:

– Virtutea credinței la Sfinții Apostoli Petru și Toma;

– Cum îți mărturisești tu credința?;

– Minunile Mântuitorului.

Intră în joc

Citiți textele următoare și rezolvați cerințele:

Dar tu, o, omule al lui Dumnezeu, urmează dreptatea, evlavia, credința, dragostea, răbdarea, blândețea (I Timotei 6, 11).

Iar roada Duhului este dragostea, bucuria, pacea, îndelungă-răbdarea, bunătatea, facerea de bine, credința (Galateni 5, 22).

1. Identificați virtuțile menționate în texte.

2. Imaginați-vă că purtați numele uneia dintre virtuți. Scrieți, în câteva rânduri, cum v-ați comporta. Menționați cel puțin trei exemple de fapte pe care le-ați putea împlini, în viața de zi cu zi, după model:

Virtute	Faptele virtuții
răbdarea	• sunt atent până la finalul orelor; • ascult fără să întrerup; • aștept calm rândul meu, în orice activitate.

Activitate interactivă

Crucea reprezintă semnul creștinilor. Prin însemnarea cu Sfânta Cruce ne mărturisim credința în Iisus Hristos și Învierea Sa.

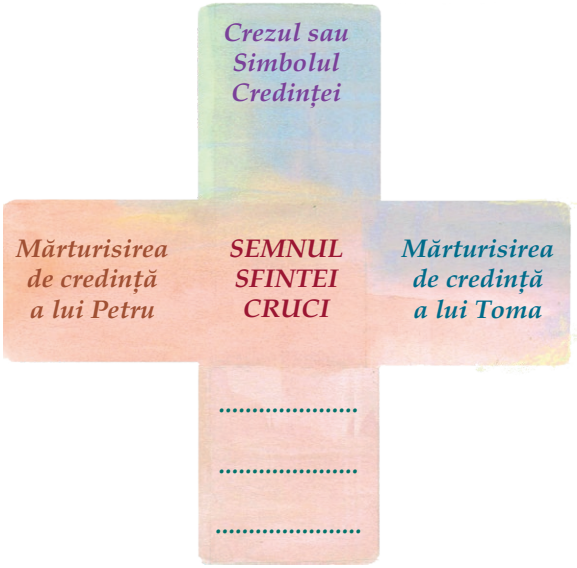

Desenează în caiet semnul Sfintei Cruci, după model, apoi rezolvă cerințele:

• Care Apostol și-a arătat smerenia în minunea reprezentată în icoana de mai sus?

• Ce mărturisim despre Fiul lui Dumnezeu în *Antifonul II*?

• Completează pe spațiile punctate alte modalități prin care ne putem mărturisi credința în Mântuitorul Hristos.

Mozaic intercultural

De-a lungul timpului, creștinii au simțit nevoia de a-și mărturisi credința în Dumnezeu prin ridicarea unor frumoase și impresionante lăcașuri de cult, adevărate opere de artă. Iată două dintre aceste minunate bijuterii arhitecturale.

Biserica Sfântul Vasile, construită între anii 1555 și 1561, este situată în centrul Moscovei. Este cel mai cunoscut simbol al Rusiei ortodoxe, fiind numită Catedrala Mijlocirii Maicii Domnului. În popor ea este cunoscută cu denumirea de Sfântul Vasile Blajinul, deoarece este închinată unui sfânt rus foarte cinstit, ale cărui moaște se găsesc în această catedrală. În interiorul bisericii se găsesc nouă capele, fiecare cu propriul altar și propriul dom (de unde și construcția celor nouă turnulețe colorate ale clădirii). Este numită de unii și *căsuța de turtă dulce* sau *biserica-acadea*, datorită multitudinii de culori, ce fac din aceasta un monument de o valoare inestimabilă, unic și inegalabil.

Biserica Sfântul Vasile din Moscova (Rusia)

Citește textele, privește imaginile și răspunde:

1. De ce oamenii au considerat necesar să-L mărturisească pe Dumnezeu prin ridicarea unor asemenea lăcașuri de cult?

2. Puteți da exemple de astfel de monumente reprezentative din țara noastră?

Catedrala Sagrada Familia din Barcelona (Spania)

Catedrala Sagrada Familia din Barcelona este opera arhitectului Antoni Gaudi și unul dintre cele mai vizitate monumente ale Spaniei. Lucrările au început încă din anul 1882 și nu s-au terminat nici până astăzi, deoarece Gaudi a schimbat frecvent proiectul, în căutarea unor soluții inedite. Ca an probabil de finalizare este aproximat 2026. Catedrala are trei mari fațade care domină exteriorul, iar când se vor încheia lucrările de construcție, va avea 18 turnuri.

Ține minte...

- Sfinții Apostoli, prezenți la minunile Mântuitorului, sunt pentru noi toți, un exemplu de mărturisire a credinței.
- *Simbolul Credinței* sau *Crezul* reprezintă mărturisirea de credință a creștinilor.
- Mărturisirea prin faptă și cuvânt a credinței în Mântuitorul Hristos arată recunoașterea Lui ca Dumnezeu.

...și pune la inimă.

Împărăția lui Dumnezeu nu este ceva ce va fi cândva, undeva, ci este o realitate care trebuie să se împlinească în viața noastră, cu noi cu toți.

Părintele Teofil Părăian

Lectură cu folos

Sfinții Evangheliști (II)

Sfântul Evanghelist Luca

Sfântul Evanghelist Luca a fost ucenicul Sfântului Apostol Pavel, fiind amintit în câteva dintre epistolele sale. A trăit într-o comunitate grecească și din tinerețe a fost preocupat de medicină, devenind doctor. El a ascultat și a scris cu mare atenție tot ce putea să-l facă cunoscut pe Domnul Iisus Hristos. Își dorea ca oamenii care nu-l cunoscuseră personal pe Mântuitorul, dar auziseră de El, să aibă toate informațiile despre viața Lui. De aceea a scris una dintre cele patru Evanghelii și cartea Faptele Apostolilor din Noul Testament.

Tot Sfântul Evanghelist Luca a fost cel care a zugrăvit primele icoane cu chipul Maicii Domnului cu Pruncul. A propovăduit credința la Roma, de-a lungul Italiei, Dalmației, Macedoniei, în Antiohia și până în nordul Africii.

Sfântul Evanghelist Ioan

Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan a fost cel mai tânăr ucenic al Domnului Iisus Hristos. Când L-a întâlnit pe Hristos era pescar și se număra printre ucenicii Sfântului Ioan Botezătorul. El L-a urmat pe Mântuitorul, fiind prezent, împreună cu fratele său, Sfântul Apostol Iacov și cu Sfântul Apostol Petru, la minunea Schimbării la Față a Domnului. A propovăduit învățătura creștină în Asia Mică. La rândul său, el a avut un ucenic, Prohor, care l-a ajutat să scrie, după dictare, toată învățătura Evangheliei.

Preocupat de dragostea pe care o avea Hristos față de oameni, a scris despre dragostea pe care trebuie să ne-o purtăm unii altora. De asemenea, multe dintre cuvintele pe care le-a folosit în scrierile sale sunt: pâinea, apa, lumina și tot ceea ce este necesar vieții, ca simboluri ale supraviețuirii fizice și spirituale.

Știați că...

...în iconografie Sfântul Evanghelist Luca este însoțit sau reprezentat de simbolul **viețelului** și este prăznuit la **18 octombrie**, iar Sfântul Evanghelist Ioan de simbolul **vulturului**, care arată înălțimea spirituală a Evangheliei? Acesta din urmă este prăznuit la **8 mai**.

Recapitulare

Mântuitorul Hristos

Să ne amintim ce am studiat în această unitate de învățare:

• Din minunea vindecării celor doi orbi și a slăbănogului de la Vitezda, învățăm să mărturisim ajutorul primit de la Dumnezeu.

• Învățăm să mulțumim și să fim recunoscători din minunea vindecării celor zece leproși.

• Primim exemplu de efort pentru schimbarea vieții de la vameșul Zaheu, devenit apoi sfânt.

• Suntem chemați să ne mărturisim credința prin cuvânt și faptă, asemenea Sfinților Apostoli Petru și Toma.

I. Grupați-vă în patru echipe. Fiecare echipă își alege câte o lecție din acest capitol. Pe o foaie mare de hârtie, scrieți titlul lecției și completați după model:

Titlul lecției: Mărturii despre ajutorul primit de la Dumnezeu

Am descoperit ca exemple biblice: Vindecarea celor doi orbi și a slăbănogului la scăldătoarea Vitezda.

Am reținut învățătura transmisă: Avem datoria de a mărturisi ajutorul primit de la Dumnezeu.

Vreau să aplic:

– când? _____

– unde? _____

– cum? _____

1. Înfrumusețați planșa cu un desen sugestiv.

2. Alegeți un dicton potrivit pentru lecția prezentată.

3. Organizați o expoziție cu planșele voastre și faceți turul galeriei.

II. Citiți textul și priviți icoana de mai jos:

A răspuns Toma și I-a zis: Domnul meu și Dumnezeul meu! Iisus I-a zis: Pentru că M-ai văzut ai crezut. Fericiți cei ce n-au văzut și au crezut!

Deci și alte multe minuni a făcut Iisus înaintea ucenicilor Săi, care nu sunt scrise în cartea aceasta. Iar acestea s-au scris, ca să credeți că Iisus este Hristosul, Fiul lui Dumnezeu, și, crezând, să aveți viață în numele Lui (Ioan 20, 28-31).

1. Extrageți din text mărturisirea de credință a lui Toma. Ce alte mărturisiri cunoști?

2. Prezentați rolul și importanța minunilor săvârșite de Domnul Iisus Hristos pentru întărirea învățăturilor Sale.

III. Jurnal reflexiv.

• Completați în caiet enunțurile de mai jos:

• Cel mai mult din această unitate de învățare mi-a plăcut _____

• Cel mai ușor de înțeles a fost _____

• Cel mai greu de înțeles a fost _____

• Cel mai impresionant exemplu biblic _____

• Aș vrea să descopăr mai multe despre _____

Încredințarea lui Toma

Evaluare

I. Răspunde cu adevărat (A) sau fals (F):

a. Cei doi orbi au dat mărturie despre ajutorul lui Dumnezeu.
b. Toți oamenii manifestă recunoștință față de binefăcătorii lor.
c. Sfântul Apostol Matei a scris Faptele Apostolilor.
d. Suntem datori să ne mărturisim credința zi de zi prin fapte bune.

II. Găsește corespondența între persoanele menționate și virtuțile acestora:

1. Zaheu	a. Credința
2. Petru	b. Recunoștința
3. Leprosul	c. Pocăința

III. Transcrie în caiet și completează citatul de mai jos adăugând cuvintele din paranteză:

Dar ..... și cărturarii lor murmurau către ..... Lui, zicând: De ce mâncați și beți împreună cu ..... și cu păcătoșii? Și Iisus, răspunzând, a zis către ei: N-au trebuință de ..... cei sănătoși, ci cei ..... N-am venit să chem pe drepți, ci pe ..... la ..... (Luca 5, 30-32).

(*vameșii, ucenicii, bolnavi, fariseii, păcătoși, doctor, pocăință*)

IV. Citește textul și răspunde la întrebări:

Pocăința înseamnă schimbarea vieții. Omul trebuie să se ducă la preot sau la aproapele său și să îi spună ce îi tulbură pacea. Dat fiindcă aproapele nostru participă la suferința noastră, noi dobândim mângâiere și putere. Dacă ne întoarcem la Izvorul vieții, Domnul ne va da putere să întărim înlăuntrul nostru gândurile binelui desăvârșit, căci gândurile, dorințele bune aduc pace și mângâiere pretutindeni. Trebuie să ne schimbăm (Starețul Tadei).

1. Ce este pocăința?
2. Cum îți poți schimba viața în bine?

V. Redactează o compunere, de maximum o pagină, în care să descrii mărturisirea credinței creștine în zilele noastre. Găsește un titlu potrivit.

Te poți inspira și din textele următoare:

Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi și Eu pentru el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri (Matei 10, 32).

Pe Domnul, pe Hristos, să-L sfințiți în inimile voastre și să fiți gata totdeauna să răspundeți oricui vă cere socoteală despre nădejdea voastră, dar cu blândețe și cu frică, având cuget curat (I Petru 3, 15-16).

Punctaj cerințe I-IV

1 punct
răspuns corect.

0,5 puncte
răspuns parțial corect.

0 puncte
răspuns incorect.

Punctaj cerință V

4 puncte
respectarea cerinței.

2 puncte
respectarea parțială a cerinței.

0 puncte
nerespectarea cerinței.

Se acordă **2 puncte** din oficiu.

Nota.....

Domeniul al III-lea
Viața creștinului împreună cu semenii

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE

A trăi împreună cu semenii. Învățătura Mântuitorului

Convorbirea Mântuitorului Hristos cu femeia samarineancă

1. Rugăciunea, temei și putere a vieții creștine
2. Rugăciunea *Tatăl nostru*
3. Iertarea, semn al bunătății sufletești
4. Milostenia, manifestare a iubirii față de semeni

Proiect educațional interdisciplinar
Lectură cu folos
Recapitulare. Evaluare

Rugați-vă neîncetat.
I Tesaloniceni 5, 17

Iisus a ieșit la munte ca să Se roage și a petrecut noaptea în rugăciune către Dumnezeu.
Luca 6, 12

Rugăciunea Mântuitorului din Grădina Ghetsimani

Rugăciunea, temei și putere a vieții creștine

Mai țineți minte ce ați simțit când v-ați rugat prima dată? Emoția aceea, nădejdea, sfiala, evlavia și bucuria sunt stări proprii sufletului. Rugăciunea este hrana lui, starea lui firească, parcă ne-am fi rugat dintotdeauna. Citim în Sfânta Scriptură că de la început oamenii au vorbit cu Dumnezeu, întâi în Rai, față către față, apoi pe pământ, prin rugăciuni. *Au început oamenii a chema numele Domnului* (Facerea 4, 26), au înălțat altare, I-au adus mulțumiri, laude și cereri. Ei au înțeles că fără Dumnezeu nu pot face nimic bun, că **rugăciunea este temelia vieții și izvor de putere și bucurie duhovnicească.**

Mântuitorul Însuși S-a rugat, atât la templu, cât și singur. El ne-a învățat cum să ne rugăm, prin exemplul Său, prin pilde și minuni. Hristos a dovedit puterea rugăciunii plină de credință și nădejde a lui Iair, mai-marele sinagogii, înviindu-i fiica. El a ascultat și cererea stăruitoare a unei femei păgâne și smerite din Canaan, căreia i-a izbăvit fiica. De asemenea, ne-a dat pildă despre un fariseu care, venind la templu să se roage, a început a se lăuda înaintea lui Dumnezeu. El spunea că împlinea legea, ținea post, dădea zeciuială și că nu era păcătos ca vameșul de lângă el. Iar vameșul, smerit și conștient de păcatele lui, cerea doar mila lui Dumnezeu. Așa s-a întors mai îndreptat la casa lui. Domnul a arătat astfel că nu caută la fața omului, ci la inima lui. Rugăciunea stăruitoare, smerită, plină de credință, nădejde și dragoste pentru aproapele și pentru sine este plăcută lui Dumnezeu.

Să punem și noi smerenia ca temelie a rugăciunii, cerând mila lui Dumnezeu, ca vameșul, conștienți că nimeni nu este fără greșeală. Și dacă cerem această milă și iertare, se cuvine ca la rândul nostru să iertăm pe toți cei ce ne-au greșit. Numai astfel rugăciunea noastră va fi bine primită de Dumnezeu. Mai mult, Mântuitorul ne arată puterea rugăciunii comune: *Că unde sunt doi sau trei, adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor* (Matei 18, 20). Urmând exemplul Mântuitorului, Biserica ne învață să participăm la sfintele slujbe și să ne rugăm împreună cu familia, înălțând rugăciuni de laudă, de mulțumire și de cerere lui Dumnezeu.

Vocabular

- **a întruni** = a aduna, a însuma.
- **Canaan** = teritoriu din Țara Sfântă.
- **fățarnic** = prefăcut, fals.
- **izbăvit** = salvat, eliberat.
- **zeciuială** = taxă anuală, a zecea parte din recoltă.

Înțelege textul

1. Câte feluri de rugăciune cunoști? De ce ne rugăm în familie și la biserică?

2. Care sunt condițiile ca o rugăciune să fie bine primită? Dumnezeu este obligat să ne îndeplinească rugăciunile dacă întrunim aceste condiții?

Citește și răspunde

Fariseii erau oameni din vremea Mântuitorului care aveau multă carte. Ei cunoșteau și împlineau în amănunt toate cerințele Legii lui Moise. Mulți erau drepți, respectau tradiția orală și mențineau trează conștiința evreilor în ceea ce privește credința. Pentru ei legea era mai importantă decât iubirea față de aproapele. Adeseori, erau fățarnici și se mândreau cu faptele lor și îi disprețuiau pe oamenii păcătoși. O astfel de atitudine o istorisește și Mântuitorul în *Pilda vameșului și a fariseului*, arătând importanța și întâietatea în fața lui Dumnezeu a rugăciunii făcută din smerenie, fără laudă de sine. *Fiindcă oricine se înalță pe sine se va smeri, iar cel ce se smerește pe sine se va înălța* (Luca 18, 14).

Pilda vameșului și a fariseului

Citește poezia de pe coloana alăturată, privește icoana și răspunde la întrebări:

1. Cum este înfățișat în icoană mesajul versetului de mai sus?

2. Identifică versurile care descriu atitudinea vameșului și a fariseului.

3. Ce învățătură se desprinde din această pildă? Continuă povestea.

Vameșul în rugăciune

Vameșul și fariseul

Un fariseu, sosit la templu,
A prins cu zor a se ruga,
Și-n loc să mulțumească simplu,
Pe alții-n gând îi judeca.

Că sunt nedrepți și răpitori,
Sau că sunt vameși, ca acela
Ce sta-n genunchi, lângă ușori,
Și se căia, vădindu-și jalea.

Căci fariseul se mândrea
Cu zeciuiala și cu postul,
Iar vameșul se adâncea
În rugăciune, aflându-și rostul.

Tu, Doamne, milostiv să-mi fii,
Că-s păcătos, grăia smerit.
Iar Dumnezeu, ca pe-ai Săi fii,
Cu dragoste l-a socotit.

Ca fariseul să-învățăm,
Să facem fapte de credință,
Ca vameșul să ne rugăm
Smerit, cu mare pocăință.

Caută și vei afla

- Participă, împreună cu profesorul de religie, la Sfânta Liturghie. Ascultă cu atenție rugăciunile de *laudă, mulțumire* și *cerere*.
- Caută la bibliotecă albume cu opera lui Constantin Brâncuși și descoperă sculptura *Rugăciune*.

Maica Domnului

Rugăciunea copiilor pentru părinți

Însuți Tu, Doamne, Iisuse Hristoase, trimite din cerul Tău cel preaînalt binecuvântarea Ta peste mine, robul Tău, și ajută-mi să fac bucurie părinților mei și să umblu întru cărările Tale cele sfinte, săvârșind numai ce este bun și plăcut Ție, că binecuvântat ești în vecii vecilor. Amin.

*

Rugăciunea nu este doar atunci când citești din carte. Nu este doar când te rogi dimineața și, gata, am terminat. Sau zici: „ah, nu mi-am sfârșit rugăciunile!" Rugăciunea nu se sfârșește niciodată. Vorbește cu Dumnezeu copilărește, că noi suntem copiii lui Dumnezeu! Și vorba asta copilărească cu Dumnezeu îți aduce sentimentul prezenței intime a lui Dumnezeu în inima ta.

Părintele Roman Braga

Portofoliu interdisciplinar

Realizează o **compunere** sau o **caracterizare** care să aibă unul dintre următoarele titluri:

– *Rostul rugăciunii;*

– *Smerenia vameșului și faptele fariseului.*

Intră în joc

Citiți fragmentul din rugăciunea alăturată. Lucrați pe echipe de câte patru elevi.

1. Scrieți un motiv pentru care simțiți nevoia să Îl lăudați pe Dumnezeu, privind măreția Sa, minunile Lui și frumusețea lumii create. În echipa voastră, alcătuiți o rugăciune cu aceste motive. Începeți cu *Slavă Ție Doamne...* Fiecare echipă citește rugăciunea alcătuită.

2. Povestiți o situație în care ați primit ajutorul lui Dumnezeu. Desenați împreună o floare și scrieți pe fiecare petală pentru ce Îi putem mulțumi lui Dumnezeu în fiecare zi. Echipa prezintă *floarea mulțumirii*.

3. Scrieți pe câte un bilețel cele mai importante lucruri pentru care aveți nevoie, voi sau cei dragi vouă, de ajutorul lui Dumnezeu. Puneți bilețelele într-o cutie și alegeți câteva în fiecare zi. Rugați-vă împreună.

4. Audiați cântările de la Sfânta Împărtășanie: *Trupul lui Hristos, Paharul mântuirii* și *Acum slobozește*.

Activitate interactivă

Rugăciunea este o floare înmiresmată a sufletului pe care i-o aducem lui Dumnezeu.

Citește textul alăturat și apoi realizează în caiet desenul de mai jos.

- Completează pe petalele florilor răspunsurile potrivite.
- Ce înseamnă pentru tine „să vorbești copilărește cu Dumnezeu"?

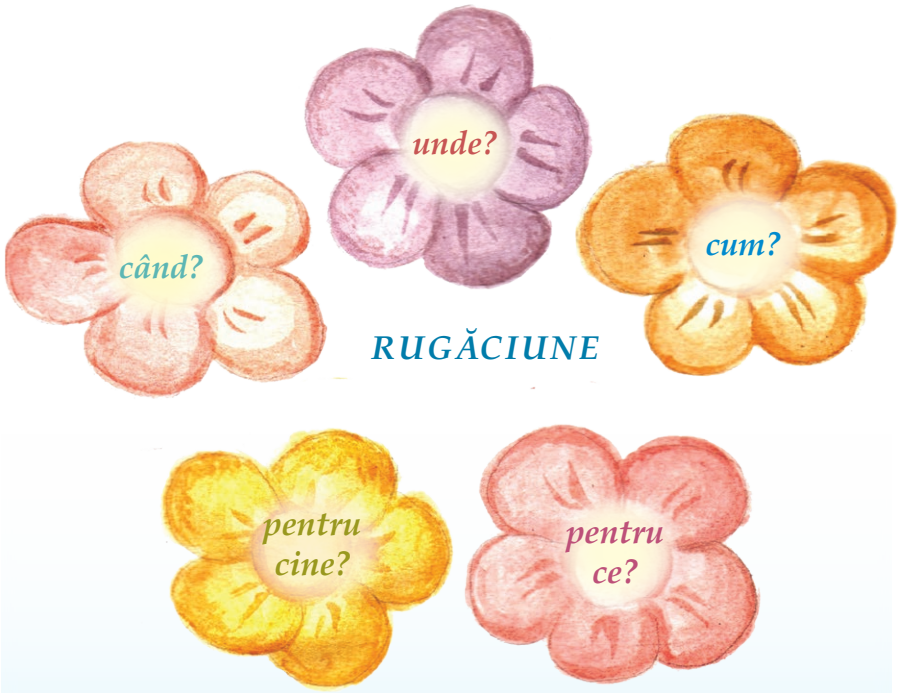

Mozaic intercultural

Biserica Ortodoxă a rânduit pomenirea vameșului și a fariseului înainte de Postul Mare, pentru a ne aduce aminte cum să ne rugăm. Până la apariția tiparului, rugăciunile circulau prin viu grai, alcătuind o veritabilă tradiție orală de transmitere a lor din generație în generație.

Tiparul a fost inventat în Germania, în anul 1445, de către Johannes Gutenberg, iar prima carte tipărită a fost Biblia, în anul 1450. Cartea tipărită a înlesnit accesul oamenilor la textele unor rugăciuni alcătuite de sfinți cu viață duhovnicească deosebită. Putem învăța mai multe despre rugăciune din cărțile pe care Biserica ni le pune la îndemână.

Tiparniță

La noi în țară, prima carte a fost tipărită în anul 1508 de către călugărul Macarie de la Mănăstirea Dealu.

Aceasta a fost *Liturghierul*, o carte ce cuprinde rânduiala slujbelor bisericești și alte rugăciuni pentru diferite trebuințe din viața omului. Tipograful Macarie a învățat arta tiparului la Veneția.

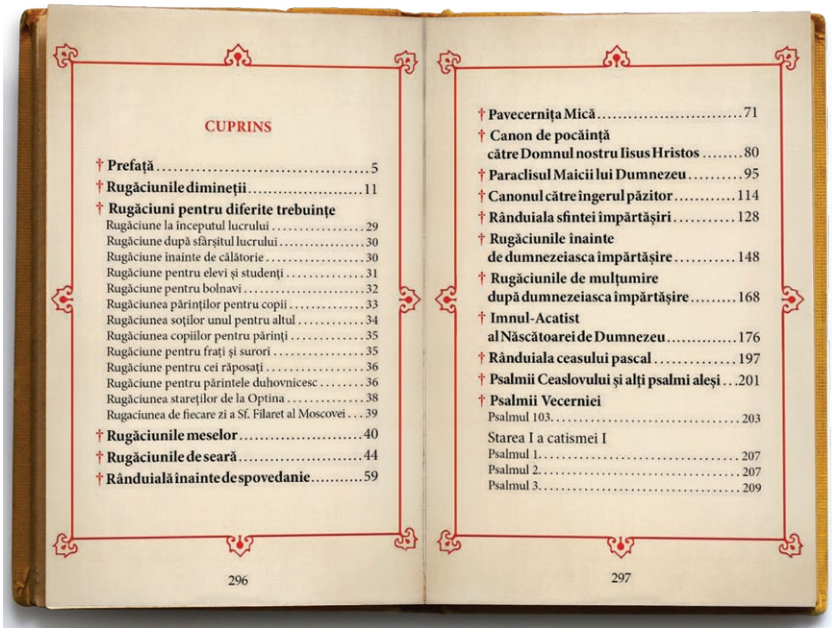

CUPRINS

† Prefață 5
† Rugăciunile dimineții 11
† Rugăciuni pentru diferite trebuințe
Rugăciune la începutul lucrului 29
Rugăciune după sfârșitul lucrului 30
Rugăciune înainte de călătorie 30
Rugăciune pentru elevi și studenți 31
Rugăciune pentru bolnavi 32
Rugăciunea părinților pentru copii 33
Rugăciunea soților unul pentru altul 34
Rugăciunea copiilor pentru părinți 35
Rugăciune pentru frați și surori 35
Rugăciune pentru cei răposați 36
Rugăciune pentru părintele duhovnicesc 36
Rugăciunea stareților de la Optina 38
Rugaciunea de fiecare zi a Sf. Filaret al Moscovei ... 39
† Rugăciunile meselor 40
† Rugăciunile de seară 44
† Rânduială înainte de spovedanie 59
† Pavecerniția Mică 71
† Canon de pocăință
către Domnul nostru Iisus Hristos 80
† Paraclisul Maicii lui Dumnezeu 95
† Canonul către îngerul păzitor 114
† Rânduiala sfintei împărtășiri 128
† Rugăciunile înainte
de dumnezeiasca împărtășire 148
† Rugăciunile de mulțumire
după dumnezeiasca împărtășire 168
† Imnul-Acatist
al Născătoarei de Dumnezeu 176
† Rânduiala ceasului pascal 197
† Psalmii Ceaslovului și alți psalmi aleși ... 201
† Psalmii Vecerniei
Psalmul 103. 203
Starea I a catismei I
Psalmul 1. 207
Psalmul 2. 207
Psalmul 3. 209

296 297

Carte de rugăciuni

Citește textul alăturat, privește imaginile și răspunde la întrebări:

1. Când a fost tipărită prima carte la noi în țară și ce fel de carte era aceasta?

2. Care dintre rugăciunile *Cuprinsului* de mai sus îți sunt cunoscute?

3. Descoperă și alte rugăciuni pentru diferite nevoi. În cartea ta de rugăciuni le regăsești?

Tipografie din secolul al XV-lea

Ține minte...

- Rugăciunea este convorbirea omului cu Dumnezeu și hrana sufletului.
- Ne rugăm pentru noi înșine, pentru membrii familiei și pentru semeni, în toată vremea, în familie și la biserică.
- Credința, smerenia și stăruința dau putere rugăciunilor noastre de laudă, mulțumire și cerere.

...și pune la inimă.

Toate cuvintele tale să fie cuvinte care ar putea să constituie o rugăciune.

Părintele
Gheorghe Calciu Dumitreasa

Binecuvântat este Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, Părintele îndurărilor și Dumnezeul a toată mângâierea.
II Corinteni 1, 3

Predica de pe munte

Rugăciunea *Tatăl nostru*

Cât de minunat este când suntem alături de prietenii noștri și ne putem bucura împreună cu ei! Astfel au simțit și Apostolii, când Mântuitorul Hristos a fost alături de ei, învățându-i despre Dumnezeu și Împărăția Cerurilor. Ucenicii erau cuprinși de o mare bucurie că Îl pot asculta și că se pot ruga. Cu atât mai puternică le-a fost această trăire, când au aflat modelul de rugăciune la care îi îndemna Hristos. Acest model era un semn al ascultării față de Părintele Ceresc, dar și exprimarea comuniunii și iubirii față de aproapele.

Minunata cuvântare pe care a rostit-o Domnul nostru Iisus Hristos poartă numele de *Predica de pe munte*. Din ea aflăm foarte multe învățături despre rugăciune, milostenie, post sau iertare. Iar la întrebarea unuia dintre ucenicii Săi **cum trebuie să ne rugăm, Mântuitorul a dat ca exemplu *Rugăciunea Tatăl nostru*.** Aceasta este considerată cea mai însemnată dintre toate rugăciunile, deoarece este rostită chiar de Domnul nostru Iisus Hristos. De aceea se mai numește și *Rugăciunea Domnească*. *Tatăl nostru* se rostește la toate slujbele Bisericii și face parte din rugăciunile de cerere.

Rugăciunea Domnească începe cu invocarea numelui lui Dumnezeu, pe Care Îl numim *Tatăl nostru*. Arătăm prin aceasta, că noi toți trebuie să fim ca frații, având-L pe *Tatăl* care ne veghează. Rugăciunea se continuă cu șapte cereri, fiecare având specificul ei. În cuprinsul acesteia Îl rugăm pe Dumnezeu să ne dăruiască tot ceea ce avem nevoie în viața de zi cu zi, atât cele necesare trupului, cât și cele necesare împlinirii duhovnicești. De asemenea, a cincea dintre cererile *Rugăciunii Domnești* se referă la primirea iertării, în măsura în care și noi o dăruim. Să-I mulțumim lui Dumnezeu, Cel ce poartă de grijă fiilor săi, ca un Tată iubitor și ocrotitor!

Vocabular

- **duhovnicesc** = sufletesc, spiritual.
- **invocare** = chemare.
- **predică** = cuvânt de învățătură, cuvântare.

Înțelege textul

1. Cine L-a întrebat pe Mântuitorul cum trebuie să ne rugăm? În ce context a răspuns la această întrebare?

2. Ce altă denumire mai are rugăciunea *Tatăl nostru*? Ce alte rugăciuni mai cunoști?

Citește și răspunde

Rugăciunea Domnească este alcătuită din trei părți: invocarea numelui lui Dumnezeu, cele șapte cereri și cuvântul de slavă către Tatăl Ceresc, din încheiere. Iată care sunt cele **șapte cereri** și tâlcuirea acestora:

a. ***Sfințească-se numele Tău***: prima cerere reprezintă, de fapt, o promisiune a noastră că Îl vom cinsti pe Dumnezeu cu sfințenie, prin fapte bune și o viață curată.

b. ***Vie împărăția Ta***: prin aceasta ne exprimăm încrederea întâlnirii cu Dumnezeu în Împărăția Sa, prezentă încă de pe acum, în sufletele pline de pace, dreptate și bucurie.

c. ***Facă-se voia Ta, precum în cer așa și pe pământ***: cerem să putem împlini, aici pe pământ, voia Tatălui, așa cum o împlinesc îngerii din ceruri.

d. ***Pâinea noastră cea de toate zilele (cea spre ființă), dă-ne-o nouă astăzi***: Îi cerem lui Dumnezeu să ne dăruiască tot ceea ce avem nevoie pentru trup, dar și pentru suflet.

e. ***Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri***: Îl rugăm pe Dumnezeu să ne ierte, în măsura în care și noi îi iertăm pe cei ce ne-au greșit.

f. ***Și nu ne duce pre noi în ispită***: ne dorim ca Dumnezeu să ne întărească pentru a trece cu bine peste toate încercările vieții.

g. ***Ci ne izbăvește de cel rău***: ne exprimăm nădejdea că Dumnezeu ne va fi alături în fața tuturor uneltirilor celui rău.

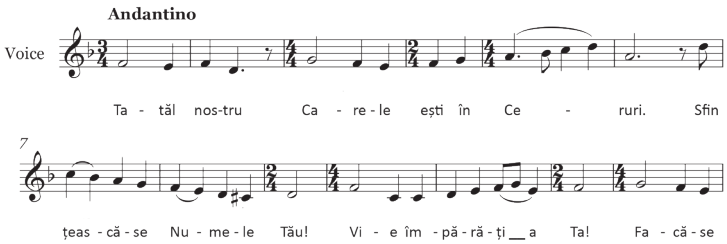

Rugăciunea Tatăl nostru *pe muzica lui Anton Pann (fragment)*

Citește textele și răspunde următoarelor cerințe:

1. Ce Îi cerem lui Dumnezeu în *Rugăciunea Domnească*?

2. Găsește în textul de pe coloana alăturată cuvintele care descriu Împărăția lui Dumnezeu.

Sfânta Treime

O, Cel mai înțelept dintre toți tații! Tu totdeauna zâmbești în frumusețea și nemurirea Ta cea dumnezeiască și, iată, din zâmbetul Tău cresc stele! Întotdeauna preschimbi zâmbind răul nostru în bine și altoiești pomul binelui pe pomul răului, și astfel vindeci cu răbdare Grădina Raiului cea lăsată în părăsire de către noi. Tu cu răbdare vindeci și cu răbdare zidești. Cu răbdare zidești a Ta Împărăție a binelui, Împăratul și Tatăl nostru.

Sfântul Nicolae Velimirovici

Caută și vei afla

- Audiază rugăciunea *Tatăl nostru* în interpretarea unor coruri renumite.
- Caută pe internet informații despre traducerea rugăciunii *Tatăl nostru* în mai multe limbi.
- Descoperă în Sfânta Evanghelie după Matei 6, 9-13 și Sfânta Evanghelie după Luca 11, 2-4 cele două texte ale rugăciunii *Tatăl nostru*.

Intră în joc

Atunci când ne rugăm pentru noi sau pentru cei dragi, ne cultivăm voința, răbdarea și scăpăm de atitudinea egoistă. De aceea, așa cum ați învățat în lecția anterioară, rugăciunile noastre sunt de cerere, de mulțumire și de laudă sau slavă aduse lui Dumnezeu. Mântuitorul Hristos a rostit *Tatăl nostru* ca o sinteză a acestor rugăciuni.

Rezolvați, împreună cu colegul de bancă, următoarele cerințe:

1. Folosiți o planșă de lucru și împărțiți-o în trei secțiuni. Fiecare va corespunde unui context de rostire a rugăciunii *Tatăl nostru*: casa, biserica și școala. Completați spațiile cu cât mai multe situații în care rostim această rugăciune.

2. Analizați și concluzionați care este semnificația rugăciunii *Tatăl nostru* în viața voastră.

3. Prezentați întregii clase soluțiile găsite.

Activitate interactivă

Modelul de rugăciune al creștinilor este *Tatăl nostru*. Ne rugăm de 2 000 de ani în biserică, acasă și la școală folosind cuvintele Mântuitorului. Tocmai de aceea Sfântul Apostol Pavel, în Epistola către Timotei, spune că ființa umană se sfințește prin cuvântul lui Dumnezeu și prin rugăciune.

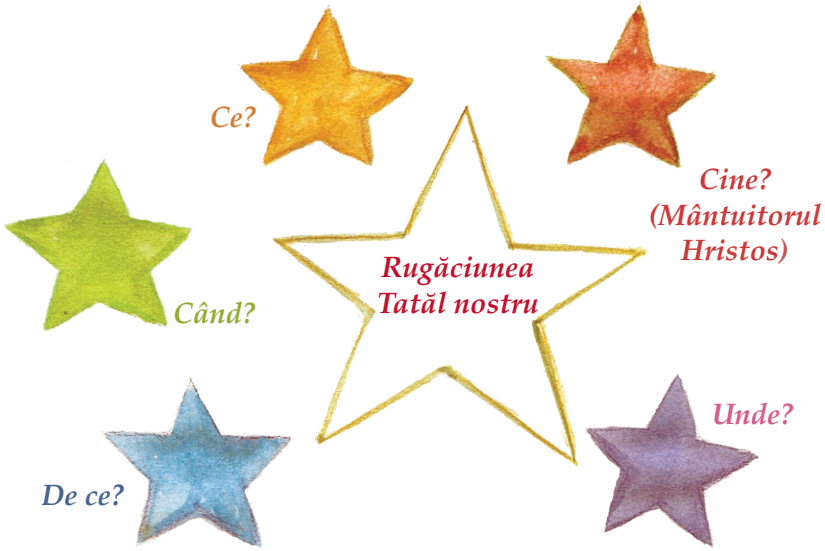

Transcrie în caiet desenul **exploziei stelare**. Rezolvă cerințele cu ajutorul profesorului.

1. Care sunt rolul și semnificația acestei rugăciuni?

2. Cum ne poate ajuta rostirea ei zilnică?

Portofoliu interdisciplinar

Realizează un **desen** sau o **poezie** care să aibă unul dintre următoarele titluri:

– *Prima mea rugăciune;*
– *Pâinea noastră cea de toate zilele;*
– *Precum și noi iertăm.*

Mozaic intercultural

Muntele Fericirilor, locul unde Mântuitorul a rostit predica Sa, este astăzi foarte căutat și vizitat. Se numește astfel deoarece, în această cuvântare, Domnul Iisus Hristos a rostit nouă îndemnuri, care ne conduc spre Dumnezeu, cunoscute sub numele de *Fericiri*. Aici, pe ruinele unei vechi biserici ortodoxe, este construită, din anul 1935, o frumoasă biserică romano-catolică. În curtea acesteia se află un mozaic inedit, realizat în amintirea unei minuni foarte cunoscute a Mântuitorului: *Înmulțirea pâinilor și a peștilor.*

Din *Predica de pe munte* desprindem importanța rugăciunii și, în mod special, a rugăciunii *Tatăl nostru*. De aceea, la Sfânta Liturghie, creștinii o rostesc împreună, arătând o comuniune între ei, dar și a lor cu Dumnezeu. Aceasta ne amintește de legătura minunată dintre Mântuitorul și ucenicii Săi. De asemenea, *Tatăl nostru* este nelipsită din rugăciunile zilnice ale credincioșilor.

Biserica de pe Muntele Fericirilor (Israel)

Citește textele, privește imaginile și răspunde cerințelor:

1. Despre ce ne amintește *Tatăl nostru* la Sfânta Liturghie?

2. Găsește cuvântul-cheie care leagă a patra cerință din rugăciunea Tatăl nostru cu minunea *Înmulțirii pâinilor și a peștilor*.

Biserica de pe Muntele Fericirilor (interior)

Mozaic, Biserica de pe Muntele Fericirilor

Simbolul peștelui, la începutul creștinismului, Îl reprezenta pe Mântuitorul. El aduce aminte de înmulțirea pâinilor și a peștilor, dar și de Sfinții Apostoli chemați să fie pescari de oameni. Numele grecesc al peștelui (**IHTIS**) era pentru creștini prescurtarea mărturisirii că **Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul**.

Ține minte...

- *Tatăl nostru* se mai numește și *Rugăciunea Domnească* deoarece a fost rostită chiar de Domnul nostru Iisus Hristos.
- În cadrul celor șapte cereri Îl rugăm pe Dumnezeu să ne dăruiască tot ceea ce ne este necesar pentru trup și pentru suflet.
- *Tatăl nostru* se rostește la toate slujbele Bisericii, dar și în rugăciunile personale ale credincioșilor.

...și pune la inimă.

Cine iubește pe Domnul, acela își aduce aminte întotdeauna de El, iar aducerea aminte de Dumnezeu naște rugăciunea.

Sfântul Siluan Athonitul

Înțelepciunea domolește mânia omului și faima lui este iertarea greșelilor.
Pildele lui Solomon 19,11

Pilda fiului risipitor

Iertarea, semn al bunătății sufletești

Pentru a fi fericit, omul are nevoie de iubirea pe care o primește zilnic din partea lui Dumnezeu și a oamenilor. Ea este o virtute care depinde de iertare. Dar, ce este iertarea? Este uitarea gestului urât care ne-a făcut să devenim triști, fricoși, izolați sau furioși. Este anularea dorinței de a urî și răni fizic sau sufletește la rândul nostru. Iertarea este vindecarea sufletului și chiar a trupului, puterea de a nu mai judeca și condamna pe cei de lângă noi. Ea se poate primi și se poate dărui. O primim de la Dumnezeu, pentru greșelile noastre, dar și de la părinți, frați, prieteni și colegi. O dăruim, la rândul nostru, celor care nu au avut sentimente de pace, de devotament și de compasiune față de noi. Iertând, dăm dovadă de bunătate sufletească. Renunțăm la orgoliu. Reușim să ne împăcăm cu noi înșine scăpând de sentimentele de vinovăție, de rușine sau de furie care uneori ne provoacă să ne purtăm nepotrivit.

Mântuitorul Însuși, în rugăciunea *Tatăl nostru*, ne învață că trebuie să cerem iertare de la Dumnezeu. Primirea ei însă depinde de iertarea pe care noi o acordăm celor care ne-au greșit, după cum se arată și în *Pilda celor doi datornici*. Este condiția de a dobândi pacea, de a scăpa de suferință. Așadar, comuniunea cu semenii noștri și cu Dumnezeu se datorează schimbării atitudinii noastre. Mintea noastră trebuie să cunoască starea naturală de bucurie, de pace și iubire.

Împăcarea și iertarea se învață practicând rugăciunea și având nădejde că Dumnezeu veghează permanent asupra vieții noastre. De asemenea, gândurile bune, amintirile frumoase, modelele din viața noastră ne pot motiva să înțelegem că iertarea este o virtute foarte importantă. În felul acesta ne vom cunoaște pe noi înșine și vom fi mai aproape de semenii noștri și de Dumnezeu.

Vocabular

- **compasiune** = milă.
- **compătimire** = a suferi alături de cineva.
- **epistolă** = scrisoare.
- **faimă** = aprecierea publică a unei persoane pentru calitățile sale deosebite.
- **virtute** = calitate duhovnicească.

Înțelege textul

1. Ce legătură este între fericire și iertare?

2. De ce trebuie să renunțe omul la orgoliu, mânie, răutate, ură? Iertarea este o poruncă sau o virtute?

Citește și răspunde

Sfântul Apostol Matei, în Evanghelia sa, amintește de o pildă a Mântuitorului, *Pilda celor doi datornici* (Matei 18, 23-35), care ne învață să fim îngăduitori cu semenii noștri și să le iertăm greșelile, așa cum face și Dumnezeu-Tatăl cu noi.

Astfel se spune că în fața stăpânului-împărat este adus un datornic cu zece mii de talanți, o sumă foarte mare. În urma rugăminților fierbinți, stăpânul, mărinimos, i-a dat drumul și i-a iertat și datoria, arătând compasiune, iubire și înțelegere. Dar după ce sluga datornică a plecat de la stăpân, s-a întâlnit cu unul dintre cei ce slujea alături de ea și care îi datora o sută de dinari. Nu a reușit să fie la fel de mărinimoasă ca stăpânul ei, deși i s-au adresat aceleași rugămінți. L-a trimis la închisoare pentru cei câțiva bănuți datorați. Când a aflat stăpânul cele întâmplate, s-a mâniat și a dat-o pe mâna temnicerilor până la plata datoriei. Această slugă încălcase porunca iubirii aproapelui, care presupunea iertarea.

Pilda celor doi datornici

Citește textul, privește icoanele și răspunde la întrebări:

1. Ce momente sunt reprezentate în icoana de mai sus? Utilizând metoda **Cred.../ Pentru că.../ În consecință...,** încearcă să compari atitudinea datornicului cu cea pe care tu o ai uneori față de cei din jur. Cât de des ierți?

2. Ce exemplu ne oferă icoana de pe coloana alăturată?

Iertarea fiului risipitor

În Sfânta Scriptură Dumnezeu se numește „Tată al milostivirii", pentru că pururea Se milostivește față de cei păcătoși care se întorc din toată inima către El prin adevărată pocăință.

Părintele Cleopa Ilie

Caută și vei afla

- Participă duminica la Sfânta Liturghie, la biserica din zona în care locuiești. Vei vedea cum preoții își acordă *sărutarea păcii* și credincioșii își dau mâna în semn de împăcare și iertare. Ce rol au aceste gesturi?
- Identifică în tabloul *Fiul risipitor* al lui Rembrandt ce gest face tatăl față de fiul său. Caută pictura într-un album de artă sau pe internet.

Tâmplarul

Doi frați cu ciudă s-au certat
Și fără gând de împăcare,
Cel mare–n grabă a chemat
Tâmplarul, să-i dea o lucrare.

El i-a cerut, cam mânios,
Să-i facă gardul și mai mare.
Tâmplarul a-nceput zelos
Dar a făcut altă lucrare.

Căci fiind bun și sufletist,
Nu a răbdat, prin neiertare,
Pe Dumnezeu Să-l lase trist,
Și a făcut... o punte mare!

Iar fratele mai mic văzând,
A alergat la cel mai mare,
Și l-a îmbrățișat zicând:
Ce bun ești!
Dă-mi, te rog, iertare!

Tâmplarul zâmbi fericit,
Și se pierdu încet în zare,
Spre alți vecini de îmblânzit
Printr-o asemenea lucrare.

Portofoliu interdisciplinar

Realizează o **prezentare PowerPoint** sau compune o **scrisoare** care să aibă unul dintre titlurile de mai jos:

– *Cele mai frumoase cuvinte de iertare adresate părinților;*

– *Iartă-mă!;*

– *Darul împăcării.*

Intră în joc

Dragostea, respectul și iertarea ajută familia să fie unită, să uite trecutul cu neplăcerile lui și să se concentreze pe păstrarea credinței. Grupați-vă în șase echipe.

Citiți textul alăturat și rezolvați următoarele cerințe:

1. Selectați termenii care dezvăluie calitățile tâmplarului și, cu ajutorul cuvintelor din paranteză, completați cele două proverbe:

- *Omul ....., cu spor și ..... este mai prețios decât cel bogat și rău la inimă;*
- *Toată greșeala are ..... ei.* (sufletist, iertarea, bun)

2. Desenați, pe echipe, la tablă câte o inimă. În centrul ei scrieți ce a trebuit să învețe fratele cel mare din gestul tâmplarului.

3. Confecționați din carton o *pâlnie a iertării*. Scrieți, pe diferite bilete, pe cine vreți să iertați și de ce. Aruncați-le apoi în pâlnie, având convingerea că Mântuitorul Hristos vă ajută să iertați și să iubiți necondiționat. Apoi scrieți sau lipiți pe ea cuvintele care arată ce schimbare apare în noi când iertăm.

Activitate interactivă

Puterea iertării este un semn al bunătății sufletești, un dar divin.

Ci fiți buni între voi și milostivi, iertând unul altuia, precum și Dumnezeu v-a iertat vouă, în Hristos (Efeseni 4, 32).

- Desenează în caiet un cub desfășurat și completează spațiile libere, după model. Cere ajutorul profesorului.

Mozaic intercultural

În toate tradițiile, oamenii au căutat iertarea și împăcarea cu Dumnezeu prin diferite ritualuri și manifestări religioase, menite să aducă pace sufletească.

În Biserica Ortodoxă există șapte Sfinte Taine. Una dintre ele este Sfânta Taină a Spovedaniei, prin care credinciosul obține iertarea greșelilor și se eliberează de sentimentele neplăcute, pe care uneori le trăiește. Prin mărturisirea sinceră și cu multă căință, ne putem înnoi ființa. Este ca un botez pentru suflet.

Pentru a înțelege de ce reacționăm greșit, există și terapia psihologului. Ea ne poate ajuta cu informații sau soluții, dar nu poate oferi iertarea pe care ne-o dăruiește Dumnezeu prin preotul duhovnic la această Sfântă Taină.

Sfânta Taină a Spovedaniei

Citește textele alăturate, privește imaginile și răspunde:

1. Cum putem fi în relații de armonie cu Dumnezeu și cu familia, cu prietenii sau alături de colegi?

2. Ce tradiții referitoare la iertare există pe alte meleaguri?

Kaaba, edificiul aflat în curtea Marii moschei din Mecca, este locul cel mai sacru al islamului, unde ajung pelerini din întreaga lume.

Mecca, aflată în Arabia Saudită, este centrul religios islamic, unde anual ajung milioane de musulmani. În cadrul pelerinajului, credincioșii musulmani urcă pe Muntele Milei (Jebal Ar-Rahma), unde se roagă și cer iertare lui Allah.

Yom Kippur – ziua ispășirii

Este una dintre cele mai importante sărbători ale poporului evreu. Semnificația acesteia este legată de ispășirea idolatriei poporului și iertarea dăruită de Dumnezeu. Pentru a simboliza starea de nevinovăție obținută prin iertare, în această zi unii evrei poartă veșminte albe.

Ține minte...

- Iertarea este semnul bunătății sufletești, te ajută să te împaci cu Dumnezeu, cu semenii și cu tine.
- Iertarea greșelilor se obține prin Sfânta Taină a Spovedaniei.
- Dragostea, respectul și iertarea în familie te fac fericit și plăcut lui Dumnezeu.

...și pune la inimă.

Cine iubește, iartă.

Proverb românesc

Rugăciunea are două aripi: iertarea și mila.

Părintele Dumitru Zamisnicu

...Tu însă, când faci milostenie, să nu știe stânga ta ce face dreapta ta, ca milostenia ta să fie într-ascuns și Tatăl tău, Care vede în ascuns, îți va răsplăti ție.
Matei 6, 3-4

Nunta din Cana Galileii

Milostenia, manifestare a iubirii față de semeni

Mântuitorul este modelul desăvârșit al milosteniei. El ne-a arătat că faptele bune deschid ușile Împărăției lui Dumnezeu, adică au un rol deosebit în mântuirea sufletelor noastre. Dacă mila este pornirea lăuntrică, grija și atenția pentru celălalt, **milostenia izvorăște din iubirea de Dumnezeu și de aproapele**. Cea din urmă ia forma ajutorului material sau sufletesc oferit semenilor aflați în nevoie. Omul milostiv face fapta bună dăruind din toată inima, cu gând curat și fără să aștepte răsplată, în orice loc și în orice timp.

În Sfânta Scriptură Mântuitorul ne îndeamnă: *Veniți, binecuvântații Tatălui Meu, moșteniți Împărăția cea gătită vouă de la întemeierea lumii. Căci flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc, însetat am fost și Mi-ați dat să beau, străin am fost și M-ați primit, gol am fost și M-ați îmbrăcat, bolnav am fost și M-ați cercetat, în temniță am fost și ați venit la Mine... Întrucât ați făcut unuia dintr-acești frați ai Mei, prea mici, Mie Mi-ați făcut* (Matei 25, 34-40).

Tot o modalitate de a cultiva milostenia este și grija față de sufletul aproapelui, când acesta trece prin diverse încercări, stări sufletești negative, greșește sau nu poate lua o hotărâre bună. Milostenia reface unitatea umanității după chipul unirii în iubire a Persoanelor Sfintei Treimi. Dumnezeu a făcut *pe om după chipul Său; după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; a făcut bărbat și femeie* (Facere 1, 27). Această unitate în iubire a cerut-o Mântuitorul și în rugăciunea din Grădina Ghetsimani: *Și slava pe care Tu Mi-ai dat-o, le-am dat-o lor, ca să fie una, precum Noi una suntem* (Ioan 17, 22).

Primul loc în care putem cultiva milostenia este familia, prin menținerea unei atmosfere de pace, de iubire și de înțelegere. Mântuitorul nostru a ajutat și a binecuvântat familia prin participarea la Nunta din Cana Galileii. Acolo a săvârșit prima minune, transformând apa în vin. Atunci Maica Domnului, prezentă la acest eveniment, a mijlocit pe lângă Fiul ei, zicând: *Faceți orice vă va spune* (Ioan 2, 5). Acest îndemn este un mesaj adresat și nouă pentru împlinirea poruncilor lui Dumnezeu. **Maica Domnului rămâne mijlocitoarea noastră**, rugându-se pentru întreaga omenire și mai ales pentru cei aflați în nevoi și suferințe.

Vocabular

- **caritate** = milostenie, filantropie.
- **lăuntric** = interior, adânc.
- **mijlocitor** = cel care intervine în ajutorul cuiva.
- **temniță** = închisoare.

Înțelege textul

1. Ce este mila? Milostenia este legată de milă?

2. În ce condiții și pentru cine facem milostenie? Doar în biserică și la zi de sărbătoare o putem practica?

Citește și răspunde

Domnul Iisus Hristos Și-a întărit învățătura prin minuni. Una dintre ele este ***Înmulțirea pâinilor și a peștilor.*** Peste cinci mii de oameni Îl urmaseră în pustiu și Îl ascultaseră cu atenție, timpul trecuse repede, se înserase și tuturor le era foame. Domnul le-a zis ucenicilor: ***Dați-le voi să mănânce*** (Luca 9, 13). Atunci, un copil a dat bucuros ucenicilor cele cinci pâini și cei doi pești pe care îi avea.

Iar Iisus, luând cele cinci pâini și cei doi pești și privind la cer, le-a binecuvântat, a frânt și a dat ucenicilor, ca să pună mulțimii înainte (Luca 9, 16). Și s-au săturat toți și s-au strâns douăsprezece coșuri cu firimituri. Prin această minune înțelegem milostenia Mântuitorului ca manifestare a iubirii față de semeni, dar și ca prefigurare a Sfintei Împărtășanii, prin cuvintele ***a binecuvântat, a frânt și a dat***. Putem spune că forma supremă a iubirii și a milostivirii lui Dumnezeu este această minune prin care, sub chipul pâinii și al vinului, Mântuitorul ni Se dăruiește pe Sine în Sfânta Împărtășanie.

Minunea Înmulțirii pâinilor și a peștilor

Citește textele alăturate, privește icoana și răspunde la întrebări:

1. Cu ce sentiment a oferit copilul cele cinci pâini și cei doi pești?

2. Mântuitorul a hrănit mulțimile doar trupește sau și sufletește?

Mozaic din Biserica Înmulțirii pâinilor și a peștilor de la Tabgha (Israel)

Să dau oricui ce-mi cere*

Să dau oricui ce-mi cere,
chiar dacă darul meu
îl va sluji să-mi facă
urcușul și mai greu. (...)

Să dau toiag acelui
ce merge șchiopătând,
chiar dac-o să-l întoarcă
a mă lovi curând.

Să-i dau din pâine-oricărui
mi-o va cerși mereu,
chiar dacă mi-ar plăti-o
cu plânsul cel mai greu.

Să dau… și să nu-i judec
ce fac cu tot ce-mi iau,
s-ascult numai de Tine:
cui cere, eu să-i dau.

Traian Dorz

* Poezie apărută la Editura Oastea Domnului.

Caută și vei afla

- Citește integral din Sfânta Scriptură minunea *Înmulțirii pâinilor și a peștilor* din Sfânta Evanghelie după Ioan 6, 5-14.
- Caută informații despre *Centrul social PRO VITA* de la Valea Plopului sau alte centre de ajutor social. Cum ai putea să te implici?

Acoperământul Maicii Domnului, simbol al milosteniei și mijlocirii

Intră în joc

Lucrați în echipă cu colegul de alături.

Realizați împreună un desen cu un ghiveci în formă de inimioară, din care cresc două flori. Pe tulpinile lor scrieți *milostenie trupească*, respectiv *sufletească*. Faptele s-au amestecat.

Alegeți și așezați pe petalele florii pe cele corespunzătoare tulpinii: *a da sfaturi bune, a împărți hrană, a te ruga pentru celălalt, a cerceta pe cel bolnav, a mângâia pe cel trist, a oferi apă, a învăța pe cel neștiutor, a dărui cărți de rugăciune, a oferi haine, a vizita pe cei în suferință, a oferi adăpost, a ierta.*

1. Ați descoperit și fapte de milostenie care se adresează atât trupului, cât și sufletului? Care sunt acestea?

2. Adăugați și alte exemple de milostenie sufletească.

Activitate interactivă

Milostenia se învață. Mântuitorul ne-a arătat cum să fim milostivi prin minunile săvârșite la *Nunta din Cana Galileii* și *Înmulțirea pâinilor și a peștilor*.

În familie învățăm pentru prima dată să punem în practică milostenia. De aici, putem să ducem mai departe, în societate, ceea ce am învățat.

Creștinul îi iartă pe dușmani, îi miluiește pe săraci, îi cercetează pe bolnavi, este smerit și blând cu toți oamenii (Părintele Ilie Cleopa).

• Privește schema de mai jos și alcătuiește una asemănătoare, în care să scrii calitățile unui *creștin milostiv*. Ajută-te și de citat.

Portofoliu interdisciplinar

Realizează un **colaj** sau o **caracterizare** de personaj care să aibă unul dintre următoarele titluri:

– *Dăruind vei dobândi;*

– *Darul copilului;*

– *Maica Domnului – model de milostenie.*

Mozaic intercultural

Filantropia, cuvânt de origine greacă, ce înseamnă dragostea față de om, a fost dintotdeauna o preocupare a Bisericii. Ea a fost strălucit pusă în practică de Sfântul Vasile cel Mare (330-379). Dragostea lui față de cei aflați în nevoi a condus la înființarea unor cămine și spitale cu funcții caritabile, fenomen cunoscut sub numele de Vasiliada.

Biserica Ortodoxă Română, pe linia tradiției Sfinților Părinți, continuă și astăzi această operă filantropică prin numeroase așezăminte sociale: spitale, orfelinate, azile pentru bătrâni, cantine, centre de ajutor și programe de educație.

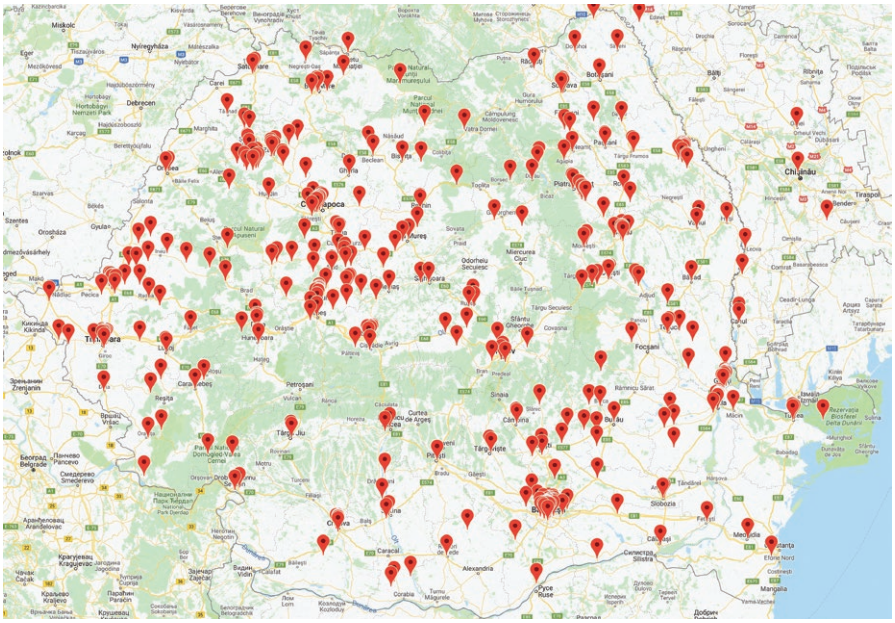

Activitatea social-filantropică a Bisericii Ortodoxe Române

Citește textele, privește harta și răspunde cu ajutorul profesorului:

1. Accesează site-ul *www.patriarhia.ro* și descoperă centrele filantropice și de asistență socială din zona ta.

2. Ce poți spune despre amploarea activității filantropice a Bisericii Ortodoxe Române?

3. Cine este modelul desăvârșit al milosteniei pe care Îl urmează creștinii de pretutindeni?

Maica Tereza
(1910–1997)

Simbol al milosteniei, Maica Tereza, călugăriță catolică de origine albaneză, a întemeiat ordinul *Misionarele Carității*, prin care a desfășurat acțiuni filantropice, mai ales în India și Africa.

Pentru întreaga viață dedicată slujirii aproapelui a primit Premiul Nobel pentru Pace în anul 1979. Biserica Catolică a canonizat-o, în anul 2016, cu numele de Sfânta Tereza de Calcutta. Ordinul de călugărițe Misionarele Carității are astăzi comunități răspândite în 87 de țări din întreaga lume. În România a fost înființat în anul 1990.

Fructul tăcerii este rugăciunea.
Fructul rugăciunii este credința.
Fructul credinței este iubirea.
Fructul iubirii este slujirea.
Fructul slujirii este pacea.

Maica Tereza

Ține minte...

- Milostenia izvorăște din iubirea de Dumnezeu și de aproapele și ia forma ajutorului material sau sufletesc oferit semenilor.
- Faptele de milostenie sunt importante pentru mântuire.
- Maica Domnului este grabnic mijlocitoare între noi și Dumnezeu.
- Mântuitorul este modelul desăvârșit al milosteniei.

...și pune la inimă.

Cine pe sărac ajută,
pe Dumnezeu împrumută.

Proverb

Proiect educațional interdisciplinar

Virtutea iertării și efectul ei asupra vieții

Prin acest proiect ne vom dezvolta calitățile organizatorice și vom îmbina armonios credința cu celelalte aspecte ale vieții. Vom învăța să argumentăm o învățătură și să o popularizăm.

1. Stabilirea domeniului de interes

Fiecare dintre noi poate trece prin întâmplări dificile. Uneori, cei din jur ne pot afecta prin cuvinte sau fapte nepotrivite, alteori noi putem greși față de alții. Încercând să facem dreptate, ne dăm seama cât de importante sunt acordarea și primirea iertării. Cu cât mai grabnic, cu atât mai bine, deoarece neiertarea tulbură somnul, gândurile, pacea sufletească sau relațiile cu semenii.

• Organizați o dezbatere cu tema *Calitatea vieții și virtutea iertării*, pornind de la citatul:

Nivelurile iertării pot fi: iertarea propriei persoane, iertarea celorlalți, obținerea iertării de la ceilalți. Pentru a ierta trebuie să stabilim clar: pe cine trebuie să iertăm și de ce, ce avem de iertat și cui trebuie să cerem iertare și de ce. Iertarea nu vine de la sine, trebuie să luăm hotărârea de a nu ne răzbuna ca să reglementăm o situație nedreaptă, o rană, o trădare, o jignire. Este foarte important ca să luăm această hotărâre înainte de a se întâmpla fapta care ne ofensează. Altfel, în vâltoarea suferinței vom aluneca pe panta răzbunării (Maica Siluana Vlad). Iertarea este un act de iubire voluntar și ne descoperă darul pe care ni l-a dat Dumnezeu: o viață frumoasă.

• Stabiliți coordonatele morale ale unei vieți de calitate. Evidențiați rolul iertării asupra manifestării vieții religioase și a relațiilor interumane. Descoperiți legătura dintre iertare și tradiția întâmpinării cu pâine și sare.

• Analizați punctul de vedere al științei cu privire la virtutea iertării și efectul pe care îl poate avea practicarea ei asupra stării de bine a omului.

2. Alegerea temei

Împreună cu profesorul invitați în clasă, la alegere, un preot, un psiholog, un specialist în comunicare, un jurnalist sau un profesor.

• Organizați o ședință de *brainstorming* pentru a stabili tema proiectului, asociată domeniului de interes.

• Puteți alege o temă pentru întreaga clasă sau să vă împărțiți pe echipe (spre exemplu: *Buletinul de știri, Știința și virtutea iertării, Cum au înțeles Sfinții virtutea iertării* etc.).

3. Identificarea resurselor

Împreună cu profesorul și persoanele invitate identificați sursele de informare.

• Alcătuiți o listă de lucrări recomandate.

• Propuneți și voi alte surse în funcție de lecturile și experiențele voastre (Sfânta Scriptură, cărți, imagini; vizite tematice; vizionarea de documentare; vizitarea unor redacții de știri etc.).

• Stabiliți resursele necesare: materiale (consumabile, calculator, imprimantă etc.) și de timp.

4. Precizarea elementelor de conținut

Cu ajutorul profesorului, întocmiți dosarul proiectului. Acesta va conține:

• Pagina de prezentare: autorul, școala, titlul, perioada elaborării, parteneri / colaboratori.

• Introducerea: argumentul (de ce realizați acest proiect) și prezentarea problemei studiate.

• Elementele de conținut / fișe de proiect; enumerați activitățile (de cercetare, de elaborare de materiale etc.) și alcătuiți fișele de activitate.

• Concluziile studiilor sau cercetărilor efectuate.

• Bibliografia.

• Anexele: fotografii, fișe de observație, documentare, produsele rezultate din activități.

5. Colectarea datelor

• Documentați-vă. Folosiți sursele identificate.

• Utilizați tehnologia modernă.

• Vizitați mănăstiri, instituții responsabile cu educația, biserici, muzee, redacții de știri.

• Implicați-vă personal. Folosiți orice prilej pentru a vă informa, cereți sprijin de la părinți, bunici, preoți, jurnaliști, psihologi, profesori, economiști etc.

6. Realizarea produselor

Produsele finale rezultate în urma realizării proiectului pot fi depuse odată cu acesta, în format fizic, digital sau mixt.

• Completați fișele pentru fiecare activitate.

• Realizați și alte produse adecvate temei (pliante, afișe de promovare a cercetării voastre, clipuri publicitare, fotografii, PowerPoint etc.).

7. Prezentarea rezultatelor / Evaluarea proiectului

• Autoevaluați-vă permanent munca.

• Stabiliți împreună cu profesorul cum se va face evaluarea finală a proiectelor (expoziție; slide-uri; blog; site web; fișier video; planșe; jurnal; prezentare on-line; galerie virtuală, portofoliu).

• Realizați prezentarea rezultatelor. Puteți organiza o dezbatere sau puteți transmite un buletin de știri la radioul școlii. Stabiliți parteneriate cu cei care vă ascultă, cu alte școli, cu un post de radio sau televiziune etc.

8. Diseminarea rezultatelor proiectului

Este foarte important ca rezultatele muncii voastre să fie cunoscute, ele pot fi de folos și altora. În același timp, vizibilitatea proiectelor în spațiul public poate spori prestigiul școlii în care învățați. Implicați-vă în această activitate.

• Promovați proiectele pe pagina de Facebook, site-ul sau revista școlii.

• Realizați și distribuiți afișe, pliante și flyere pe această temă.

• Popularizați proiectele în mass-media.

Conceperea și realizarea unui asemenea proiect reprezintă o provocare.
Vă dorim succes!

Lectură cu folos

Din învățăturile bătrânilor sau Patericul

Patericul este o colecție de învățături și experiențe duhovnicești. Etimologic, denumirea de *Pateric* vine de la *patir*, care în limba greacă înseamnă *tată*. I se mai spune și *Învățături ale părinților duhovnicești* sau *Învățături ale bătrânilor*.

Cartea bătrânilor sau *Patericul* este specific zonei din care provine colecția și îi poartă numele, cum ar fi: *Patericul atonit* (Muntele Athos), *Patericul sinait* (Muntele Sinai) sau *Patericul egiptean* (Egipt). Fiecare colecție dezvăluie învățături pătrunse de înțelepciunea celor care trăiesc credința curat, conform scrierilor scripturistice. De obicei, autorii sunt monahi sau pustnici, care au o limpezime a gândului dobândită din trăirea în singurătate și în smerenie, din credință și iubire față de Dumnezeu și de semeni. Actualitatea acestor învățături este foarte mare, pentru că omul este același dintotdeauna, are aceleași nevoi și este supus mereu provocărilor.

Una dintre învățăturile *Patericului egiptean* se referă la **iertare**. Tema aduce în atenția noastră o discuție purtată între un părinte renumit, Avva Siluan, și un om din Libia. Acesta, neștiind să ierte a spus:

— Părinte, am un vrăjmaș care mi-a făcut multe rele, că și țarina mea, când eram în lume, mi-a răpit-o și de multe ori m-a vrăjmășit. Iar acum a pornit și oameni otrăvitori, să mă omoare și aș vrea să-l dau în judecată.

Zis-a lui bătrânul:

— Precum te împaci, fiule, fă!

Zis-a fratele:

— Cu adevărat, părinte, de va fi pedepsit, îi va fi de folos sufletului.

Răspuns-a bătrânul:

— Cum socotești, fiule, fă!

Și a zis fratele:

— Scoală-te, părinte, să facem rugăciune și voi merge la dregător!

Deci, sculându-se și rugându-se amândoi, când a venit să zică: „Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri”, a zis bătrânul:

— Și nu ne ierta nouă greșelile noastre căci nici noi nu iertăm greșiților noștri!

Apoi a zis bătrânului fratele:

— Nu așa, părinte!

Iar bătrânul a zis:

— Ba așa, fiule! Căci cu adevărat, de vei voi să mergi la dregător, să-ți facă ție dreptate, Siluan altă rugăciune nu-ți va face ție.

Și punând fratele metanie, l-a iertat pe vrăjmașul său.

Știați că...

...în fiecare seară ne putem cere iertare pentru tot ce am greșit în ziua respectivă?

...Sfântul Paisie cel Mare, prăznuit la data de 19 iunie, a dat multe cuvinte de folos izvorâte din marea sa experiență duhovnicească?

...vorbind despre conflict și iertare, a spus că *Pacea este de trei ori mai mare decât dreptatea?*

Sfântul Paisie cel Mare

Recapitulare

Maica Domnului și Mântuitorul

Să ne amintim ce am studiat în această unitate de învățare:

• Rugăciunea reprezintă convorbirea omului cu Dumnezeu și hrana sufletului.

• Rugăciunea *Tatăl nostru* este cea mai cunoscută și cel mai des folosită.

• Pentru a ne putea ruga, Mântuitorul ne-a învățat să-l iertăm pe aproapele.

• Iertarea greșelilor noastre se obține prin Sfânta Taină a Spovedaniei. Mântuitorul este modelul desăvârșit al milosteniei.

• Așa cum El este milostiv față de noi, se cuvine să fim și noi față de ceilalți. Maica Domnului este grabnic mijlocitoare, între noi și Dumnezeu.

I. Grupați-vă pe echipe. Realizați un colaj de rugăciuni.

Pe o planșă mai mare, puneți în centru rugăciunea *Tatăl nostru* și de jur-împrejur scurte rugăciuni *de laudă*, *de mulțumire* și *de cerere*. Acestea pot fi fragmente din rugăciunile de fiecare zi, de la Sfânta Liturghie sau de la alte slujbe, sau chiar mici rugăciuni personale. Înfrumusețati planșa cu diferite imagini semnificative. Pot fi fotografii, icoane sau desene. Organizați o expoziție cu planșele voastre și faceți turul galeriei.

II. Citiți textul și, plecând de la schema de mai jos, rezolvați cerințele:

Iar când stați de vă rugați, iertați orice aveți împotriva cuiva. (Marcu 11, 25).

- Care este relația dintre rugăciune, iertare și milostenie? Prin ce este Mântuitorul Hristos un model?
- Explicați de ce iertarea este una dintre condițiile importante ale rugăciunii.
- De ce atunci când iertăm suntem mai milostivi cu cei din jurul nostru?

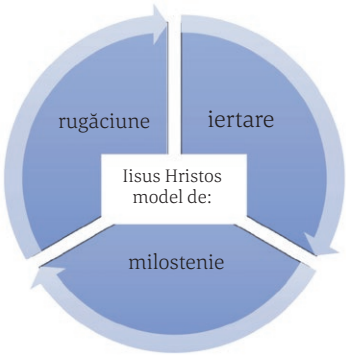

III. Citește versurile și rezolvă cerințele:

Mereu voi face numai bine
Și voi fi numai mângâiere. (...)
Flămândului s-astâmpăr chinul
Voi frânge pâinea mea în două (...)

(Vasile Militaru, *Rugăciune*)

- Cum vă puteți arăta dragostea față de aproapele?
- De ce este importantă milostenia?
- Realizați o listă cu lucruri simple pe care le puteți face pe parcursul unei săptămâni, pentru a împlini faptele de milostenie trupească și sufletească. Schimbați lista cu aceea a colegului de bancă și subliniați activitățile pe care le-ați putea face în comun.

IV. Jurnal reflexiv.

- Completați în caiet enunțurile de mai jos:
- Cel mai mult din această unitate de învățare mi-a plăcut _____
- Cel mai ușor de înțeles a fost _____
- Cel mai greu de înțeles a fost _____
- Cea mai importantă virtute pentru mine este _____
- Aș vrea să descopăr mai multe despre _____

Evaluare

I. Răspunde cu adevărat (A) sau fals (F):

a. Este bine să ai smerenia fariseului și faptele vameșului.
b. Rugăciunea *Tatăl nostru* se mai numește și *Rugăciunea Domnească*.
c. Trebuie să iertăm de șaptezeci de ori.
d. Faptele de milostenie ne învață să iubim.

II. Găsește corespondența potrivită între persoane și ceea ce li se potrivește:

1. vameșul	a. smerenie
2. tatăl fiului risipitor	b. rugăciunea *Tatăl nostru*
3. Mântuitorul	c. iertare

III. Așază în ordinea celor șapte cereri din rugăciunea *Tatăl nostru* expresiile de mai jos:

a nu ține supărare pe cineva, hrana, Împărăția lui Dumnezeu, ocrotire, viața cucernică, ascultarea de Dumnezeu.

IV. Citește textul de mai jos și pe baza lui redactează un mesaj de 10–15 cuvinte care explică sloganul *Schimbare prin iertare*. Ajută-te și de următorii termeni: *răbdare, voință, împăcare, pace*.

Orice amărăciune și supărare și mânie și izbucnire și defăimare să piară de la voi, împreună cu orice răutate. Ci fiți buni între voi și milostivi, iertând unul altuia, precum și Dumnezeu v-a iertat vouă, în Hristos (Efeseni 4, 31-32).

V. Redactează o compunere, de maximum o pagină, despre modul în care împlinești fapte concrete de milostenie într-o zi obișnuită din viața ta. Găsește un titlu potrivit.

Te poți inspira și din textul următor:

Esențial mi se pare altceva, o faptă (o atitudine, mai bine zis) parcă menită a fi lesne trecută cu vederea și totuși hotărâtoare: tâlharul n-a putut face nimic, dar a putut îmblânzi și îndulci atmosfera aceea sufocantă, doldora numai de răutate, de fățărnicie și venin. L-a mângâiat anume pe Răstignitul nevinovat cu o vorbă bună! Da, sintagma aceasta simplă, bătrânească, sumară, specifică graiului țărănesc constituie explicația cea mai plauzibilă a făgăduinței făcute de Domnul, a plinătății și urgenței ei. O vorbă bună – și a fost de-ajuns! (Părintele Nicolae Steinhardt)

Punctaj cerințe I-IV

1 punct
răspuns corect.

0,5 puncte
răspuns parțial corect.

0 puncte
răspuns incorect.

Punctaj cerință V

4 puncte
respectarea cerinței.

2 puncte
respectarea parțială a cerinței.

0 puncte
nerespectarea cerinței.

Se acordă **2 puncte** din oficiu.

Nota.....

Domeniul al IV-lea
Viața comunității și sărbătorile creștine

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE

Tradiții diverse la marile sărbători

Cina cea de Taină

1. Tradiții de Crăciun. Tradiții de Paști
2. Pelerinaje și procesiuni creștine

Proiect educațional interdisciplinar
Lectură cu folos
Recapitulare. Evaluare
Recapitulare finală. Evaluare finală

Și spoream în iudaism mai mult decât mulți dintre cei care erau de vârsta mea în neamul meu, fiind mult râvnitor al datinilor mele părintești.
Galateni 1, 14

Colindători în Biserica de lemn din Ieud, Maramureș

Tradiții de Crăciun. Tradiții de Paști

Tradițiile țin de viața spirituală, de relația omului cu Dumnezeu, cu natura și cu semenii, întruchipate în sufletul unui neam. Frumusețea, adevărul și înțelepciunea tradițiilor ne arată prin ce suntem unici și deosebiți între popoarele lumii. Există și o știință numită *etnografie* care studiază felul de a fi, cultura și obiceiurile popoarelor.

Tradițiile și obiceiurile care împodobesc sărbătorile sunt cea mai aleasă moștenire pe care o avem de la strămoșii noștri, transmisă peste veacuri, din generație în generație. De aceea avem responsabilitatea de a le prețui și de a le da mai departe. Fără ele, sufletul nostru ar fi mai sărac și viața noastră mai tristă.

La noi în țară, frumusețea marilor sărbători este însoțită de numeroase tradiții în diferite forme de exprimare: muzică, gestică, mimică, coregrafie, vestimentație sau artă culinară. Pregătirea pentru sărbătoare este întotdeauna însoțită de dorința de a dărui bucurie și de a fi mai buni cu cei din jur. Toate acestea întregesc sensul religios al sărbătorii și bucuria comuniunii alături de cei dragi. Timpul sărbătorii aduce cu sine o pregustare a veșniciei. Împărăția cerurilor este o sărbătoare continuă.

Cele mai frumoase tradiții se întâlnesc la marile sărbători creștine legate de praznicele Nașterii Domnului și Sfintelor Paști. Nașterea Domnului este precedată de obiceiuri de Sfântul Andrei și urmată de cele ale Anului Nou. Înaintea Sfintelor Paști avem datini legate de Sfinții 40 de Mucenici și de Florii. După Înviere întâlnim tradiții de Înălțare și Rusalii. Înaintea marilor sărbători sau a perioadelor posturilor mari, la Moșii de toamnă, de iarnă sau de vară, creștinii fac milostenie pentru strămoșii lor, pentru ca bucuria comuniunii să fie deplină.

Vocabular

- **artă culinară** = arta de a găti.
- **colind** = cântare tradițională religioasă.
- **coregrafie** = artă a dansului și a baletului.
- **denie** = slujbă oficiată în serile din Săptămâna Mare.
- **diaspora** = grup etnic din afara granițelor țării.
- **patrimoniu** = moștenire, valoare.

Înțelege textul

1. Ce reprezintă astăzi pentru tine tradițiile din vechime? Ce legătură vezi între respectul față de trecut și cunoașterea tradițiilor?

2. Enumeră câteva sărbători de care sunt legate tradiții pline de semnificații. Cum ar fi viața noastră fără tradiții?

Citește și răspunde

Colindatul este una dintre cele mai întâlnite tradiții, practicată și la sat, și la oraș. Mai puțin cunoscute, colindele de Florii sau de Sfintele Paști sunt de o rară frumusețe, fiind încărcate cu bucuria luminoasă a Raiului, deschis prin Învierea Domnului.

Valoarea deosebită a acestei tradiții a fost recunoscută și pe plan internațional. Obiceiul colindatului în ceată bărbătească, specific în Moldova și în zona Brașovului, este înscris în Patrimoniul UNESCO începând cu anul 2013. Aici, cetele de colindători se constituie înainte de sărbătoarea Crăciunului. Frumos îmbrăcați, în costume populare, cu bentițe tricolore, merg cu colindul pe la casele oamenilor. De Sfintele Paști, în zona Brașovului, aceleași cete păstrează tradiții legate de sosirea primăverii, cum ar fi *Plugarul*.

La colindat (fotografie din Arhiva satului Bucium, jud. Brașov)

Privește imaginea, citește colindele și răspunde:

1. Descrie tradițiile din zona ta. Care este colindul tău preferat?

2. Întreabă-i pe părinți sau pe bunici cum se pregăteau în copilăria lor de sărbătoarea Nașterii Domnului. Dar de Sfintele Paști?

La Betleem colo-n jos

La Betleem colo-n jos
Cerul arde luminos.
Preacurata naște
Astăzi pe Hristos.

Naște-n ieslea boilor
Pe-mpăratul tuturor.
Preacurata stă
Și plânge-ncetișor.

N-are scutec de-nfășat,
Nici hăinuțe de-mbrăcat,
Preacurata
Pentru pruncul de-mpărat.

Nu mai plânge, Maica mea,
Scutecele noi ți-om da,
Preacurata
Pruncul Sfânt de-L înfășa.

Colind de Sfintele Paști

Doamne Iisuse Hristoase,
Tu ești zori prea luminoase.
Tu ești raza cea curată
Și lumin-adevărată.
Dumnezeu fiind din fire,
Ai luat chip de omenire.
Și Te-ai dat spre răstignire
Pentru a noastră mântuire.

O, Iisuse, nume dulce,
Ne-ai scăpat prin Sfânta Cruce!

Caută și vei afla

- Descoperă mai multe informații despre patrimoniu și despre importanța acestuia accesând pagina *edupatrimoniu.piscu.ro*
- Audiază colindele *Din raiul cel luminos* și *Deschide ușa, creștine*.

Maica Domnului îndurerată (icoană pe sticlă)

Ouă încondeiate

Modelele de pe ouăle încondeiate reprezintă semne și simboluri creștine. Muzeul Oului din localitatea Vama, județul Suceava, este cel mai mare muzeu de acest gen din România, reunind peste 11 000 de exponate.

Portofoliu interdisciplinar

Realizează un **colaj** sau o **prezentare PowerPoint** care să aibă unul dintre următoarele titluri:

– *Tradiții de Sfintele Paști;*

– *Tradiții de Crăciun;*

– *Obiceiuri și tradiții din zona mea natală;*

– *Amintiri de la o sărbătoare preferată.*

Intră în joc

În țara noastră există tradiții care, prin creații de artă religioasă sau decorativă, pun în valoare sărbătorile. Dintre acestea fac parte pictarea icoanelor pe sticlă, încondeierea ouălor și sculptura în lemn. În ornamentația acestora, crucea se întâlnește adesea alături de simboluri din natură (soarele, luna, spicul, frunza).

Ouăle încondeiate sunt decorate într-o varietate de culori, iar desenul și compoziția sunt de o mare finețe. Se pictează cu vopsea, ceară colorată sau mărgele și deseori sunt adevărate opere de artă.

Priviți imaginile de pe coloana alăturată și răspundeți cerințelor:

1. Realizați o schiță a unui obiect de artă tradițională pentru sărbătorile care urmează.

2. Așezați-vă pe echipe grupate după tipul de obiect ales: icoană, ouă încondeiate, sculptură în lemn.

3. Puneți în comun schițele. Decideți câte obiecte veți realiza. Pe o foaie mai mare de hârtie, concepeți un miniproiect cu tema *Atelier pentru Târgul de sărbători*. Stabiliți necesarul de materiale, cine și ce va lucra, termenul la care obiectele vor fi finalizate și modul în care veți organiza târgul. Prezentați miniproiectele și, împreună cu profesorul, găsiți modalități pentru a le pune în practică.

Activitate interactivă

Hora este o altă modalitate de manifestare a bucuriei pe meleagurile noastre. Din cele mai vechi timpuri, avem ca mărturie *Hora de la Frumușica*, un grup de figurine de lut ars, vechi de milenii, descoperite de arheologi. Acest dans tradițional, prin cercul format de mâinile unite ale participanților, indică perfecțiunea și unitatea.

Desenează în caiet o horă, după modelul de mai jos. Completează pe desenul colegului de bancă acele cuvinte care descriu tradiții despre care ai învățat în această lecție.

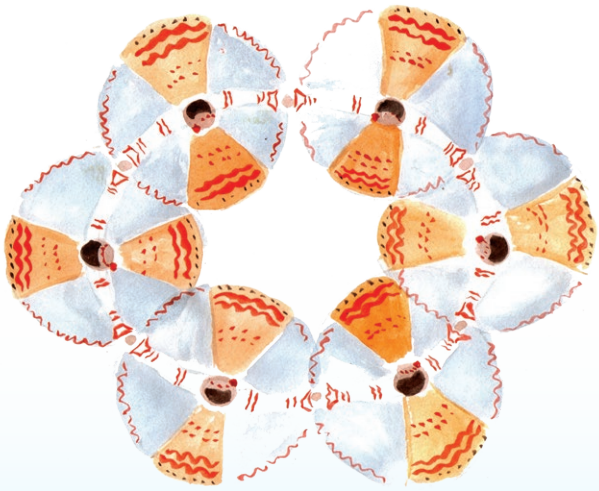

Plugarul

Mozaic intercultural

Tradițiile și obiceiurile reflectă și se hrănesc din viața spirituală a unui popor. Pentru noi, creștinii, biserica este cea care ne adună și ne ajută să păstrăm vie ființa neamului nostru.

Astăzi, în diaspora română, biserica devine locul unde românii își păstrează adevărata identitate spirituală. Dorul de casă, de tradițiile și obiceiurile românești, de mărturisirea comună a dreptei credințe, îi aduce pe românii din diaspora în biserica în care se slujește în limba maternă, se exprimă identitatea lor etnică și confesională, dar și comuniunea cu românii din țară și de pretutindeni (Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române).

Horă din Maramureș

Citește textele alăturate, privește imaginile și răspunde la întrebări:

1. Urarea „Crăciun fericit!" ne apropie sufletește, oricât de diferiți am fi.

2. Asociază urarea cu limba în care este scrisă. Notează-le în caiet:

A. Merry Christmas!	a. limba spaniolă
B. Joyeux Noël!	b. limba franceză
C. Feliz Navidad!	c. limba italiană
D. Buon Natale!	d. limba engleză

3. Ce obiceiuri legate de alte sărbători din Europa și America au ajuns și pe meleagurile noastre? Care dintre acestea se potrivesc cu spiritualitatea creștină a poporului nostru și care nu?

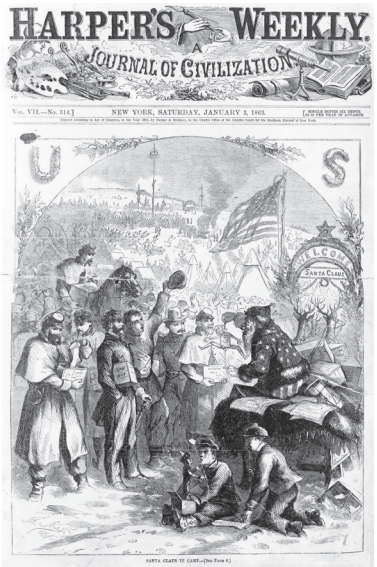

Santa Claus (coperta revistei americane Harper's Weekly*, 1863)*

Bunătatea legendară și faptele discrete de milostenie pe care le săvârșea Sfântul Nicolae au dus în decursul timpului la crearea unui nou personaj, modern, care împarte cadouri în ajun de Crăciun. Prima reprezentare a lui Santa Claus (prescurtare de la numele german Sankt Nikolaus) a fost realizată în 1863 de ilustratorul american de origine germană Thomas Nast. Din 1930, acest personaj a fost promovat în scopuri comerciale, devenind cunoscut în întreaga lume, îmbrăcat în haină roșie și cu o sanie trasă de reni. Astăzi, moșul este întâlnit în tradițiile de Crăciun ale multor țări ale lumii, ducând mai departe mesajul de bunătate, dăruire și comuniune. Pentru multe popoare, Nașterea Domnului este o sărbătoare a familiei, a bucuriei și a iertării.

Ține minte...

- Toate tradițiile de Crăciun și de Paști au în centru bucuria întâlnirii cu Hristos, Mântuitorul lumii.
- Pentru multe popoare, Nașterea Domnului și Sfintele Paști sunt sărbători ale familiei, ale bucuriei și ale iertării.
- Sărbătorile sunt împodobite de frumusețea tradițiilor.

...și pune la inimă.

Neamul nostru ține mult la trecutul său, la trecutul-tradiție, cugetul și fapta strămoșilor.

Ernest Bernea

Și părinții Lui, în fiecare an, se duceau de sărbătoarea Paștilor, la Ierusalim. Iar când a fost El de doisprezece ani, s-au suit la Ierusalim, după obiceiul sărbătorii.
Luca 2, 41-42

Pelerinaj de Florii la București

Pelerinaje și procesiuni creștine

Viața noastră este o călătorie plină de peripeții către Împărăția lui Dumnezeu. Pe acest drum căutăm locuri sfinte, de popas duhovnicesc, care să ne odihnească sufletește și să ne dea puterea să mergem mai departe. Dintotdeauna, oamenii au cercetat locurile sfinte. Mântuitorul călătorea în fiecare an la Templul din Ierusalim, pentru sărbătoarea Paștilor. După Învierea Sa, **Ierusalimul** a devenit un loc de pelerinaj pentru creștini. Pe măsură ce alte locuri s-au sfințit prin lucrarea lui Dumnezeu, s-au adăugat noi destinații, precum **Muntele Athos** sau nenumărate mănăstiri din țară și de peste hotare. Printre cele mai cunoscute pelerinaje din țară sunt cele de la **Sfânta Parascheva**, la Iași, de la **Mănăstirea Nicula** din Cluj și de la **Sfântul Dimitrie cel Nou** în București.

Cu aceste ocazii au loc procesiuni. Obiectele sfinte, moaștele și icoanele, cinstite în mod deosebit, sunt purtate de către episcopi și preoți, cu mare evlavie, în fruntea alaiului de pelerini. La Ierusalim, ele încep cu Duminica Floriilor, iar în Joia și Vinerea Mare, se parcurge Drumul Crucii.

Pelerinajul este răspunsul nostru la chemarea lui Dumnezeu, un prilej de a ne întări în credință, de a ne înnoi și îmbogăți viața duhovnicească, dar și orizontul cultural, de a primi harul și binecuvântarea lui Dumnezeu și a sfinților. Ne putem pregăti cu post, rugăciune, citirea cărților sfinte, spovedanie și împărtășanie. Uneori, după credința noastră, ne învrednicim de minuni. Prin starea de har, de rugăciune, de înălțare și bucurie duhovnicească, pelerinajele și procesiunile ne schimbă viața în bine.

Vocabular

- **a poposi** = a se opri, a rămâne un timp într-un loc.
- **alai** = suită, mulțime de oameni ce însoțește o persoană de seamă.
- **evlavie** = sentiment de religiozitate profundă.
- **Muntele Athos** = munte locuit doar de călugări, în nord-estul Greciei.
- **procesiune** = ceremonie religioasă.
- **râvnă** = hărnicie, sârguință.

Înțelege textul

1. Care este folosul pelerinajelor? Putem avea bucurie duhovnicească numai dacă mergem în pelerinaje?
2. Care sunt cele mai importante locuri de pelerinaj?
3. Ce reprezintă pelerinajul pentru tine?

Sfântul Cuvios Dimitrie cel Nou sau Basarabov este prăznuit la 27 octombrie.

Citește și răspunde

Moaștele Sfântului Dimitrie cel Nou, ocrotitorul Bucureștiului, se găsesc la Catedrala Patriarhală, unde în fiecare an are loc al doilea mare pelerinaj din țară. Sfântul era originar din Basarabi, localitate situată la sud de Dunăre, pe teritoriul Bulgariei. Prin semne și minuni, Sfântul Dimitrie a arătat că dorește ca sfintele sale moaște să rămână la noi în țară.

În multe alte localități se cinstesc sfinți români, dar și de pe alte meleaguri, ale căror sfinte moaște au ajuns aici prin rânduiala lui Dumnezeu. Întâlnim sfinți care au trăit din primele secole până în zilele noastre. Un exemplu din perioada contemporană este Sfântul Irodion, fost stareț la Mănăstirea Lainici, din Oltenia.

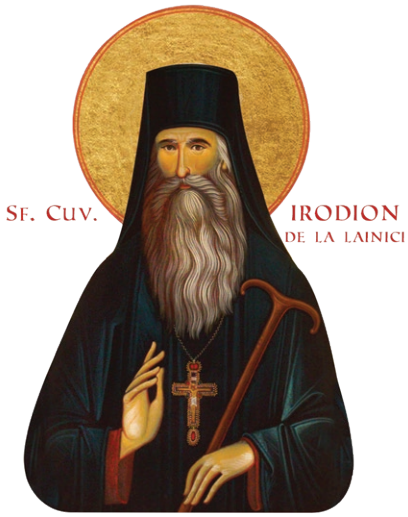

Sfântul Cuvios Irodion de la Lainci (Valea Jiului) este prăznuit la 3 mai.

Harta României cu locuri de pelerinaj

Citește textul, privește icoanele și rezolvă cu ajutorul profesorului:
1. Identifică pe hartă sfinții români la care au loc pelerinaje.
2. Caută în calendar datele de prăznuire ale sfinților menționați.

Caută și vei afla

- Vizionează reportaje cu pelerinaje și procesiuni creștine din țară și de peste hotare. Caută imagini cu pelerinaje din alte religii.
- Ce asemănări găsești între pelerinajele creștine și cele din alte religii?

Icoana Maicii Domnului Lidianca de la Mănăstirea Neamț

Aceasta este cea mai veche icoană din România. Datează din secolul al VII-lea și a fost dăruită domnitorului Moldovei, Alexandru cel Bun. Ea este purtată în procesiuni la vreme de secetă, fiind făcătoare de minuni.

Conform tradiției, este o copie a unei icoane nefăcute de mână omenească. Chipul Fecioarei Maria a apărut în mod minunat pe stâlpul bisericii ridicate în localitatea Lida din Țara Sfântă.

*

La Sfânta Liturghie, în fața icoanei Maicii Domnului se cântă *Axionul*, un imn de preacinstire, numit și *Cu-vine-se cu adevărat*. Audiază de pe internet această cântare.

Portofoliu interdisciplinar

Realizează un **colaj** sau o **prezentare PowerPoint** care să aibă unul dintre următoarele titluri:

– *Sfinți români;*
– *La drum către sfinți;*
– *Procesiuni pentru ploaie.*

Intră în joc

Lucrați în trei echipe. Revedeți locurile de pelerinaj prezentate în lecție. Alegeți câte un loc diferit pentru fiecare echipă.

1. Imaginați-vă o călătorie spre acel loc și stabiliți itinerarul.

2. Documentați-vă, plecând de la următoarele întrebări:

a. Care este istoria locului ales?
b. De ce este un loc sfânt?
c. Ce sărbătoare îi este asociată acestui loc?
d. De ce ați ales acest loc?

3. Fiecare echipă se informează on-line despre condițiile realizării unei reportaj. Se alcătuiește o fișa orientativă cu întrebări.

4. Fiecare echipă desemnează un reporter. Acesta va merge la celelalte două echipe și va culege impresii. Împărtășiți-vă unii altora fiecare ce ați simțit, ce a însemnat pentru voi acest pelerinaj și cu ce gânduri vă întoarceți acasă. La final cei trei reporteri vor prezenta sintetic ce au aflat.

Activitate interactivă

Pelerinajul este căutarea unui loc în care Dumnezeu, prin oameni, Și-a arătat iubirea Sa milostivă și sfințitoare (Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române).

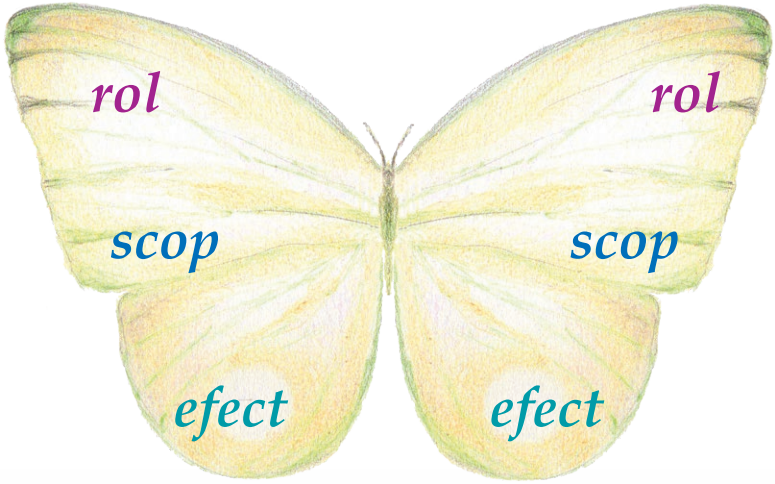

Citiți textul, priviți icoana și rezolvați:

1. În echipe de câte doi elevi, desenați pe o fișă un fluture, după model.

2. Un coleg completează pe aripa stângă rolul, scopul și efectul pelerinajului, iar celălalt coleg, pe aripa dreaptă, rolul, scopul și efectul procesiunii în viața omului.

3. Discutați asemănările descoperite.

Mozaic intercultural

Dintre sfinții la care au loc pelerinaje în țara noastră, unii au fost la rândul lor pelerini la locurile sfinte. Spre exemplu, Sfânta Cuvioasă Parascheva, din Epivat (Turcia de azi), a călătorit mult pentru a împlini îndemnul Mântuitorului de a-L urma. Râvna ei pentru Dumnezeu, i-a condus pașii spre Asia Mică. A rămas o perioadă la Constantinopol, a trecut apoi prin Calcedon și Heracleea din Pont. A stat la Ierusalim, mergând pe urmele Domnului, în pustiul Iordanului, apoi s-a întors în ținuturile părintești. După o vreme îndelungată sfintele sale moaște, descoperite în chip minunat, au fost purtate la Târnovo, apoi la Belgrad. Ele au fost aduse la Iași de către domnitorul Vasile Lupu în anul 1641. Pelerinul care, asemenea ei, ajungea cu eforturi deosebite la locurile sfinte, se numea în vechime, **hagiu**.

Icoană de hagiu

Privește icoanele, citește textele și răspunde:

1. De ce a călătorit atât de mult Sfânta Parascheva? Ce a obținut prin acest efort deosebit?

2. Ce rol crezi că aveau icoanele de hagiu în viața credincioșilor?

Sfânta Cuvioasă Parascheva

Icoanele de hagiu sunt picturi pe pânză aduse de pelerini de la Locurile Sfinte. Ele înfățișează mai multe scene, locuri și evenimente deosebite. Scena centrală se petrece la Ierusalim, fiind vorba de coborârea Sfintei Lumini de Înviere, minune ce are loc până în zilele noastre.

Asemenea icoane se găsesc la Mănăstirea Țigănești, din Muntenia, fiind aduse de-a lungul timpului de maicile pelerine.

Ține minte...

- Pelerinajele și procesiunile sunt modalități de cinstire a Mântuitorului, a Maicii Domnului și a sfinților și se organizează la locurile legate de viața acestora.
- Acestea aduc ajutor, har, binecuvântare și bucurie în viața duhovnicească a oamenilor.
- Țara noastră este binecuvântată de Dumnezeu cu multe mănăstiri, sfinți și locuri închinate acestora.

...și pune la inimă.

Pelerinajul este prietenia oamenilor cu sfinții.

Preafericitul Părinte Daniel,
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Proiect educațional interdisciplinar

La drum cu Dumnezeu

Mănăstirea Putna

Prin acest proiect ne vom dezvolta calitățile organizatorice și vom îmbina armonios credința, cultura și aspectele practice / economice ale vieții.

1. Stabilirea domeniului de interes

În general, bucuria oricărei călătorii este strâns legată de aflarea unor locuri încărcate de istorie, de cultură, de cunoașterea unor oameni noi. Pelerinajul este mult mai mult. El aduce, pe lângă toate beneficiile de natură culturală, lucrul cel mai important: întâlnirea cu Dumnezeu și sfinții Săi, binecuvântarea Lui. Pelerinajul întregește minunata călătorie a fiecăruia dintre noi prin viață și este prilejul unor descoperiri deosebite privind relația noastră cu Dumnezeu și cu lumea. A fi pelerin înseamnă a te îmbogăți în Dumnezeu, a spori în credință, a te dezvolta atât spiritual, cât și cultural, a trăi bucuria împărtășirii credinței cu cei împreună călători cu tine, a simți că nu ești singur în căutările tale în această mare aventură a vieții.

• Organizați o dezbatere cu tema *Locurile sfinte, cult și cultură*. Stabiliți rolul pelerinajului în contextul manifestărilor vieții religioase și culturale a omului. Discutați contribuția pelerinajului la păstrarea și promovarea valorilor culturare și ale credinței.

2. Alegerea temei

Împreună cu profesorul invitați în clasă un specialist în turism, un profesor de educație plastică și un profesor de economie sau educație antreprenorială.

• Organizați o ședință de brainstorming pentru a alege tema proiectului asociată domeniului de interes.

• Puteți alege o temă pentru întreaga clasă sau să vă împărțiți pe echipe (spre exemplu: *Agenția de turism, Pelerin în România, Mănăstiri și muzee, Zile de hram* sau *Sfinți ocrotitori ai țării noastre* etc.).

3. Identificarea resurselor

Împreună cu profesorul și persoanele invitate identificați sursele de informare.

• Alcătuiți o listă de lucrări recomandate, dar și de izvoare istorice (documente, pisanii, cronici, scrisori,

inscripții), identificate în mediul virtual sau prin vizitarea de ctitorii ale unor domnitori români care au un mesaj moral-religios.

• Propuneți și voi alte surse în funcție de lecturile și experiențele voastre. (Sfânta Scriptură, cărți, imagini; vizitarea unor mănăstiri; consultarea unei agenții de turism, de transport; vizionarea de documentare, filme tematice etc.).

• Stabiliți resursele necesare: materiale (consumabile, calculator, imprimantă etc.) și de timp.

4. Precizarea elementelor de conținut

Cu ajutorul profesorului, întocmiți dosarul proiectului. Acesta va conține:

• *Pagina de prezentare*: autorul, școala, titlul, perioada elaborării, parteneri / colaboratori.

• *Introducerea*: argumentul (de ce realizați acest proiect) și prezentarea problemei studiate.

• *Elementele de conținut / fișe de proiect*; enumerați activitățile (de cercetare, de elaborare de materiale etc.) și elaborați fișele de activitate.

• Concluziile studiilor sau cercetărilor efectuate.

• Bibliografia; Anexele: fotografii, fișe de observație, produsele rezultate din activități.

5. Colectarea datelor

• Documentați-vă. Folosiți sursele identificate.

• Utilizați tehnologia modernă.

• Identificați în zona voastră agențiile de turism dedicate integral pelerinajelor religioase sau care includ preponderent în ofertele lor asemenea activități.

• Vizitați mănăstiri, agenții de turism, instituții culturale, biserici, muzee etc.

• Implicați-vă personal. Folosiți orice prilej pentru a vă informa, cereți sprijin de la părinți, bunici, preoți, economiști, agenți de turism, profesori de religie sau de alte discipline etc.

6. Realizarea produselor

Produsele finale rezultate în urma realizării proiectului pot fi depuse odată cu acestea în format fizic, digital sau mixt.

• Completați fișele pentru fiecare activitate.

• Realizați și alte produse adecvate temei (pliante, afișe de promovare a ofertei agenției voastre, clipuri publicitare, fotografii, PowerPoint etc.).

7. Prezentarea rezultatelor / Evaluarea proiectului

• Autoevaluați-vă permanent munca.

• Stabiliți împreună cu profesorul cum se va face evaluarea finală a proiectelor (expoziție; slide-uri; blog; site web; fișier video; planșe; jurnal; prezentare on-line; galerie virtuală; portofoliu),

• Realizați prezentarea rezultatelor. Puteți organiza un târg, cu ofertele agenției voastre. Treceți în ofertă comisionul agenției. Invitați colegii și profesorii în pelerinaj. Donați o parte din comisionul agenției pentru o acțiune de binefacere.

8. Diseminarea rezultatelor proiectului

Este foarte important ca rezultatele muncii voastre să fie cunoscute, ele pot fi de folos și altora. În același timp, vizibilitatea proiectelor în spațiul public poate spori prestigiul școlii în care învățați. Implicați-vă în această activitate.

• Promovați proiectele pe pagina de Facebook, site-ul sau revista școlii.

• Realizați și distribuiți afișe, pliante și flyere pe această temă.

• Popularizați proiectele în mass-media.

Conceperea și realizarea unui asemenea proiect reprezintă o provocare.
Vă dorim succes!

Lectură cu folos

Patericul românesc

Patericul românesc este o culegere ce cuprinde viața și cuvintele unor sfinți și cuvioși părinți ce s-au nevoit în mănăstirile românești între secolele IV-XX și a fost alcătuit de părintele Ioanichie Bălan. Unul dintre cei mai îndrăgiți sfinți contemporani este Sfântul Ioan Iacob Hozevitul de la Neamț, numit și Ioan Iacob Românul.

Cuviosul Ioan Iacob s-a născut în anul 1913 în județul Botoșani, din părinți credincioși, și a primit la botez numele Ilie. La trei ani a rămas orfan și a fost crescut până la zece ani de bunica sa credincioasă, iar după trecerea ei la Domnul a fost în grija unui unchi. După terminarea gimnaziului la Cernăuți, a intrat la Mănăstirea Neamț, fiind călugărit în anul 1936 cu numele de Ioan. În același an a plecat în pelerinaj în Țara Sfântă, unde a rămas definitiv.

A petrecut o vreme în obștea Mănăstirii Sfântul Sava de lângă Betleem, apoi a fost hirotonit preot în Biserica Sfântului Mormânt și numit egumen la Schitul românesc Sfântul Ioan Botezătorul de la Iordan. După cinci ani de ascultare, s-a retras în pustiul Hozeva, aproape de Ierihon. La 5 august 1960, Cuviosul Ioan Iacob a trecut la Domnul în peștera în care trăise până atunci și, printr-o deosebită minune, păsările pe care sfântul le hrănea mereu cu firimituri au venit în stol să își ia rămas-bun.

Una dintre cele mai frumoase poezii, de suflet ziditoare, a Sfântului Ioan Iacob este următoarea:

O, om!
O, om!, ce mari răspunderi ai
De tot ce faci pe lume,
De tot ce spui în scris sau grai!
De pilda ce la alții dai,
Căci ea mereu, spre iad sau rai
Pe mulți o să-i îndrume. (...)

Ai spus o vorbă, vorba ta,
Mergând din gură în gură
Va-nveseli sau va-ntrista,
Va curăți sau va-ntina,
Rodind sămânța pusă în ea
De dragoste sau ură. (...)

Deci nu uita: Fii credincios!
Cu grijă și cu teamă
Să lași în inimi luminos
Un semn, un gând, un drum frumos,
Căci pentru toate ne-ndoios
Odată vei da seama. Amin.

Știați că...

- Sfântul Ioan Iacob a fost un mare poet creștin, scrisorile și versurile sale duhovnicești reprezentând o moștenire culturală deosebită, care îi îndrumă pe credincioși pe calea mântuirii?
- sfintele lui moaște au fost descoperite în anul 1980?

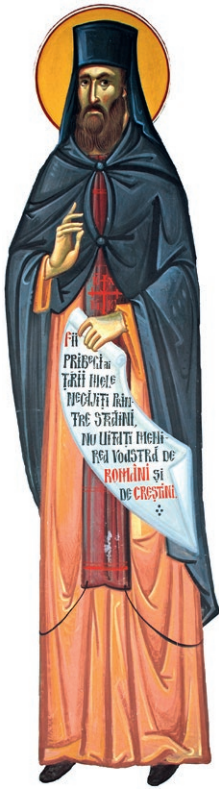

Sfântul Ioan Iacob

Recapitulare

Încondeierea ouălor

Să ne amintim ce am studiat în această unitate de învățare:

- **Marile sărbători creștine din perspectiva tradițiilor legate de acestea: Nașterea și Învierea Domnului.**
- **Pelerinaje și procesiuni creștine.**

I. Transcrieți în caiete tabelul și rezolvați cerințele:

- Asociați tradițiile enumerate cu sărbătoarea corespunzătoare.
- Ce alte tradiții specifice zonei voastre natale ați mai putea adăuga?

Tradiții	Sărbătoare
Colindatul	
Încondeierea ouălor	
Frunze de nuc	Pogorârea Duhului Sfânt
Hora	
Plugușorul	
Ramuri de salcie	

II. Realizați în echipe de câte doi elevi o planșă cu tradiția voastră preferată de sărbători.

- Alcătuiți o scurtă compunere în care să descrieți cea mai frumoasă amintire legată de aceasta.
- Prezentați planșa celorlalte echipe și faceți turul galeriei.

III. Transcrieți în caiet schema următoare.

- Așezați sărbătorile în ordine cronologică și completați datele lipsă.
- Descrieți două locuri de pelerinaj din zona voastră, precizând unde sunt acestea, cui sunt închinate și care este data de cinstire.
- Ați participat la o procesiune sau la un pelerinaj? Ce ați dobândit în urma participării?

IV. Jurnal reflexiv.

- Completați în caiet enunțurile de mai jos:
- Cel mai mult din această unitate de învățare mi-a plăcut _____
- Cel mai ușor de înțeles a fost _____
- Cel mai greu de înțeles a fost _____
- Cea mai importantă virtute pentru mine este _____
- Aș vrea să descopăr mai multe despre _____

Colindători din Maramureș

Evaluare

I. Răspunde cu adevărat (A) sau fals (F):

a. Sfânta Parascheva a trăit pe teritoriul țării noastre.
b. Pelerinajul este răspunsul nostru la chemarea lui Dumnezeu și prilej de a ne întări credința.
c. Sfântul Dimitrie cel Nou este ocrotitorul Moldovei.
d. Colindatul este o tradiție specifică Paștelui.

II. Găsește corespondența potrivită între Sfinții următori și locul unde odihnesc moaștele lor:

1. Sfânta Parascheva	a. Lainici
2. Sfântul Irodion	b. București
3. Sfântul Dimitrie cel Nou	c. Iași

III. Transcrie în caiet și completează textul de mai jos, adăugând cuvintele din paranteză:

În Ajun de Crăciun, preotul merge cu ..... Nașterii, din casă în casă, pentru a vesti această minune. Sărbătoarea Învierii este o sărbătoare a ..... sufletești. Mulți creștini păstrează tradiția de a îmbrăca ceva ..... de Paști. Mântuitorul călătorea în fiecare an, la Templul din ....., pentru sărbătoarea Paștilor. După Învierea Sa, Ierusalimul a devenit loc de ..... pentru creștini.

(*Ierusalim, pelerinaj, nou, icoana, înnoirii*)

IV. Citește textul și răspunde la întrebări:

Și-n miez de noapte, dulce, sfânt,
Din cer cu stele-a răsunat,
Se rumenise cerul sfânt,
Păstorii s-au cutremurat.
Din slăvi un înger coborî
„Fiți veseli”- îngerul le-a spus,
„Plecați, și-n staul veți găsi
Pe Craiul stelelor de sus!”

Colindul *Nașterea Domnului* (fragment)

a. Cine a vestit oamenilor Nașterea Domnului?
b. Găsește cuvinte legate de o anumită tradiție a Crăciunului. Despre care tradiție este vorba?

V. Redactează o compunere, de maximum o pagină, cu titlul *Bucuria Învierii*, în care să descrii tradiții legate de Paști din zona ta.

Punctaj cerințe I-IV

1 punct
răspuns corect.

0,5 puncte
răspuns parțial corect.

0 puncte
răspuns incorect.

Punctaj cerință V

4 puncte
respectarea cerinței.

2 puncte
respectarea parțială a cerinței.

0 puncte
nerespectarea cerinței.

Se acordă **2 puncte** din oficiu.

Nota.....

Recapitulare finală

Domnul Iisus Hristos

În acest an am învățat despre Dumnezeu – Mântuitorul lumii.

• Domnul Iisus Hristos este Dumnezeu adevărat și Om adevărat.

• Prin întâlnirea cu Mântuitorul, omul ajunge la împlinirea vieții sale.

• Mântuitorul ne învață iubirea, iertarea și milostenia față de semeni.

• Marile sărbători creștine sunt înfrumusețate de tradițiile legate de Nașterea și Învierea Domnului.

I. Grupați-vă în șase echipe.

• Trei echipe vor realiza un poster cu evenimentele importante din viața Mântuitorului, cu referire la *Nașterea, Copilăria* și *Botezul Domnului*, în contextul cultural și religios al Țării Sfinte.

• Celelalte trei echipe vor alcătui un album al micului creștin, în care să se regăsească detalii despre Hristos ca *Învățător* și *Mântuitor*, respectiv despre *Înălțarea Domnului* și trimiterea Apostolilor la propovăduire.

• Prezentați lucrarea voastră întregii clase și realizați o dezbatere pe marginea temelor abordate. Păstrați lucrările în dosarul clasei și afișați posterul la loc vizibil.

II. Citiți proverbele și explicați sensul acestora în viața noastră. Menționați la care dintre temele studiate se referă acestea.

Prietenul la nevoie se cunoaște.
Recunoștința este o floare rară.
Buturuga mică răstoarnă carul mare.
Adevărul strălucește mai tare ca soarele.

III. *Cale lungă și bătută*
De Hristos descoperită,
Sfinților adeverită
Și de creștini împlinită.
(*lejarinpe*)

• Descoperiți răspunsul la ghicitoarea de mai sus, punând în ordinea potrivită literele din paranteză.

• Alcătuiți o definiție pentru cuvântul găsit.

IV. Scrieți în ordine cronologică principalele evenimente din viața Mântuitorului, după model.

• Prezentați pe scurt ce semnifică acestea.

• Evidențiați rolul Domnului Hristos ca Învățător și Mântuitor și continuarea lucrării Sale prin Sfinții Apostoli.

Evaluare finală

Mântuitorul Hristos

I. Anul acesta, la fiecare lecție ați avut o temă la alegere pentru realizarea **Portofoliului interdisciplinar**. La final de an școlar, acesta este evaluat. În apreciere se va ține cont dacă:

- este complet, conține toate temele solicitate;
- este organizat în ordinea lecțiilor și numerotat;
- temele sunt tratate corect și creativ;
- poartă amprenta personală, având elemente de originalitate.

După inventarierea fișelor, pentru a observa respectarea cerințelor, organizați cu ajutorul profesorului o expoziție de lucrări pe următoarele secțiuni: desen, colaj, prezentare PowerPoint, jurnal de călătorie, compunere, scrisoare, caracterizare, poezie, cântec, felicitare.

II. Prezentați **Jurnalul reflexiv** completat după fiecare unitate de învățare. Fiecare elev le va împărtăși celorlalți colegi ceea ce a scris la rubrica: Aș vrea să descopăr mai multe despre _____

III. Povestiți o întâmplare din viața proprie sau a semenilor, în care s-au aplicat învățăturile dobândite la ora de Religie din acest an (de exemplu: credința, iertarea, rugăciunea, recunoștința, milostenia, păstrarea sănătății). Vă puteți inspira și din textul următor: *Aceasta este porunca Mea: să vă iubiți unul pe altul, precum v-am iubit Eu. Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca sufletul lui să și-l pună pentru prietenii săi.* (Ioan 15, 12-13).

IV. Autoevaluați-vă activitatea din acest an completând în caiete Fișa de observare a activității și comportamentului propriu, după model. Vă puteți inspira și din criteriile conținute în întrebările poeziei. La final, analizați fișa completată împreună cu profesorul.

Doamne, în anul ce-a trecut
Despre viața Ta curată
Câte lecții am făcut?
Cât de multe am aflat?
Ce comori am adunat?

Aș dori pe mai târziu
Ca Zaheu să Te privesc,
Fiindcă eu m-am străduit
Și-un urcuș duhovnicesc
Pot să spun c-am dobândit.

Comportament	Niciodată	Rar	Deseori	Întotdeauna
Pregătire pentru lecții				
Curiozitate în a descoperi				
Perseverență în învățare				
Interes și implicare				
Gândire critică				
Aplicare în practică				
Împărtășire a cunoștințelor				
Colaborare cu colegii				

Programa școlară poate fi accesată la adresa: http://programe.ise.ro.

CORINT LOGISTIC

ISBN: 978-630-6526-13-0

9 786306 526130

www.edituracorint.ro